

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

**ORTAOKULLARDA ÖĞRENCİ BAŞARISIZLIĞI NEDENLERİ VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:
YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN ve ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ**

Orhan KAYA

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Celal Teyyar UĞURLU

Sivas - 2018

**ORTAOKULLARDA ÖĞRENCİ BAŞARISIZLIĞI NEDENLERİ VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:
YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN ve ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ**

Orhan KAYA

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim Ve Sınav Yönetmeliğinin Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Olarak Hazırlanmıştır.

Doç. Dr. Celal Teyyar UĞURLU

SİVAS

Temmuz - 2018

KABUL VE ONAY

Orhan KAYA'nın hazırlamış olduğu "Ortaokullarda Öğrenci Başarısızlığı Nedenleri ve Çözüm Önerileri: Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri" başlıklı bu çalışma, 06.07.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, "Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı"nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr.Celal Teyyar UĞURLU

(Jüri Başkanı, danışman)

Dr.Öğr.Üyesi Alparslan GÖZLER

(Üye)

Dr.Öğr.Üyesi İhsan TOPCU

(Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.....

Doç.Dr.Hakan KOÇ

Enstitü Müdürü

ETİK SÖZÜ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzu (Yönerge)'nda belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- ✓ Bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- ✓ Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- ✓ Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu ve atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- ✓ Bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ✓ Tezin herhangi bir bölümünü, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi veya bir başka üniversitede, bir başka tez çalışması olarak sunmadığımı; beyan ederim.

...../...../.....

Orhan KAYA

ÖZET

KAYA, Orhan, Ortaokullarda Öğrenci Başarısızlığı Nedenleri Ve Çözüm Önerileri: Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2018

Bu araştırma ortaokul düzeyinde öğrencilerin akademik olarak başarısız olmalarının nedenlerini ve olası çözüm önerilerini okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Araştırmaya eğitim sistemi ve içerisindeki faktörlerde görülen değişiklikler neticesinde ilgili alanyazın dışında öğrenci başarısızlığına neden olan yeni durumları tanımlama ve bunlara yönelik çözüm önerisi geliştirme amacıyla başlanmıştır.

Verileri toplamada görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan yönetici, öğretmen ve öğrencileri belirlemek için amaçlı örnekleme çeşitlerinden biri olan *maksimum çeşitlilik* örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Sivas ilinde 8. sınıfta öğrenim gören 24 öğrenci, bu öğrencilerin belirlenen temel branşlarda olan 24 öğretmeni ve bu öğrencilerin bulunduğu okullardaki 8 yönetici oluşturmaktadır.

Bu katılımcılardan elde edilen veriler araştırmacı tarafından hazırlanan ve uzman görüşleri ile geliştirilen yarı yapılandırılmış form ile yapılan görüşmelerle toplanmıştır. Görüşmeler esnasında katılımcıların rızası ile ses kaydı alınmıştır.

Araştırma sonucunda belirlenen okul tiplerine göre bakıldığında başarısızlığa neden olan temalarda genellikle benzerlikler ortaya çıkmış fakat alt kategorilerde okul tiplerine göre farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Çözüm önerilerinde ise başarısızlık nedenlerine uygun temalar kendini göstermiş fakat başarısızlık nedenleri alt kategorilerinde oluşan farklılıklar çözüm önerilerinde de kendini göstermiştir. Örneğin köy okulunda çalışan bir öğretmen için başarısızlık nedeni “çocukların iş gücü olarak kullanılması” iken özel okulda çalışan bir öğretmen için Başarısızlık nedeni “aşırı maddi imkânların verdiği umursamaz tavır” olabilmektedir. Tema olarak iki durum da ekonomik etkenler ile ilgilidir.

Anahtar Sözcükler: Başarı, Başarısızlık, Okul Başarısı, Okul Başarısızlığı, Akademik Başarısızlık, Başarısızlık Nedenleri, Çözüm Önerileri

ABSTRACT

KAYA,Orhan,Reasons of Academic Failure in Secondary Schools and Solution Proposals : Principal, Teacher and Student Opinions,MA Thesis,Sivas,2018

This research is a descriptive study which aims to reveal the reasons of students' academic failure in secondary school and possible solution proposals from the perspective of school principal,teacher and student.The research has been started with the objective of defining the new conditions –except from the ones in the literature-causing student failure as a result of the changes in education system and its internal factors and developing solutions for the problems.

Interview method has been used for collecting data.To determine the principals,teachers and students forming the working group of the research; maximum variation sampling method ,one of the purposive sampling methods, has been used.Working group comprises 24 students in 8th grade in 2017-2018 academic year in Sivas,24 of their teachers from particular basic branches and 8 principals of them. The data achieved from the participants has been collected by semi-structured interview form prepared by the researcher and developed with expert opinions.Interviews have been audio recorded with the consent of participants.

As a result of the research it is observed that generally there are similarities on the matters causing failure but differences on subcategories considering types of schools.In solution proposals, matters related to the failure have been revealed but the differences on subcategories of failure reasons have also shown up for solutions.For instance while the reason of failure is “child labour” according to a rural school teacher; it is “the unconcern caused by financial opportunities” for a private school teacher.As subject matter they are both relevant to financial factors.

Key Words: Success,Failure, School Failure ,Academic Failure, Reasons of Failure, Solution Proposals

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimimde kendisiyle başladığımız ilk dersten bu zamana kadar ki gelinen süreç içerisinde akademik çalışmalarda şahsıma karşı yol gösterici, sabırlı ve bizlere doğru olanı öğretmek için hiç vazgeçmeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Celal Teyyar UĞURLU hocama şimdiye kadar ki zaman içerisinde bana kazandırdıkları için sonsuz teşekkür ediyorum.

Bugüne kadar her zaman ve her durumda desteklerini hep arkamda hissettiğim annem Müberra KAYA ve babam Yunus KAYA'ya

Tez çalışmamın her anında bana destek olan eşim Yasemin KAYA'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Orhan KAYA

Haziran, 2018

Sivas

**ORTAOKULLARDA ÖĞRENCİ BAŞARISIZLIĞI NEDENLERİ VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ:**

YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN ve ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

KABUL VE ONAY	ii
ETİK SÖZÜ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	vii
TABLOLAR DİZİNİ	x
EKLER DİZİNİ	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZELGESİ	xiv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi	3
1.2.1. Araştırmanın Alt Problemleri	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6. Varsayımlar.....	5
1.7. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Başarının Tanımı ve Okul Başarısı.....	6
2.2. Öğrenci Başarısızlığı.....	13
2.3. İlgili Yayın ve Araştırmalar	25

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi	28
3.1.1. Araştırmanın Deseni	28

3.2. Çalışma Grubu	30
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.3.1. Nitel veriler için geçerlik ve güvenilirlik çalışması	33
3.4. Verilerin Analizi	36

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Merkez(1) Okulu Öğretmen-Yönetici ve Öğrencilerinin, Öğrenci Başarısızlığının Nedenleri Üzerine Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	38
4.1.1. Merkez(1) Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	38
4.1.2. Merkez(1) Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	49
4.2. Merkez(2) Okulu Öğretmen-Yönetici ve Öğrencilerinin, Öğrenci Başarısızlığının Nedenleri Üzerine Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	56
4.2.1. Merkez(2) Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	57
4.2.2. Merkez(2) Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	68
4.3. Köy Okulu Öğretmen-Yönetici ve Öğrencilerinin, Öğrenci Başarısızlığının Nedenleri Üzerine Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	75
4.3.1. Köy Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar ..	75
4.3.2. Köy Okulu Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	85
4.4. Özel Okul Öğretmen-Yönetici ve Öğrencilerinin, Öğrenci Başarısızlığının Nedenleri Üzerine Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	92
4.4.1. Özel Okul Öğretmen-Yönetici Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar ..	92
4.4.2. Özel Okul Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	101

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	108
5.1.1. Yönetici-Öğretmen ve Öğrencilerin Başarısızlık Nedenleri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	108
5.1.1.1. Yönetici-Öğretmenlerin Başarısızlık Nedenleri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	108
5.1.1.2. Öğrencilerin Başarısızlık Nedenleri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	117
5.1.2. Yönetici-Öğretmen ve Öğrencilerin Çözüm Önerileri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	125
5.1.2.1. Yönetici-Öğretmenlerin Çözüm Önerileri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	125
5.1.2.2. Öğrencilerin Çözüm Önerileri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	134
5.2. Öneriler	143

Kaynakça	145
EKLER	157

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Bireyin başarısını etkileyen faktörler (Mandel, Marcus, 1988).	19
Tablo 2: Katılımcı Öğretmen-Yöneticilerin Demografik özellikleri	32
Tablo 3: Katılımcı Öğrencilerin Demografik Öğrencileri	32
Tablo 4: Merkez(1) Okulu Öğretmen ve Yöneticilerinin Görüşleri	39
Tablo 5: Merkez(1) Okulu Öğrencilerinin Görüşleri.....	49
Tablo 6: Merkez(2) Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşleri	57
Tablo 7: Merkez(2) Okulu Öğrencilerinin Görüşleri.....	68
Tablo 8: Köy Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşleri	76
Tablo 9: Köy Okulu Öğrencilerinin Görüşleri.....	85
Tablo 10: Özel Okul Öğretmen-Yönetici Görüşleri	93
Tablo 11: Özel Okul Öğrencilerinin Görüşleri	101
Tablo 12: Yönetici-Öğretmenlerinin Eğitim Sistemi ve Politikalar ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	109
Tablo 13: Yönetici-Öğretmenlerin Ekonomi ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	111
Tablo 14: Yönetici-Öğretmenlerin Aile ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	112
Tablo 15: Yönetici-Öğretmenlerin, Öğretmen ve İdareciler ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	113
Tablo 16: Yönetici-Öğretmenlerin Öğrenci ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	114
Tablo 17: Yönetici-Öğretmenlerin Okul Ortamı ve İmkânları ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	115
Tablo 18: Yönetici-Öğretmenlerin Teknolojik Araç Kullanımı ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	116
Tablo 19: Öğrencilerin Eğitim Sistemi ve Politikalar ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	117
Tablo 20: Öğrencilerin Ekonomik Etkenler ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	118
Tablo 21: Öğrencilerin Aile ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	119
Tablo 22: Öğrencilerin Öğretmen ve İdareciler ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	120
Tablo 23: Öğrencilerin, öğrenci ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	121
Tablo 24: Öğrencilerin Okul Ortamı ve İmkânları ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	122
Tablo 25: Öğrencilerin Teknolojik Araç Kullanımı ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	123
Tablo 26: Yönetici-Öğretmenlerin Eğitim Sistemi ve Politikalar ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	126
Tablo 27: Yönetici-Öğretmenlerin Ekonomi ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	128
Tablo 28: Yönetici-Öğretmenlerin Aile ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	129
Tablo 29: Yönetici-Öğretmenlerin, Öğretmen ve İdareciler ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	130

Tablo 30: Yönetici-Öğretmenlerin Öğrenciler ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması.....	132
Tablo 31: Yönetici-Öğretmenlerin Okul Ortamı ve İmkânlarına Yönelik Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması.....	133
Tablo 32: Yönetici-Öğretmenlerin Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması.....	133
Tablo 33: Öğrencilerin Eğitim Sistemi ve Politikalar ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması.....	135
Tablo 34: Öğrencilerin Ekonomi ile İlgili Etkenlere Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	136
Tablo 35: Öğrencilerin Aile ile İlgili Etkenlere Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	136
Tablo 36: Öğrencilerin, Öğretmen ve İdarecilerle ile İlgili Etkenlere Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	137
Tablo 37: Öğrencilerin, Öğrenciler ile İlgili Etkenlere Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	138
Tablo 38: Öğrencilerin Okul Ortamı ve İmkânlarına Yönelik Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	139
Tablo 39: Öğrencilerin Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması	140

EKLER DİZİNİ

Ek 1: Tez Araştırma İzni.....	157
Ek 2: Görüşme Formu Giriş Bölümü.....	158
Ek 3: Öğrenci Görüşme Formu.....	159
Ek 4: Öğretmen Görüşme Formu.....	160
Ek 5: Yönetici Görüşme Formu.....	161

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler (Weissglass, 2002, 35).....	20
Şekil 2: Durum çalışması desenlerinin sınıflandırılması	29

KISALTMALAR DİZELGESİ

- TEOG** : Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş
ALO147 : Milli Eğitim Bakanlığı İletişim Merkezi
KPSS : Kamu Personeli Seçme Sınavı
BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı
FATİH : Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmaya ilişkin problem durumu, araştırmanın önemi, problem cümlesi, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

İnsan, toplum hayatının ilerlemesi ve gelişmesi için gerekli olan en temel unsurdur. Bu unsurun en iyi şekilde değerlendirilmesi ve yetiştirilmesinin önemi açıktır. Bunu sağlayacak olan eğitim, bütün insanlığın en çok önem verdiği konular arasında her zaman başta gelmektedir. Hem bulunduğu dönemin gereklerine göre hem de süreç içerisinde karşılaşılan sorunlar belirlenerek daha ileri gitmesi sağlanmaya çalışılmaktadır (Çuhadaroğlu, 2006).

Eğitimin gelişmesi ve beklentileri karşılaması hem hatalardan ders çıkarma ile hem de çağın gereklerinin sisteme uygulanması ile doğru orantılıdır. Günümüz toplumlarında hem bilginin sürekli değişmesi ve değerinin artması, bu bilgilerin ve toplum hayatının gereklerinin öğretildiği okullarda ve eğitim sistemi üzerinde hatalardan arınmayı ve gelişmeleri sürekli takip etmeyi zorunlu kılmıştır (Çuhadaroğlu, 2006).

Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri insanlarına sağladığı eğitim ile belirlenmektedir. Eğer eğitim sistemi yenilikçi, sorunlardan uzak, özgürlükçü ve bilimsel çalışma temellerine dayanıyor ise bu Ülkelerin gelişmeleri hız kazanacaktır (Cesim, 2014).

Edindiği kazanımları hayatına aktarabilen, bu kazanımlardan fayda sağlayan bireyler başarılı kabul edilebilirler. Bu yüzden eğitim bireyin ve toplumun her alanın etkilemektedir, üretim, akran grupları, iletişim v.b. her alan eğitim neticesinde şekillenmektedir (Karakaya ve Doğan, 2010)

Bu sebeple okullarda ve eğitim sisteminde karşılaşılan sorunlar her zaman eğitim ile ilgilenen bilim insanlarının araştırdığı popüler bir konu olmuştur (Atik, 2006; Gündoğdu, 1994; Korkmaz ve Kaptan, 2002; Özkal ve Çetingöz, 2006; Öztürk ve Uçar, 2010; Şevik, 2014; Yazıcı, 2009). Eğitim sisteminin başarılı olması, öğrencilerin başarılı olması anlamına gelmektedir. Öğrencilerin başarısını olumlu ya da olumsuz etkileyen birçok etkenden söz etmek mümkündür. Arıcı (2007) bu faktörlerden bazılarını; okul ve eğitim şartlarının yeterli olup-olmadığı, aile özellikleri, akran

grubunun değer ve kuralları, dersin çeşidi ve içeriği, sınıf seviyesi, sosyoekonomik özellikleri, kaygı ve başarıya karşı motivasyonu, okul yöneticilerinin ve eğitimcilerin yeterliliği, toplum ve evre özelliği, temel demografik özellikler, sağlık, Televizyon izleme alışkanlığı olarak belirlemiştir. Özer ve Burgaz (2002) ise bu etkenleri okul içi ve okul dışı etkenler olarak gruplandırmıştır.

Okulların en temel işlevi öğrencilere akademik anlamda ve sosyal anlamda istenen özellikleri kazandırmasıdır. Sarı'ya (2006) okulların öğrencilerin sadece akademik başarısından değil sosyal başarılarından da sorumlu olduğunu belirtmiştir. Bu sebeple çocuklara verilecek olan eğitimin kalitesi ve hedefine ulaşması için buna uygun şartların neler olduğu bilinmeli ve öğrencilere bu şartlar sağlanmalıdır. Genç neslin hayatları boyunca başarılı işler yapabilmesinin temeli başarılı bir okul yaşamı geçirmesine bağlı olduğu açıktır. Bu durumun tersine öğrencilerin hem akademik hem de sosyal yönden başarısız olmasına neden olan etkenlerin de biran önce tespit edilip, bunlara karşı uygulanabilir bir çözüm önerisi getirilmelidir.

Okul başarısı, öğrencinin bulunduğu okul, sınıf ve derse göre belirlenmiş sonuçlara ulaşmada göstermiş olduğu ilerlemedir. Ancak aędaő anlamda başarı kavramının akademik başarı ile sınıflandırılmayacağı, bilgi ve beceri gibi bilişsel davranışlar kadar, ilgiler, kişilik özellikleri ve tutumlar gibi bilişsel olmayan davranışları da içerdiği görülmektedir. Başarısızlık kavramı ise daha çok çocuğun ya da gencin uzun süreli (bir eğitim ğretim döneminden daha uzun süre) hemen her dersten, gelişim düzeyinin ve yeteneklerinin altında başarı göstermesi ve bu başarısızlığı bir türlü telafi edememesi durumu olarak kabul edilmektedir (Yaşar ve Balkıs, 2004). Okulda ğrenci başarısızlığı öğrencinin kendisinden kaynaklanan nedenler ve çevresinden kaynaklanan nedenler olarak gruplandırılabilir (Zorlu, 2010). Bu yüzden her okul başarısızlığı aslında ders alışmamaktan, tembellikten kaynaklanan bir sonuç değildir. Başarısızlık sonucunun içerisinde asıl neden olarak çocuğun psikolojik durumu, fizyolojik yetersizlikleri, sosyal hayata uyum düzeyi gibi sebeplerden kaynaklanabileceği gibi ailenin ilgisizliğinden, ailenin çocuğa yardım etmede yetersizliğinden, öğretmenden kaynaklanan yanlış uygulamalar ve mesleki eksikliklerden hatta okul yöneticisinin davranışlarından ve yönetim anlayışından kaynaklanıyor olabilir. Bu araştırma, hem öğrencilerin başarısızlığı üzerinde hangi faktörlerin etkisi olduğunu tespit etmede hem de bu etkene karşı işlevsel çözüm önerileri getirmede yardımcı olabilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi

Öğretmen-yönetici ve öğrenci görüşlerine göre ortaokullarda, öğrencilerin akademik başarısızlık nedenleri ve nedenlere ilişkin çözüm önerileri öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerine göre nelerdir?

1.2.1. Araştırmanın Alt Problemleri

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda öğrenim gören 8. Sınıf öğrencilerinin yaşadığı akademik başarısızlığın;

1. Merkez(1) okulu 8. sınıf öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine ve çözüm önerilerine ilişkin yönetici-öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?
2. Merkez(2) okulu 8. sınıf öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine ve çözüm önerilerine ilişkin yönetici-öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?
3. Köy okulu 8. sınıf öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine ve çözüm önerilerine ilişkin yönetici-öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?
4. Özel okul 8. sınıf öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine ve çözüm önerilerine ilişkin yönetici-öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin öğrenci başarısızlığının nedenleri hakkındaki görüşlerinin öğrenilmesi ve böylece problemin neden veya nelerden kaynaklandığını tespit edilerek bu problemlerin çözümüne yönelik öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Ülkemizin geleceği olarak gördüğümüz ve ülkemizi muasır medeniyetlerinde üzerine çıkarmasını beklediğimiz yeni neslin kayıpsız ve başarılı olarak yetişmesi ülkemiz eğitim politikaları açısından en önemli amaçlardan biridir. Bu öğrencilerin başarılı olması ve ülke ihtiyaçlarına çözüm bulacak kaliteli birer birey olmaları beklenilmektedir. Ülkemizin milli gelirinden ve kaynaklarından en büyük payı alması eğitimin ve sonuçlarının beklenildiği gibi olmasının önemini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu harcanılan kaynakların niteliğe dönüşmesi için sistem içerisinde yetişen öğrencilerin planlanan hedef kazanımlara ulaşması ve beklenen yeterliliğe

uygun başarıyı yakalaması gerekmektedir. Ülkemizde gerek yapılan merkezi sınavlar olsun, gerekse okul düzeylerinde yapılan sınav uygulamalarında olsun öğrencilerin bir kısmının akademik anlamda beklenen başarının altında olduğu görülmektedir. Bizim bu öğrencileri kazanmak ve topluma yararlı bireyler haline getirmek için onların başarısız olmasına neden olan şeyleri belirlememiz ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmemiz gerekmektedir. Bu problemlerin ortadan kalması eğitimde belirlenen hedeflere ulaşmayı kolaylaştıracağı ve ülkemize daha kaliteli bireyler yetişmesinde katkısı olacağı açıktır.

Bu bağlamda yapılan bu araştırma aşağıda belirtilen sebeplerden ötürü önemli görülmektedir.

1. Öğrencilerin derslerinde başarısız olmasının nedenlerini ortaya koyması,
2. Öğrencilerin derslerinde başarısız olmasının nedenlerine yönelik işlevsel çözüm önerileri getireceği,
3. Bu nedenlerin ortadan kalkması ve çözüm öneri için kimlere görev düşeceğinin belirleneceği,
4. Politika belirleyicilere, öğretmenlere, yöneticilere ve öğrencilere bir rehber olması ve akademik başarının artırılması için bir rehber olacağı,
5. İlgili literatüre katkıda bulunacağı.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

a) Araştırma, Sivas ili sınırları içerisinde Merkez ilçeden alınan örnekleme göre ortaokullarda 2017–2018 öğretim yılında 8. Sınıfa devam eden öğrenciler, bu öğrencilerin öğretmenleri ve bu okullarda görev yapan yöneticilerin görüşleriyle sınırlıdır.

b) Bu araştırma için örneklem seçiminde eğitim-öğretim yılının birinci döneminde belirtilen 6 dersten en az 3'ünden 45'in altında not alan öğrencilere uygulanacaktır.

c) Değişkenler kuramsal kısmında açıklanan okul başarısızlığı, öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri boyutlarıyla sınırlıdır.

1.6. Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir.

1. Araştırmada öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin araştırma sırasında uygulanan ölçme araçlarına samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılacaktır.
2. Başarısız öğrencilerin, bu öğrencilerin öğretmenlerinin ve yöneticilerinin başarısızlık nedenleri ve olası çözüm önerileri yapılandırılmış nitel formla belirlenecektir.
3. Öğrenci başarısızlığının veri gruplarına göre nedenleri ve bu gruplar açısından olası çözüm önerileri olmak üzere iki boyutta incelenecektir.

1.7. Tanımlar

Bu bölümde, araştırmada kullanılan anahtar kavramların tanımları ile birlikte araştırmada sık kullanılacak kavramlar verilmiştir.

Okul: İlkokul ve ortaokul düzeyinde eğitim-öğretim yapan kamu okullarıdır.

İlkokul: Zorunlu öğrenim çağındaki kız ve erkek çocuklarının temel eğitim ve öğretimini sağlamak için devletçe açılan veya açılmasına izin verilen dört yıllık okul

Ortaokul: Öğrencileri genel eğitim yoluyla bir yandan hayata, bir yandan da liseye hazırlayan dört yıllık okul.

Öğretmen: İlkokul ve ortaokul düzeyinde eğitim-öğretim yapan kamu okullarında görev yapan öğretmenlerdir.

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde başarının nasıl tanımlandığı ve öğrenci başarısına katkı sağlayan etkenlere, başarısızlığın ne olduğu ve öğrencilerin başarısızlığına neden olan etkenler hakkında bilim insanlarının ortaya koyduğu tanımlamalara ve araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Başarının Tanımı ve Okul Başarısı

Başarının ne anlama geldiği ile ilgili bilim insanları çeşitli tanımlamalar yapmışlardır. Baltaş (1998) başarıyı; kişiler için beklenen hedeflerin sistemli olarak kademe kademe gerçekleşmesi olarak tanımlamıştır. Yıldız'a (1999) göre başarı, kişinin bulunduğu ortamla uyum sağlayabilmesi; kendisi için belirlemiş olduğu hedeflere ve ideal benliğine ulaşmak için göstermiş olduğu gayretlerin olumlu sonuçlanması olarak tanımlamıştır. Diğer bir ifade ile başarı kişinin kabiliyetleri ve farkında olmadığı becerilerinden yararlanarak gerçekleştirmek istediği hedeflere ulaşması demektir.

Başarı tamamlamadır; yapmak için yola çıktığınız şeyi tamamlamaktır. Başarı silmektir. Başarıya ulaşmamızı engelleyen faktörleri silmektir. Başarı türetmektir. Rüya olacağını bilseniz dahi umut ederek yeni şeyler türetmektir (Collins, 2003).

Weiner, Frieze, Kukla, Reed, Rest ve Rosenbaum (1971) öğrencilerin derlerindeki başarı ve başarısızlık durumlarını genellikle kabiliyete, gayrete, dersin, konunun veya aktivitenin zorluğuna ve şansa bağladıklarını ortaya koymuşlardır. Buna göre birey başarı ya da başarısızlığının sebeplerini açıklarken, bu etkenlerden birini ya da bir kaçını sebep olarak kullanmaktadır. Öğrencilerden sıkça duyduğumuz “ben bu derste çok iyiyim” veya “bu sınav çok zordu” gibi cümleler bu durumu ortaya koymaktadır.

Öğrenci başarısı, öğrencinin genellikle eğitim ve öğretimin sağlandığı okullarda kazandırılan bilgi ve kabiliyetlerle belirlenmektedir. Beklenen öğrenmenin gerçekleşmesini etkileyen iç ve dış etkenler vardır (Demirtaş, 2010). Gagne'ye göre “öğrenmeyi etkileyen iç faktörler: Önceki bilgiler; zihinsel beceriler; bilişsel stratejiler; ilgi, tutum ve değerler gibi duyuşsal özelliklerdir” (Akt. Fidan, 1996: 76). Binbaşıoğlu'na göre, çevredeki uyarıcı durumu, öğrenilecek birimin kendisi, ses, ısı,

ışık durumu ve içinde bulunulan zaman öğrenmeyi etkileyen dış faktörler arasında yer almaktadır (Akt. Fer ve Cırık, 2007). Dewey'e göre de, öğretimde verim ve başarı, diğer etmenlerin yanında, büyük ölçüde öğrencinin sağlığı, duygusal hayatı ve toplumsal çevresi ile kişiliğine bağlıdır (Akt. Oğuzkan, 1985: 20). Gelbal(2008), dış faktörlerin öğrencilerin başarıları üzerinde anlamlı etkileri olduğuna işaret etmiştir. Öğrencilerin ev ortamları ve imkânları iyileştirildiğinde öğrencilerin başarılarının arttığı görülmüştür. Benzer şekilde anne eğitim düzeyinin artmasının çocukların başarısını artırdığı örlümüştür. Kardeş sayısının birden fazla olduğu durumlarda başarının düştüğü tespit edilmiştir. Anne öğrenim durumu lisans mezunu dahi olsa, kardeş sayısı dört ve daha yukarı olduğunda, öğrencinin başarısı düşmektedir.

Lefcourt ve Phares'in (1976) ifadelerine göre, azim ve gayret başarıyı getirmektedir. Başarı veya başarısızlıklarında kendi yaptıklarıyla kontrol ettiklerine inanan bireyler, inanmayanlara göre akademik işlere katılmaya daha eğilimlidirler, başarılı olabilmek için daha fazla ve sürekli çaba göstermektedirler (akt. Schunk, 2007). Yapılan işin ya da sınavın aynı zorlukta kaldığı düşünülürse, değişmeyecek ya da değiştiremediğimiz nedenlere sorumluluk yüklediğimiz durumla, değişebilir ya da değiştirebileceğimiz nedenlere sorumluluk yüklediğimiz durumu karşılaştırdığımızda değişebilir etkenleri sebep olarak gördüğümüzde başarının artması ve gayret sarf etme durumu daha fazla ortaya çıkmaktadır. Başarısızlığı yeterli yeteneğe sahip olmama veya işin üstesinden gelinemeyecek kadar zor olması ile ilişkilendirmekle, yetersiz gayret ve kötü şans ile ilişkilendirmek kıyaslandığında; birinci durumlarla açıklanmaya çalışılan başarısızlığın ileri durumlarda düzeltilmesi ikinci durumlarla açıklanan başarısızlığa göre daha düşük ihtimaldedir. Şansının değişeceğine ya da gayret gösterirse yapabileceğine inanması ileriki yaşantılar için olumlu etki yapacağı açıktır. Başarı ya da başarısızlık nedenlerini iç yada dış faktörlerle ilişkilendirmek ileriye dönük yaşantıların sonuçları için önemlidir (Schunk, 2007).

İnsan bulunduğu çevreyle sürekli etkileşim halinde olan sosyal bir varlıktır. Bu iletişim ve etkileşim onun tüm hayatına yansımaktadır. Bundan dolayı insan hayatının büyük bir dönemini kapsayan okulu öğrencilerin nasıl algıladıkları önem kazanmaktadır (Çalık, 2008). Bu yüzden öğrencinin okula ve öğrenmeye karşı olumlu bir algı oluşturması ve okula istekli olarak devam etmesi için gerekli etkinliklere yer verilmelidir (Özbaş, 2010). Çünkü bir etkene karşı olumlu bir algı oluşturan birey ona yaklaşmaya, olumlu tavır göstermeye başlayacaktır (Uzun ve Sağlam, 2006). Okula

karşı da olumlu tutumu sağlanan öğrencilerde öğrenim hayatları boyunca okula devam ve öğrenme konusunda güçlü bir güdülenmeye sahip olmuş olacaktırlar (Çalık, 2008).

Elmacıoğlu'na (1998) göre insanın başarılı olmasını sağlayacak temel özellikler şunlardır: **Hırs**; insana güç ve enerji verir. **İstek**; başarıya ulaştıracak enerjiyi sağlar. **İnanç**; başarıya giden yolda haritamız, pusulamızdır. **Strateji**; mevcut kaynakları organize etme yöntemidir. **Azim ve Sebat**; istenen başarı için azim ve sebatla çalışmaktır.

Spitek (2002) öğrenciyi başarıya götüren, öğrenmeye güdümlü ve özerk öğrenci davranışlarını ise şu şekilde sıralamaktadır (akt; Bayat, 2007).

1. Öğretmeni dikkatle dinler.
2. Öğretimsel işler üzerinde çalışmaya hemen başlar.
3. Öğretimsel işlerdeki yönergeleri izler.
4. Öğretimsel iş tamamlanana kadar dikkatini kaybetmez.
5. Çalışmasını tamamlar.
6. Ödevlerini zamanında teslim eder.
7. Zorlukla karşılaşınca pes etmez.
8. Özerk çalışır.
9. Soru yanıtlamaya gönüllü olur.
10. Sınav performansı ödevlerde gösterdiği başarıyı yansıtır.
11. Gereksinim duyduğunda yardım ister.
12. Özerkliğini destekleyecek biçimde yardım ister. (Sorunun yanıtını doğrudan istemez.)
13. Önceki yanlışlarından ve karşılaştığı güçlüklerden üzüntü duymaz.
14. Mücadele gerektiren işleri sever.
15. Çok iyi odaklanarak çalışır.
16. Bilgisini artırmak için sorular sorar.
17. Zorunlu olmayan öğrenme etkinliklerine katılır.
18. Etkinliklere odaklanınca çalışmayı bırakmak istemez.

19. Ödevini tamamlasa bile öğrenme etkinliklerini sürdürür.
20. Mutlu, gururlu, hevesli ve cesaretli görünür.
21. Sınıftaki diğer öğrencilerden daha iyi bile olsa yine de becerilerini geliştirmeye çalışır.
22. Kendi kendine öğrenme etkinlikleri içinde yer alır.
23. Not verilmeyecek etkinlikler üzerinde de çalışır.

Bu etkenlerin dışında çocuğun başarı isteğini artırmada önceki yaşantılarında karşılaştığı olumlu ve olumsuz sonuçların büyük etkisi vardır. Daha önceden başarılı yaşantılar geçiren çocuğun başarıya karşı isteği fazla olacaktır. Başarı güdüsü yüksek olan öğrenciler kendilerini kanıtlamak için daha zor ve uğraştırıcı çalışmalarını yapmak isteyeceklerdir (Özkal ve Çetingöz, 2005).

Okul başarısı kavramını düşünüldüğünde ise; kişinin belirli bir kademedeki ya da ders içeriğinden verilen eğitimin ne derece etkili olduğu ve kişinin ne derece faydalandığıdır. Okuldaki eğitim sürecinde bu başarı durumu genellikle sınavlardan alınan notların bir ortalaması ile belirlenmektedir (Güleç ve Alkış, 2003). Akademik anlamda başarı genellikle sınavlarda alınan notlarla belirlenmeye çalışılmaktadır. Sınavlarda elde edilen yüksek sonuçlar okulların birinci önceliği haline gelmiş ve okullar öğretmenlerin yaptığı faaliyetlerden ziyade öğrencilerin sınav sonuçlarına göre değerlendirilir olmuştur (Cunningham, 2003). Öğretmek istenen her ders ve konu ile ilgili gösterilen başarı, öğretmenlerin ve öğrencilerin amaçlanan hedeflere ne derece yaklaştığının bir göstergesi olarak görülmektedir (Başhan, 1989). Okul performansı ve akademik başarı aynı kabul edilmektedir. Ebeveynler ve öğretmenler okur-yazarlık ve matematik gibi alanlardaki başarıyı, okul başarısının öncül göstergesi olarak kabul etmektedir (McLoughlin ve Lewis, 2002).

Ülkeler kendi eğitim düzeylerini ve başarı durumlarını anlamak için sınavları kullanmaktadır. Bu ölçümü yapabilmek için bazen uluslararası bazen de ulusal sınavlar yaparak durum tespiti yapma arayışında bulunmaktadır. Yapılan bu sınavların neticesinde eğitimin içerisinde bulunan yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, aileler ve eğitim politikalarını şekillendirenler için bir değerlendirme ve kara verme aracı olarak kullanılmaktadır. Diğer yandan kurumların başarısı öğrencilerinin bu sınavlarda

göstermiş olduğu sonuçlara göre belirlenmekte ve öğrencilerin sınıf geçmesi, öğretmen ve yöneticilerin performansının belirlenmesi açısından giderek daha sık başvurulan bir kriter haline gelmektedir (Kubiszyn ve Borich, 2003; Popham, 1999). Tüm öğrencilerin bu kriterlerden dolayısıyla sınavlardan geçtiğini düşünürsek başarısızlığı ortadan kaldırmak için öğrencilerin sınav kaygılarını da kontrol altına almak ya da ortadan kaldırmak gerekmektedir. Sınav kaygısının ortadan kaldırılması için öğrencilerin belli aralıklarla deneme v.b. sınavlara tabi tutulması, onlara sınavda sürenin etkili kullanmasını, soruların doğru okunmasını ve cevaplanmasını böylelikle sınav kaygısını ortadan kaldırarak stresten kaynaklı öğrenci başarısızlığını düzeltereği vurgulanmıştır (Beidel, Turner, ve Taylor-Ferreira, 1999).

Başarı, hedeflenen duruma ulaşma, amaçlanan düzeyi elde etme olarak tanımlanabilir. Akademik başarı olarak baktığımızda ise eğitim kazanımlarında beklenen davranış ile bireyin uyumlu hareket etmesi ve bu değişikliklerinin sergilenmesidir (Demirtaş ve Çınar, 2004). Eğitim kazanımları sadece sürecin öğretim yönüyle elde edilen notlar değildir. Eğitim-öğretim süreci içerisinde öğrenci çok yönlü olarak geliştirilmeye çalışılmaktadır. Okulda yeri olan her ders için hedef sadece bilişsel kazanımlar değildir. Bundan dolayı okuldaki her bir dersin bilişsel hedeflerinin dışında kazandırmaya çalıştığı fiziksel faydalar, tutumlar, değerler ve kültürel özellikler bulunmaktadır. (Erdoğan ve Kenarlı, 2008). Bu ve buna benzer özelliklerin ve gelişmelerin öğrencilere kazandırılması için ilk şart öğrencilerin istekli olmasıdır. Bunu sağlamanın en temel yolu da pekiştiricilerdir. Gnader'a (1993) göre; kişilerde okul çağında gösterdikleri gayret ve kazanımlar ödüllendirilirse çocuklarda başarıya karşı çaba ve bundan kaynaklı duygu gelişecektir. Tam tersine çocuklar pekiştirilmeyip birde yapamamaları durumunda eleştirilirlerse aşağılık duygusuna kapılacaklardır. Bu psikolojinin verdiği olumsuz durum neticesinde yarışmalardan kaçınmak ve denemelerde bulunmamak kendi gelişimde eksikliklere neden olacaktır (Akt. Sünbül ve Gürsel, 2001).

Öğrenci başarısının sadece okulda olan etkenlerle sağlanamayacağı açıktır. Okula gelmeden önce ve okul dönemlerinde çocuğun ilk eğitimi aldığı aile bu durumda oldukça etkilidir. Aile desteğinin çocuğun okul hayatındaki başarısına olumlu katkı yapacağı yapılan araştırmalarda vurgulanmıştır (Akbaba Altun ve Çakan, 2008). Çocuğun benlik temelleri ailede atılır. Çocuğun özellikle okula gelmeden önce aile içerisindeki yaşantıları ve dönemde edindiği izler onun yetişkinlik döneminde sahip olduğu benlik algısını belirleyeceği kabul edilmektedir (Gürhan, 2004). Baker ve Soden

(1998) ise ailenin başarı üzerindeki etkisinde değişkenlerin tam olarak belirlenemediğini ve bu etkinin tam olarak ölçülemediğini belirtmiştir. Considine ve Zappala (2002) da ailenin sosyoekonomik yapısının öğrenci üzerinde etkisinin değişken olduğunu vurgulamış ve bu değişkenin öğrenciler üzerindeki etkilerinin değişkenlere göre ayrı ayrı ele alınıp çalışılması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci başarısını etkileyen bir diğer etkende nitelikli bir okul öncesi eğitim alıp almadığıdır. Nitelikli okul öncesi eğitimin öğrenci başarısını artırdığı Finn-Stevenson, Desimone ve Chung (1998) gibi bilim insanlarının araştırmalarında kanıtlanmıştır. İlgili alanyazında ailenin başarıya katkı sağlayan özellikleri dört grupta tanımlanmıştır;

i. ailelerin çocuklarından akademik alandaki beklentileri, *ii.* okul etkinliklerine ve programına katılım, *iii.* öğrenmeyi destekleyici ev ortamı, *iv.* okulla ilgili olarak çocukla iletişim kurmak (Fan, 2001; Trivette ve Anderson 1995).

Öğrencilerin evlerinden sonra günlük yaşamlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri yerler okullardır. Öğrencilere istenmeyen tavırlardan, işlevsiz, zararlı ve kötü alışkanlıklardan uzak, olumsuz örneklerden uzak bir ortam sunmak okulun en temel amaçlarından biridir. Bu amaç doğrultusunda okullar istenmeyen tüm olumsuz etkenleri dışarıda bırakan ve istedik tutumlar ve örneklerin olduğu bir ortam olarak tasarlanmalıdır (Durmuş ve Gürkan, 2005). Bu sayede okul ortamı istedik davranışların kazandırıldığı ve beklenen akademik başarının yakalanması için zemini oluşturan bir yapıya kavuşmuş olacaktır. Çalık ve diğerleri (2009), olumlu okul ortamından beklenen; öğrencilerin sınıf içi aktivitelere katılımı, demokratik bir sınıf ortamı, öğretmen desteği, kuralların herkes tarafından belirlenip kabul görmesi, öğrenciler arası bağlılık ve uyum, okulun ve sınıfın düzenli olması gibi etkenlerin öğrencilerin ve öğretmenlerin akademik başarıya olan isteklerini artırdığını belirlemişlerdir.

Öğrencilerin topluma uyum sağlamasına yarayan ve kişilik gelişimini etkileyen onun eğitim ve öğretimden faydalanmasını belirleyen bir etkende kültürdür. Okul kültürü, öğrencilerin motivasyon ve çalışmalarını destekleyen, onun başarılı olması için gerekli olan güdülenmeyi sağlayan bir etken olarak dikkat çekmektedir (Balcı, 2007). Stolp ve Smith (1995) öğrenme becerisine katkı sağladığı için işbirlikçi bir okul kültürünün gerekli olduğunu savunmuştur. Bu kültür sayesinde okulda bulunan paydaşlar açısından olumlu bir öğrenme ortamı oluşturduğunu belirtmiştir. Bu araştırmacılara göre öğrenci başarısı, öğretmenlerin ilgi ve motivasyonları ile okul

kültürünün işbirlikçi olması arasında yüksek bir ilişki olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Hatta Gruenert (2005) işbirlikçi okul kültürünün, öğrenci başarısındaki en önemli etken olduğu görüşünü belirtmiştir. Peterson'a (1986) göre, öğretmenlerin öğrencilerinin davranışlarını algılama ve yorumlama şekillerinin, öğretmenlerin öğrencilere karşı geliştirdiği tutumları oluşturduğunu belirtmiştir. Oluşturulan bu algı ve beklentiler, öğretmenlerin öğrencilere karşı davranışlarını, özellikle akademik başarısı düşük olan ilişkilerini belirlemektedir (Brophy, 1985). Ainscrow'un (1998) görüşüne göre öğretmenin öğrencisine karşı oluşturduğu tutum, onun kullandığı öğretim yöntem ve tekniklerini he zaman etkileyeceğini savunmuştur.

Busher ve Barker (2003), bir okul kültürünün oluşturulmasında ve öğretmen ve öğrencilerin okula karşı tutumlarının olumlu olmasında liderlerin önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir. Okul yöneticileri, öğretmen performansı ve motivasyonu, öğrenci başarısı, program düzenleme, öğrencilere kazandırılacak temel yetenekleri belirleme açısından yüksek hedeflere sahip olmalıdır ve bunu okul kültürüne yansıtmalıdır (Witziers, Bosker ve Krüger, 2003). Okulda akademik başarıyı artırmaya yönelik programlar; okulun ve çevrenin isteklerine başarılı bir şekilde cevap verebilen, öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayacak aktif ilişkileri destekleyen, okulun hedeflerini benimsemeyi sağlayan özellikler taşır. Bu tip programlarda temel amaç bir şeyleri engelleme değil başarıyı artırmaktır (Taylı, 2008). Kaplan ve Owings (2001) ise öğretmenlerin sınıf içinde yaptığı aktivitelerin öğrenmenin kalitesini etkilediğini ve öğrenci başarısında etkisi olduğunu yaptığı araştırma ile ortaya koymuşlardır. Okulların başlıca hedefi öğrencilerin en iyi şekilde öğrenmesi ve başarılı olmasını sağlamaktır. Bos ve Vaughn'e (2002) göre, etkili bir öğrenme ve öğretme süreci; çevre, öğretilmek istenen içerik, öğretmen özellikleri, öğrenci özellikleri, öğretmenlerin öğretimi sağlamak için gerçekleştirdiği yöntemleri, inançlarını dikkate alarak tasarlanan süreçle gerçekleşecektir.

Karpicke ve Murphy (1996), okul yöneticilerinin öğrenci başarısını etkilemesi açısından kurum kültürünü anlamış olmasının ve öğrenci başarısını artırmak için gerekli müdahaleleri yapıyor olmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Busher ve Barker (2003) okul liderliğinin okul kültürü oluşturarak öğretmen ve öğrencileri okula bağlamakta önemli bir etken olduğunu söylemişlerdir. Fullan'a (1991) göre okul liderliği eğitim-öğretim faaliyetlerinde en uygun şartları oluşturan etkenler arasındadır.

Eğitim sisteminin başarisını belirleyen en temel unsurlar öğrenciler ve öğretmenlerdir. Bu iki unsur birbiri en fazla etkileyen ve birbirinden en fazla etkilenen gruplardır. Öğrencilerin beklenen başarıya ulaşması için mesleğine bağlı ve iyi yetişmiş öğretmenlere ihtiyaç vardır (Eskicumalı, 2002). Eğitimin içerinde olan bu gruplar ve bunların birbirleri ile etkileşimlerinin kalitesi, öğrencinin başarisını önemli ölçüde etkileyecektir. Öğrencinin başarısı sadece kendi gayretinden değil öğretmenlerin bilgi, beceri ve tutumlarından etkilenecektir (Aydın, 1993). Centra ve Potter (1980) ğrencilerin başarı durumları ile öğretmenlerin nitelik, deneyim, tutum, alan bilgisi, öğretme bilgisi ve becerisi, değer ve tutum, beklentiler ve sosyal sınıf gibi özelliklerinin etkili olduğunu belirtmiştir. Anderson, Ryan, ve Shapiro (1989) ise öğrencilerin başarısı ile öğretmenlerin tecrübeli olması arasında bir ilişki olduğundan bahsetmiştir. Bu durumu Terzi'nin (2002) ilköğretim yedinci ve sekizinci sınıf ğrencilerinin matematik ğretmenlerinin matematik dersine yönelik davranışlarını algılamaları ile matematik başarıları arasındaki ilişkileri isimli araştırmasında öğretmenlerin matematik dersi dersine yönelik davranışlarının öğrencilerin bu dersten başarıları ile olumlu ve güçlü bir ilişki olduğu ispatı ile ortaya koymuştur.

Kişi hedefine ulaşmak için istekli ve gayretli çaba harcarsa neticede amacına ulaşacaktır. Kendine hedef koymadan amaca ulaşmak mümkün değildir. Aslında başarı herkesin isteği ve popüler olan hedefleri isteyerek sağlanmaz. Tersine kendi hedefin olmayan popüler hedefler peşinde gitmek sonuçsuz bir g ve istek kaybına neden olmaktadır. Başarılı kişiler kendi belirledikleri hedeflerine, kendi belirledikleri sürede ulaşan kişilerdir. Başarılı insanlarda bu şekilde hareket edebilen insan arasından çıkmaktadır. (Başar, 2001).

2.2. Öğrenci Başarisızlığı

Okul başarisızlığı ile ilgili alanyazında çok çeşitli tanımlamalar yapılmasına rağmen bu tanımların ortak noktalarından yola çıkarak tanımlama yoluna gidilmiştir. Eğitim bilimleri sözlüğünde okul başarisızlığı; öğrencinin gizil yeteneklerinin altında sayılan bir başarı olarak tanımlanmaktadır (Artuksu, 2003). Başka bir görüşe göre başarı, amaçlanan önemli bir işi istenilen sonuca ulaşılması durumuyken başarisızlık, istenilen sonuçların elde edilememesi durumudur. Akademik başarisızlık ise dersler üzerinde istenilen sonuçların elde edilememesi (Gökdağ, 2002: 25) durumudur.

Yaşar ve Balkıs'a (2004) göre başarısızlık kavramı ise öğrencinin hemen hemen her alanda beklenen gelişim seviyesinin altında kalması ve bunun sürekli devam etmesi, bir türlü ortadan kaldıramaması olarak tanımlamıştır. Bir başka tanımlamada ise Keskin ve Yapıcı (2008) geçer seviye kabul edilen notların başarıyı; bu notların altında kalan notlar ise okul başarısızlığını ifade eder demişlerdir.

Okul başarısızlığı, öğrencinin eğitime ilk başladığı dönemden okul hayatının sonuna kadar tüm öğretim kademesinde görülen bir olgudur. Bu durum eğitimde kazandırılması amaçlanan hedefler için bir kayıptır. Öğrencinin kendisi için, yetiştiren ebeveynleri için, okul hayatı boyunca başarılı olması için uğraşan öğretmenler için ve öğrencilerin başarılı olabilmesi için çalışan yöneticiler için bu sürecin başarısız olması bir kayıptır. Balcı'ya (1988) göre son yıllarda etkili okul kavramı Batı dünyasında herkesin öğrenebileceği ve tüm öğretmenlerin öğretebileceği üzerine kurgulanmıştır. Bunun sağlanması için ise veli, yönetici, öğretmen gibi tüm ilgililerin işbirliği içinde ve etkili çalışmalar yapması gerekliliği belirtilmiştir. Eğitim sistemi içerisinde bir şekilde yer alan bu unsurlardan bir ya da bir kaçının üzerine düşen sorumluluğu yapmaması ya da yapamaması sonucunda bu sistemde aksaklıklar meydana gelmekte bu da okulda öğrenci başarısızlığı sonucunu oluşturmaktadır.

Öğrencilerin başarısızlığına nelerin sebep olabileceği eğitim araştırmalarında sıklıkla sorgulanan bir konu haline gelmiştir. Alanyazın incelendiğinde bu başarısızlığa neden olan etkenlerin çeşitli yönlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan ilk göze çarpanlar zekâ, öğrencinin bilişsel yapısı ve öğrenme şekli (Çakan, 2002), öğrencinin biyolojik yapısı, duygusal sorunları, ders çalışma alışkanlığı, uyku ve beslenme (Zorlu, 2010) örgütsel ve çevresel etkenler (Akbaba Altun ve Çakan, 2008), okulun otoriter yönetimi (Gençbay, 2015), kolektif yeterlik, akademik baskı, sosyoekonomik durum (Hoy, Sweetland, Smith, 2002), okul öncesi eğitimin kalitesi (Erbay, 2008), sık sık devamsızlıktan dolayı başarısızlık oluşması (Balantekin ve Kartal, 2016), ailenin öğrenciye destek vermesi (Dam, 2008), sınıf mevcudu (Güner, Sezer, ve İspir, 2013), öğretmen yeterliği (TED, 2009), öğrencinin güdülenme düzeyi (Tatlılıoğlu ve RAM, 2006), öğretmenlerinin kendilerinin yeterliği ile ilgili düşünceleri ve öğrencilerin öğrenmeye karşı olan istekleri (Akbaba, 2006) olarak görülmektedir.

Okullarda sağlanan eğitim sonucunda öğrencilerde istendik değişiklikler oluşturulabilirken, bu süre içerisinde karşılaşılan okul ortamının uygun olmayışı, okul yöneticilerinden kaynaklanan yönetsel hatalar, pekiştiricilerin doğru ve zamanında uygulanmaması, öğretmenlerden kaynaklı hatalar, sınıfların mevcudunun fazla olması, uygulanan programın ağır gelmiş olması ve öğrencilerin yaş itibarıyla göstermiş olduğu gelişimsel değişimler gibi faktörlerin yanı sıra diğer çevresel faktörlerde olumsuz öğrenci davranışlarına sebep olabilmekte ve başarısızlığa neden olabilmektedir (Seidman, 2005; Çelik, 2002).

Araştırmaların ortak noktasında ise sınıf mevcudu azaltılarak yapılan giderlerin düşürülebileceği ve buradan elde edilen artının öğretmen-öğrenci ilişkisine kalan zamanı, eğitim ve öğretim etkinliklerine gereken masrafları karşılamaya faydası olacağından dolayı olarak başarıya katkısı olacağı belirtilmiştir (Molnar ve ark.,1999).

Hattie (2002) yaptığı araştırma neticesinde sınıf mevcudunu azaltmanın öğretmenin öğrencilerinin sorularına daha fazla zaman ayırmasına, öğretmen-öğrenci etkileşimi ve uyumu için daha fazla zamana, öğretmenin öğrenci davranışlarına karşı daha olumlu tutum sergilemesine yönelik faydaları olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin mevcudu az sınıflarda sınıf yönetimi ve yaptıkları etkinliklerden daha fazla memnuniyet duydukları belirtilmiştir. Bu sınıflarda öğretmenler eğitim-öğretim faaliyetleri için daha istekli ve olumlu tutum sahibi oldukları belirtilmiştir (Shapson, Wright, Eason, ve Fitzgerald, 1980). Öğrenci sayısının az olması öğrencileri görevleri konusunda daha fazla sorumlu hissettirecek, kalabalık sınıf ortamında gözden kaçma ihtimalini ortadan kaldıracaktır. Öğrencilerde bu durumda görevlerini yerine getirmeye daha güdülü olacaklardır. Mevcudu az olan sınıflarda öğretmen düzeni sağlamaya daha az zaman harcayacak ve öğrencilerine ayıracağı zaman artacaktır (Bourke, 1986). Bu durumun tam tersinin yani sınıf mevcutlarının kalabalık olmasının öğrencilerin başarısızlığına bir etken olduğu böylelikle söylenebilecektir.

Hedges ve Stock (1983) sınıf mevcudunu azaltmanın başarıya önemli bir katkısı olduğu belirtilirken; Lockheed ve Komenan (1989) ise sadece sınıf mevcudunu azaltarak başarıya olumlu bir katkı sağlanamayacağı yönünde görüş belirtmişlerdir.

Okul yaşamını tanımlamada kültür kavramının kullanılması, Waller'in 1932'de yayımlanan *The Sociology of Teaching* adlı kitabı ile başlamıştır. Waller okulların, bir dizi gelenek, görenek, yersiz yaptırım ve ahlak ilkesi gibi bireyler arası etkileşimin karmaşık kurallar aracılığıyla oluşan bir yapı olduğunu vurgulanmıştır. Okul kültürü kavramı 1980'lerde örgütsel performans ile ilgili bir faktör olarak araştırmacılar

tarafından incelenmeye başlanmıştır (Schoen ve Teddlie,2008). Bir okulun başarılı olabilmesi için okul kültürünü oluşturan değerler ve kabuller tüm paydaşlar tarafından kabul edilir ve etrafında olan gelişmelere karşı ortak bir tutum sergilenir ve bu şekilde kültür devam ettirilir (Demirtaş, 2010). Poore'e (2005) göre okul kültürünü paydaş olarak öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin hayata ve etraflarındaki olaylara anlam katmalarında yardımcı olur. Peterson ve Deal (2002), bir örgütte bulunanları birleştiren ve onların ortak düşüncelerinden oluşan kültürün okullarda da öğretmenlerin, öğrencilerin ve yöneticilerin düşüncelerini ve duygularını etkilediğini ve şekillendirdiğini ileri sürmektedirler. Öğretmenlerin sahip olduğu değerlerin ve yönelimlerin çeşitli etkenleri vardır. Öğretmenlerin; gelişmenin önemli olduğuna inanması, çalışmaya istekli olması, mesleğe yeni başlayan öğretmenlere mesleki destek sağlaması, kendi aralarında düşüncelerini paylaşabilmeleri, tüm öğrencilere öğretilebileceğine inanması, öğretmenler ve öğrenciler arasında farklılıklara saygılı olması, öğrencilerin kapasitelerinin belirlenmesinde geçmiş yaşantıların önemli olduğuna inanması, işbirliğine yatkın olmasıdır. Okul kültürünün bu yönlerinin öğrencilerin akademik başarısını arttırmaya yönelik olduğu görülmektedir (Demirtaş, 2010). Öğrencilerin başarı düzeyleri ve okullarda yaşanan olumsuz öğrenci davranışlarında genellikle ülkemiz okullarında çok büyük farklılıklar yaşanmaktadır. Bunun en önemli sebebinin de okulun ve öğretmenlerin özellikleri olduğu görülmektedir (Erden, 2001). Bir diğer etken öğrencinin beklenen başarıyı sağlayabilmesi için kendisinin de bunu istemesi ve etkin olarak katılması gerekir, yani öğrenci öğrenme ve başarı için güdülenmiş olmalıdır. Öğrencinin öğrenmeye karşı isteksiz oluşu, öğrenci için belirlenen hedeflerin öğrenci potansiyelinin üzerinde olması, öğrenme ortamında uygulanan yöntem ve tekniklerin uygun olmaması gibi etkenler sürecin başarısızlıkla sonuçlanmasına yol açabilir. Yani öğrencinin öğrenmeye karşı olan isteği ve sürece istekle katılımı başarı ve öğrenme sürecini etkileyen en önemli faktörlerden biridir (Kelecioğlu, 1992). Fidan (1996), öğrencilerin başarıyı tatmış olmalarının ileriki öğrenmelerinde güçlü bir güdülenme, başarıyı tatmamış olmalarının ise öğrenciler için bir hayal kırıklığı olacağını söylemiştir. Buradan yola çıkarak başarı hissini tatmamış ya da tatmasına fırsat olmamış öğrencilerin öğrenme sürecinde isteksiz olacakları ve bu süreçten ayrılmasının muhtemel olacağını belirtmiştir. Ergül'e (2006) göre; sosyal bilişsel öğrenme kuramında, bireylerin yeterlik algılarını, bilişsel strateji kullanma becerilerini ve başarıya yönelik davranışlar belirlemelerini inceleyen güdülenme yapıları öğrencilerin başarılarını etkileyebilmektedir.

Bunlarla birlikte öğrencilerin kendinden kaynaklı; zeka düzeyleri, zeka tipleri, anlama biçimleri, gelişim özellikleri, öğrenme yöntemleri, öğrenme kabiliyetleri, motivasyon düzeyleri, öğrenmeye karşı istekleri v.b. unsurla da onları birbirinden farklılaştırır, öğrenmelerinin etkiler. Bundan dolayı öğretmenlerin öğrencilerinin bireysel farklılıklarına dikkat etmeli ve ona göre hareket etmeleri gerekmektedir (Ülgen, 1995).

Öğrencinin çocukluktan çıkıp ergenliğe geçmesi ile ve devamındaki dönemlerinde başarısızlık; insani ilişkileri ve psikolojik sebeplerden kaynaklı artmakta, öğrenmeye karşı olan düşük istek, imkânların kendince sınırlı olması gibi nedenlerle öğrenmeden uzaklaşmaya ve ev ortamının ve aile ilişkilerinin bozulmasına sebep olmaktadır (Adams, 1976). Tüm bu etkenlerle birlikte öğrencilerin yaptıkları işlerde ve akademik olarak derslerinde başarısız olmalarının nedenlerini ve okul başarısızlığını tanımlamak gereği ortaya çıkmıştır. Bu konuda çok farklı etkenler ve kategorilerle tanımlamalar yapılmıştır.

Garbarino (1985) okul başarısızlığını öğrencinin zihinsel kapasitesinden daha düşük notlar almış olması veya öğrencinin aldığı notlar ile gerçek kapasitesi arasında olumsuz bir farklılık olması olarak tanımlamıştır. Bu durum öğrenciler açısından genellikle okulun ilk yıllarında kendini gösterip ergenlik dönemi ile birlikte yerleşik bir problem halini almaktadır. (Yavuzer, 2003). Glasser'e (1999) göre; çocuğun okul hayatının herhangi bir aşamasında başarısız olması onun hayatının devam eden yıllarında da başarılı olma ihtimalinin oldukça azaldığı anlaşılmaktadır. Okul başarısı ile hayattaki başarının birbiri ile ilişkili olduğunu Kasatura (1991) yaptığı çalışmayla ortaya koymuştur. Bu çalışmaya göre okul başarısını araştırdığı öğrencilerden bir kısmının 20 yıl sonraki "hayat başarılarını", "aile hayatı başarısı", "sosyal hayat başarısı" ve "iş hayatı başarısı" değişkenlerine göre karşılaştırmıştır. Buna göre 20 yıl önce okulda başarılı olan öğrencilerin, 20 yıl sonra hayatlarında da başarılı birer insan olduklarını gözlemlemiştir.

Öğrenci başarısızlığının komplike bir kavram olduğu unutulmamalı ve çocuğun kapasitesinin yalnız sınavlardan aldığı notlara göre belirlemek yerine bu notların yanında çocuğun bilişsel, çevresel ve aile faktörleri gibi sonuca doğrudan etki ettiği kabul gören unsurlarla birlikte değerlendirmek gerekmektedir (Özabacı ve Acat, 2005).

Looney'a (2009) göre öğrenciler için önemli değişimler oluşturabilecek sınavlarda aldığı puanlar eğer öğretmenler ve yöneticiler tarafından ödül-ceza olarak karşılık

bulursa sonuçta bazı olumsuz durumlarla karşılaşmak mümkün olacaktır. Bu olumsuz durumlar:

- Öğrenciler, yöneticiler ve öğretmenler kendilerini baskı altında hissetmektedir.
- Öğrencilerin başarılı olabilmek için yaşadıkları kaygı yükselmektedir.
- Öğretmenler, öğretim yöntemlerini testte soru çözebilmek üzerine kurgulamakta veya diğer paydaşlar tarafından buna yönlendirilmektedir.
- Öğretmenler, öğrencilerin sadece test başarısını artırmaya yönelik bilişsel gelişimlerine önem vermekte diğer alanlarda olması gereken duyuşsal ve psikomotor becerileri arka planda tutmaktadır.
- Öğretmenler öğrencilere kazandırılması gereken öğretim programında yer alan kazanımlar yerine soru çözüme alışkanlığı kazandırmaya yönelik bir öğretim anlayışıyla hareket etmektedir.

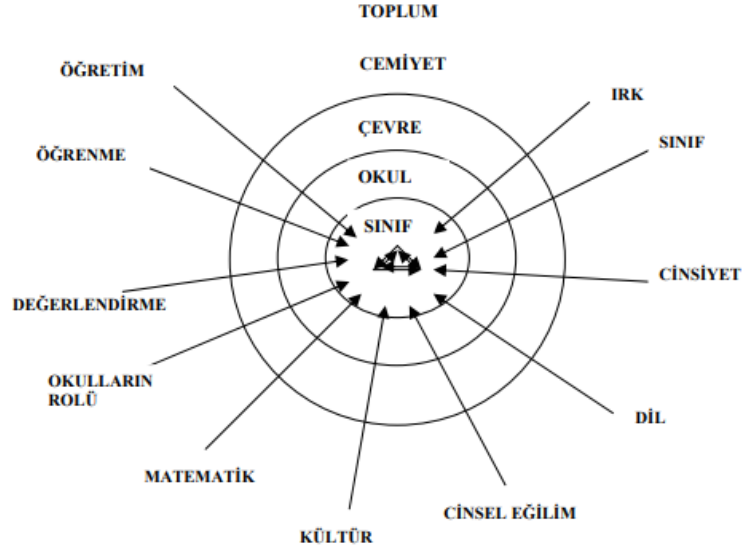
“Öğrenme değişkeni” olarak tanımlanan öğrenci başarısını etkileyen faktörlerin neredeyse tamamı fizyolojik, psikolojik ve toplumsal durum ve koşullarla ilgilidirler. Öğrenme değişkeni olarak tanımlanan bu etkenler öğrencilerin ne kadar öğrenebileceğini, yani akademik anlamda da ne kadar başarılı olabileceğini belirlemektedir (Uluğ, 1990). Okul başarısı “zihinsel olmayan” birçok faktör tarafından da önemli düzeyde etkilenmektedir. Bunlar arasında, başarı güdüsü, kaygı, ailenin nitelikleri, sosyo-ekonomik özellikler, okul ve eğitim koşullarının yetersiz oluşu, genel çevre özellikleri, beslenme ve sağlık koşulları ve benzerleri yer almaktadır (Özgüven, 1998). Burgaz (2002) Öğrencilerin okuldaki başarısını etkileyen değişkenleri, okul dışı ve okul içi faktörler olmak üzere iki başlık altında incelemek de mümkündür. Okul dışı faktörler; öğrencilerin televizyon seyretme alışkanlıkları, evdeki bilgisayar kullanımı, ailenin sosyo-ekonomik durumu, temel demografik özellikler, çocuğun içinde yer aldığı akran grubunun değer ve normları ve benzerleridir. Okul içi faktörler arasında ise eğitim programlarının niteliği, okul yöneticilerinin ve eğitim uzmanlarının yeterlilikleri, sınıf düzeyi, dersin türü ve niteliği, eğitim araçlarının niceliği-niteliği ve benzerleri yer almaktadır. Bu faktörler, başarıyı etkileyen çok sayıda değişkeni içinde barındırırlar.

Mandel ve Marcus (1988) bireyin başarısını etkileyen faktörleri geçici, kalıcı, içsel, dışsal olmak üzere dört faktör altında incelemiştir.

Tablo 1: Bireyin başarısını etkileyen faktörler (Mandel, Marcus, 1988).

	Geçici Faktörler	Kalıcı Faktörler
Dışsal Faktörler	-Öğretmenin olmaması -Ebeveynin hastalığı -Eksik aile	-Okul değiştirme -Parçalanmış aile
İçsel Faktörler	-Öğrencinin hastalanması -Dengesiz beslenme -Kişilik bozukluğu	-Öğrenme gücü -Görme ve işitme

Tablo 1’de verilen gruplandırmanın birbiri ile ilişkisini incelerken faktörlerin geçici ve kalıcı olarak tanımlanmasını sadece zaman açısından değerlendirmek yanlış olacaktır. Bu faktörlerin geçici ve kalıcı olması zaman dışında onların etki derinliğini belirtmektedir. İçsel ve dışsal olarak gruplandırmak ise öğrencinin dışında kalan çevresel ve ailevi problemlerini, içsel faktör olarak öğrencinin kendinde var olan kısa süreli veya uzun süreli sorunları belirtmekte kullanılmıştır (Mandel, 1988). Bu başarısızlık nedenlerini incelerken öğrenmeyi etkileyen etmenlere de dikkat etmek gerekmektedir. Weissglass (2002) yaptığı çalışmada öğrenmeyi etkileyen faktörleri belirtmiştir. Yaptığı çalışmada matematik öğretimi üzerine yoğunlaşmış olmasına rağmen ortaya koyduğu genel kavramlar tüm akademik başarı unsurlarını etkileyen etmenler olarak ilk akla gelenler olduğu görülmektedir.

Şekil 1: Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler (Weissglass, 2002, 35)

Butler-Por (1985), okul başarısızlığının nedenlerini ve özelliklerini üç grupta incelemiştir:

1. Ev ve ailesel nedenler
  - a) Sosyal ve duygusal nedenler, kendine güven, otonomi, benlik saygısı
  - b) Motivasyonel nedenler
  - c) Aşırı aile baskısı
  - d) Ailenin beklentisi
  - e) Aile tutumları
  - f) Ev atmosferi ve aile desteği
2. Kişisel nedenler;
  - a) Benlik saygısı
  - b) Kendi kendine hareket edebilme yeteneği
  - c) Başarı isteği ve başarısızlık korkusu
  - d) Başarı korkusu
3. Okuldan kaynaklanan nedenler

Weiner (1982), genel olarak okul başarısızlığının nedenlerini üç ana başlık altında toplamıştır:

1. Sosyo-kültürel faktörler
2. Psikolojik faktörler
3. Uyumsuz aile içi ilişkiler.

Sosyo-kültürel faktörler: Ailenin çocuk üzerinde etkisi, akran etkileşimi, motivasyon eksikliği, öğretmenlerin ve okul ortamının etkileri, çocuğun cinsiyetinin etkileri olarak belirtilmiştir. Psikolojik faktörler: çocuğun psikolojik gelişimi etkenleri ve psikopatolojik faktörlerin etkisi ile çocuğun öğrenmeye karşı geliştirdiği olumsuz davranışlar olarak belirlenmiştir. Uyumsuz aile içi ilişkiler faktörü ise okul başarısızlığına sebep olan başarısızlık korkusu, başarı korkusu, pasif-saldırgan davranış şeklinde belirlenmiştir.

Aysan, Tanrıöğen ve Tanrıöğen (1996) tarafından Buca Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan öğrenciler dikkate alınarak yaptıkları araştırma sonucunda, öğrencilerin akademik başarısızlıklarının nedenleri olarak;

- a) Öğretmen davranışları
- b) Öğretim metotları
- c) Çalışma eksikliği
- d) Öğrenme ortamı ile ilgili problemler
- e) Konunun içeriği (müfredat)
- f) Öğrencilerin psikolojik sorunları
- g) Ailedeki doyumsuzluk
- h) Okunan bölümün kariyer ve iş hayatına etkisi
- i) Zamanı kullanabilme ile ilgili problemleri gördükleri tespit edilmiştir.

Mandel ve Marcus (1988) ise okul başarısızlığının nedenlerini şu başlıklar altında toplamaktadır:

- 1) Kişisel faktörler
- 2) Aile ile ilgili faktörler
- 3) Arkadaş grubu ile ilgili faktörler
- 4) Okul ve öğretmen faktörü.

Kişisel faktörler içinde; bireylerin kaygı düzeyleri, benlik saygısı, zekâ düzeyleri, dikkat etme ve dikkat dağınıklığı, duygusal faktörler, kişisel özellikler incelenmiştir. Aile ile ilgili faktörlerde, kardeş ilişkileri, yetiştirilme özellikleri, cinsiyet faktörü, sosyo-ekonomik faktörler, aile içi ilişkiler vurgulanmaktadır (Özabacı, Acat, 2005).

Bu faktörler içerisinde yer alan sınav kaygısı birçok öğrenci için başa çıkması oldukça zor bir sorundur. Ergene (1994) tarafından yapılan araştırmaya göre, ilköğretimde ve ortaöğretimde bulunan öğrencilerin yaklaşık beşte birinin akademik başarıları yaşadıkları yüksek kaygı düzeyinden olumsuz etkilenmektedir. Sınav kaygısı yüksek olan öğrenci herhangi bir sınava girdiğinde sahip olduğu potansiyeli gösterememe kaygısını taşır. Bu tip öğrenciler sadece sınav durumunda değil toplum önünde konuşma gibi faaliyetlerde de gergin ve sınırlı olmaktadır. Bu durum neticesinde dikkatleri kolaylıkla dağılmakta ve sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Öner'e (1990) göre kaygı durumu yüksek öğrenciler; sınav sorularının doğru okuma ve cevaplandırma, yüksek sesle konuşması istendiğinde düşüncelerini kolaylıkla ve doğru bir biçimde dile getirme konusunda sıkıntılar yaşamaktadırlar. Hatta bu durumun ne kadar etkili olduğu araştırmalarda gözlemlenmiştir. Cüceloğlu'nun (1997) yaptığı araştırmada sınava girecek öğrencilerin kaygı düzeylerinin ameliyata girecek hastalardan daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Oktay'a (2000) göre eğitim sadece okulda başlayan ve okul tarafından şekillendirilen bir süreç değildir. Bu süreç içerisinde okul-aile ve çevre etkenleri birlikte etkili olmaktadır. Çocuğun özelliklerinin doğru belirlendiği ve onun isteklerinin ve kapasitesinin farkında olunan bir aile tutumu son derece önemlidir. Doğru bir aile tutumu ile birlikte sağlanan olumlu bir okul ortamı ve sağlıklı bir aile ortamı çocuğun yetişmesinde, başarılı olmasında önemli bir ön şarttır. Ataç (2001), şuan ki eğitim sisteminde başarı sağlanabilmesi için bireysel farklılıkların dikkate alınması gerektiğini ve bunun içinde ailelerin çocuklarının kabiliyetlerine uygun eğitim almaları için onlara uygun şartları oluşturması gerektiğini ifade etmektedir. Bu yönlendirmenin sağlıklı bir şekilde sağlanması içinde okul ile ailenin sağlıklı bir iletişim kurması ve uyum içinde çalışması gerektiğine vurgu yapmıştır. Fidan (1996), okuldaki başarı ve zekâ farklılıklarında çevrenin açıklayıcı gücünün saptanması amaçlı çalışmasında, ailenin sosyo-ekonomik seviyesi, anne-babanın mesleği, eğitim seviyesi gibi faktörlerle başarı arasında yüksek ilişki bulmuştur. Diaz (1989) tarafından yapılan çalışmada; başarısız olarak nitelendirilen ve sınıf tekrarı ihtimali olan öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran

en önemli faktörün ebeveyn ilgisi ve desteğinden mahrum olanlar olduğunu saptamıştır. Aynı çalışmada ebeveyn sertliği, ebeveyn anlaşmazlıkları ve duyarsızlıklarının öğrenci başarısında önemli bir risk oluşturduğuna da değinilmiştir. Çocukların ebeveynleri ile olan ilişkileri onların hem ruhsal hem de sosyal gelişimlerini etkilemektedir. Bu onların ileriki yaşamlarında arkadaş grupları ve buldukları çevre ile olan ilişkilerini belirleyecek modeli olacaktır (Satır, 1996). Çocuğun çevresiyle uyumlu ya da uyumsuz ilişkileri kuruyor olması ailesinde oluşturduğu model neticesinde olacaktır. Ailede olumsuz benlik yapısına sahip bireylerin olması, ebeveyn anlaşmazlıkları, aile yapısının bozuk olması v.b. etkenler o ailede yetişecek çocuklarında olumsuz kişilik özelliklerine sahip birey olmasına neden olacaktır. Bu şekilde sorunlu benlik algısıyla yetişen bireylerin yaptığı evlilikler de sorunlu olacak ve bu oluşan ailelerdeki çocuklarda sorunlu birer kişilik gelişimine sahip olacakları açıktır. Yani bir ailenin sorunlu bir yapıda olması toplumu uzun süreli aksaklıklar içerisine atmaktadır (Humphreys, 1998). Eastman (1988) ise ebeveynlerin çocuklarını destekleyici tutumda olmalarının onun okul başarısında önemli bir etken olduğu sonucunu çıkartmıştır (akt. Satır, 1996). Dam'a (1998) göre çocuğun ebeveynlerini veya herhangi birini kaybetmiş olması, ebeveynlerin boşanmış olması, aile ortamında olumsuz örnekler, kavgalar, kötü alışkanlıklar gibi unsurla neticesinde çocukların duygusal gelişimi olumsuz yönde etkilenir ancak hiçbir yapı yinede ailenin yerini ve boşluğunu dolduramaz diye görüş belirtmiştir.

Gordon (1993) ebeveynlerin çocukları üzerindeki etkilerinin çok çeşitli alanlarda olduğunu belirtmektedir. Ebeveynlerin okul öncesi dönemde çocuklarının hem öz ihtiyaçlarını karşılayan konumunda olduklarını hem de aynı dönemde çocukları için ilk öğretmenler olduklarına dikkat çekmiştir. İnsanların ileriki yaşlarını belirleyen kişilik özelliklerinin bu ilk yaşlarda kazanıldığı düşünüldüğünde ebeveynlerin bu dönemde başlayan davranışlarının çocukların akademik olarak başarılarında da etkisinin çok büyük olduğu söylenebilir. Çocuğun aile ortamında kazandığı kişilik özellikleri ve geliştirdiği değer yapısı onun toplum içerisinde oluşturacağı statünün ve toplum gözündeki değerinin belirleyicisi olacaktır. Küçükahmet'e (2001) göre ebeveynlerin yanlış tutumlarının, aşırı baskısının veya aşırı toleranslı oluşunun, ilgisizliğinin veya aşırı ilgisinin, sevgisizliğinin öğrenciler üzerinde korku ve gerginlik oluşturduğuna ya da umursamaz tavırlara neden olduğunu böylelikle ders çalışmaktan uzaklaşmasına neden olduğunu vurgulamıştır. Satır'ın (1996) araştırmasında ise destekleyici ebeveyn

tutumunun, çocuğu ile ilgilenen, ona uygun çalışma ortamı sağlayan, çocuğunu cesaretlendirici cümleler söyleyen ebeveynlerin çocukların akademik başarılarının diğerlerine göre fazla olduğu sonucu çıkmıştır. Hollingsworth ve Hoover (1999), anne-babaların çocuklarının eğitimine doğrudan ve dolaylı etkileri olduğunu belirtmiştir. Ebeveynleri çocukların evdeki öğretmenleri olarak ele almakta ve öğretmenlerin okulda kazandırdıkları olumlu bir davranışı ebeveynlerin evde kolaylıkla bozabileceğini belirtmişlerdir. Bu nedenle günümüz öğretmenleri ve eğitimin içinde olanlar ebeveyn etkisinin ne kadar önemli olduğunu kavramışlardır. Bu nedenle Bilgin (1990) yaptığı çalışma ile öğretmenlerin okul ile aile ilişkisini güçlendirici etkili çalışmalar yaptığını fakat ebeveynlerin okul-aile ilişkisini güçlendirmede yetersiz kaldıklarını belirlemiştir. Bu durumu düzeltmek için aile eğitimin önemli olduğunu, bu sayede iletişimin güçleneceğini ve öğrenci başarısının artacağı sonuçları ortaya koymuştur. Öğretmenlerin okulda kazandırdığı davranışların evde ebeveynler tarafından tamamlanmadığı sürece öğrenci başarısının oluşması mümkün görünmemektedir. Ailenin ve okulun çocuk üzerindeki hedefleri ve beklentileri farklılıklar gösterebilmektedir. Bu iki yapının çocuğun eğitiminde faydalarını birleştirmesi gerekmektedir. Bu sorunun en fazla yaşandığı dönem ise ilkokul 1. Sınıf olarak görölmektedir. Çünkü başarı için gerekli olan temel öğrenme ve çalışma yetileri bu yıllarda kazanılmaktadır.

Öğrencinin akademik başarısını olumsuz etkileyen en önemli unsurlardan biri sistemden ayrılmış, kötü alışkanlıkları olan ve eğitime karşı olumlu bir bakış açısına sahip olmayan kötü arkadaş çevresidir (Özbaş, 2010). Diğer olumsuz bir arkadaş faktörü ise sistemden ayrılmamış fakat akran zorbalığına neden olan kişilerdir. Bunlar, diğer öğrencileri söz ve eylemleriyle korkutmakta, özgür öğrenme ortamlarını ellerinden almaktadır. Bu durum diğer öğrencilerin okulda kendilerini güvensiz hissetmelerine ve sık sık devamsızlık yapmalarına neden olmaktadır. Sonuç olarak akademik anlamda başarısızlık ortaya çıkmaktadır (alık ve diğ., 2009).

Öğrencilerin başarısız olmasına neden olan bir diğer etkende teknolojik araç kullanımının yanışlarından kaynaklanmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmaların genelinde uzun süreli televizyon seyretmenin hem zihinsel yıpranmaya hem de çalışmak için gerekli olan zamanı harcamaya neden olduğu görölmüştür. Bazı çalışmalarda ise televizyon izlemenin dikkat dağınıklığına neden olduğu tespit edilmiştir (Pingree, 1986; Christakis ve diğerleri, 2004). Bilgisayar oyunları da aynı televizyon izlemek gibi uzun

süre bir ekran karşısında olmayı gerektirmektedir. Bu oyunların oynanması esnasında kişinin sürekli el-göz koordinasyonu sağlaması gerekmede buda kişide zihin ve beden yorgunluğuna neden olmaktadır. Oyun esnasında başarısız olunması tekrar tekrar oynamaya buda zaman kaybına neden olmaktadır. Bu konu ile ilgili daha önceden yapılan araştırmalara göre uzun süre bu tür oyunların oynanması başarıyı azaltan bir etken olmaktadır (Chuang, 2007; Rehbein ve diğerleri, 2007).

Özer (2002), akademisyenlerin kendilerine gelen öğrencileri yetersiz bulduğunu, liselerde iyi eğitilemediklerini savunduğu, lise öğretmenlerinin ilköğretim öğretmenlerinin gerekli temeli oluşturamadığını savunduğu, ilköğretim öğretmenlerinin ise çocuklarının ailelerinin kusurlu olduğunu savunduğu, ailelerin ise ya okulu suçladığı ya da çocuğun okumak istemediğini söyleyip sorumluluğu kendi üzerinden attığını savunmuştur. İdareci ve öğretmenlerin tarafından öğrenci başarısızlığı açıklanırken, aile ve çevresel faktörlerin büyük oranda söylendiği, veli ve öğrencilere sorulduğunda ise okul, öğretmen ve eğitim yönetimi kavramları büyük oranda dile getirildiğini belirtmiştir.

Tüm bu etkenler göz önüne alındığında bile bazı öğrenciler için başarısızlık kaçınılmazdır. Bunun altında çocuğun zihinsel özelliklerinin irdelenmesinin yanında, öğrenme güçlüğü, isteksizlik ve güdülenmeme, müfredatın ağırlığı, başarı kimliğinin düşüklüğü, çocuğa güvenmeme ve inanmama gibi nedenler de başarı–başarısızlık konusunda etken olabilmektedir (Özbay, 2004). Okulun fiziki yapısı, araç-gereçlerin yeterli sayıda ve nitelikli olması bir yandan öğrenmeyi kolaylaştırırken diğer yandan da öğrencilerin okul ve derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir (Fidan ve Erden, 1992).

2.3. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Döş (2011), “Ortaöğretim Öğrencilerinin Başarısızlık Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı bir araştırma yapmıştır. Araştırma, yarı yapılandırılmış mülakat formuyla Hakkâri ilindeki genel orta öğretim kurumlarını kapsayacak şekilde bu kurumlarda çalışan öğretmenlerin bir kısmının görüşlerine başvurularak gerçekeştirilmiştir. Öğrenci, yönetim, veli, öğretmen ve bölgesel boyutlarda toplam 113 başarısızlık nedeni ifade edilmiştir.

Olçay ve Döş (2009), “Ortaöğretimde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Unsurların Öğrenci Boyutuyla Tespitine Yönelik Bir Uygulama” başlıklı bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerini başarısızlığa sevk eden unsurlar öğrenci boyutuyla saptanmaya çalışılmıştır. Konuyla ilgili olarak Gaziantep’te bir anket çalışması yapılmış, başarısızlık unsurlarına katılım oranları tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre frekans oranı %50 ve üstünde hesaplanan bu başarısızlık unsurları öğrencilerin; cinsiyet, eğitim gördüğü alan ve okul türü değişkenleri ile çapraz frekans dağılımları da karşılaştırılmış ve birtakım öneriler getirilmiştir.

Aslanargun (2005), “Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışması” başlıklı bir araştırma yapmıştır. Araştırmalar ebeveynlerin okula katılımlarını engelleyen bazı etmenlerin olduğunu göstermektedir. Bu makalenin amacı, okul-aile iletişimi konusundaki mevcut durumu gözler önüne sermek, iletişim kopukluğunun sebeplerini irdelemek ve sonucunda okul başarısına etki edeceğine inanılan bazı öneriler geliştirmektir.

Özabacı ve Acat (2005) tarafından “Sosyo Ekonomik Çevreye Göre İlköğretim Öğrencilerinin Başarısızlık Nedenleri” başlıklı bir araştırma yapmıştır. Araştırma grubunu oluşturan öğrenci, öğretmen ve velilerin okul başarısızlığının nedenlerine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla Özabacı (1999) tarafından geliştirilen "Okul Başarısızlığı Nedenleri Ölçeği (OBN)" kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2003-2004 öğretim yılında, Eskişehir ilinde bulunan özel ve devlet ilköğretim okullarına devam eden öğrenci, öğretmen ve veliler oluşturmuştur. Değişkenler arasındaki farklılıkları belirlemek için varyans analizi tekniğine başvurulmuştur.

Tezcan (1984) “Okulda Başarısızlık ve Önlenmesi” başlıklı bir makale yayınlamıştır. Bu çalışmasında okul başarısızlığını; ilköğretimden, yüksek öğretimin sonuna kadar tüm öğretim kademelerinde görülen bir olgu olarak tanımlamıştır. Okul başarısızlığı hem çocuk, hem de ailesi için bir üzüntü kaynağıdır. Fakat başarısızlık sebepleri anne baba tarafından bilinmez. Okul başarısızlığı, çok çeşitli sebeplere bağlanabilir olarak görüş belirtmiştir.

Sanders, Wright ve Horn’un (1997), “Teacher and Classroom Context Effects on Student Achievement: Implications for Teacher Evaluation” başlıklı bir araştırma yapmıştır. Bu çalışma ile öğretmen etkilerinin, öğrenci akademik kazanımını etkileyen baskın faktörler olduğunu belirtmiştir.

Gronlund (1998) "Assessment of Student Achievement" isimli kitabında öğrencileri değerlendirmenin asıl amacının eğitimin kalitesini artırmak olduğu, bu yüzden öğrencileri değerlendirmenin eğitim açısından çok önemli bir durum olduğunu belirtmiştir. Bu kitabı sınıf öğrenmelerinin kalitesini belirlemek için bir dayanak noktası olarak ortaya koymuştur. Bu kitapta materyal kullanımına da yer verilmiş ve materyal ile ilgili olarak, temel kavramları basitleştirmeyen veya teknik olarak doğruluğu belli olan, konuları daha anlaşılır ve basit şekilde sunmayı sağlayan araç olarak tanımlamıştır.

Joyce ve Showers (2002) yaptıkları araştırma da öğretmenlerin ve personellerin geliştirdiği davranışlarla eğitimi yönlendirebileceğini savunmuşlardır. Bu çalışmada doğru davranışlar olarak; okulların ve sınıfların öğretmenler tarafından yeniden tasarlanması için yardım edilmesi gerektiği, akran koçluğu çalışma grupları oluşturulabileceği, işbirlikçi çalışmaya önem verilmesi gerektiği, bu tür çalışmaların fazladan zaman gerektiğini fakat eğitimin niteliğinin için bunun verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Finn ve Rock (1997) "Academic success among students at risk for school failure" isimli bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma da düşük gelirli ailelerden gelen 1803 öğrenci arasında farklı değişkenlere göre yaptığı sınıflandırmada Başarılı olan öğrenciler, vasat öğrenciler ve başarısız öğrenciler olarak belirtmiştir. Gruplar okula katılım açısından değerlendirilmiş ve bulgular öğrenci katılımının akademik başarı üzerine olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Başarısız bulunan öğrencilere müdahale etmek içinde öneriler sunmaktadır.

Tollefson ve Chen'un (1988) "Consequences of teachers' attributions for student failure" isimli bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma da sınıfta sunulan materyali anlamayan farklı özellikteki öğrencilere karşı öğretmenlerin göstermiş olduğu davranışsal farklılıkların olup olmadığını incelemiştir. Bu öğrenciler değiştirilemeyecek bir etken (yetenek azlığı), kısa süreli değiştirilemeyen etken (hastalık) ve kontrol edilebilir bir etken (gayret etmemek) gibi kategorilere ayrılarak öğretmen davranışlarında farkı incelemiştirler.

Henderson ve Mapp'in (2002) "A new wave of evidence: the impact of school, family, and community connections on student achievement" isimli bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma da öğrencilerin okul başarısı üzerinde ailelerin tutarlı ve olumlu bir etkisinin olduğunu belirtmiş, toplum ve ebeveyn etkisinin öğrenci başarısı üzerine etkisini araştırmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma evreni, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının hazırlanması, dağıtılması, toplanması ve verilerin nasıl analiz edileceğine ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada ortaokullarda bulunan başarısız öğrencilerin, bu öğrencilerin öğretmenlerinin ve bu öğrencilerin bulunduğu okul yöneticilerinin okulda öğrenci başarısızlığına sebep olan faktörlere yönelik düşüncelerini ve çözüm önerilerini saptamaya yönelik sorulara verilen görüşlerle farklı okullardaki durum belirleneceğinden çalışma nitel araştırma yöntemlerinden *durum çalışmasına* uygun olarak yürütülmüştür. Bu çalışmada, çalışma grubu özelinde var olan bir durumu tespit etmeye çalışıldığından, tespit edilmeye çalışılan durumun değişkenlerinin nicel kalıplar dışında araştırma aşamasında çıkabileceğinden dolayı yani sebepleri değişken ve önceden kestirilemeyen bir durum üzerine araştırma yapıldığı için durum çalışması yöntemini tercih etmek uygun gelmiştir. Bu çalışmada amaç başarısızlık nedenleri ile ilgili görüşleri öğrenmek olduğundan nitel araştırma yönteminin daha uygun olduğu düşünülmüştür. Çünkü nitel araştırma yöntemleri bu gibi sosyolojik tespitleri yapmada ve olgularla ilgili var olan durumu tasvir etmede nicel yöntemlere göre daha işlevseldir. Nicel yöntemlerdeki olayları sayılara indirgeme durumu sosyolojik yapıya uygun görülmemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

3.1.1. Araştırmanın Deseni

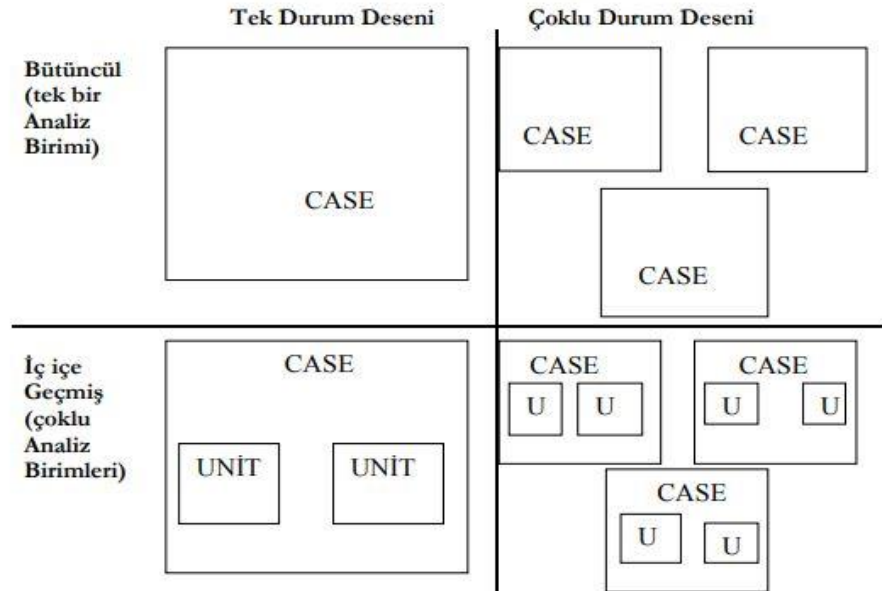
Durum çalışması bir sınıf, bir örgüt gibi doğal bir çevre içinde gerçekleştirilir ve çalışmaya konu olan ortam ve olayların bütüncül bir yorumunu hedefler (Hartley, 1995; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2004). Yin'e (1984) göre ise durum çalışmaları aslında yeni bulunmuş bir yöntem değildir. Sosyal bilimlerde çalışmalarında önceden beri süregelen pozitivist akımların benimsenmiş olması durum çalışmalarına olması gereken değerin verilmemesine yol açmıştır. Sosyologlar pozitivism akımının etkileri neticesinde değişmez ve genellenebilir yasalar bulma arayışına girdiler. Bu tutum öznel olayları

incelemeye ve sonuçlar çıkarmaya yarayan durum çalışmalarının ikinci plana atılmasına ve araştırma sayılmamasına sebep olmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

Durum çalışmasında bir durumun etkenleri üzerinde ayrıntılı bir çalışma yapılmaktadır. Açığa çıkan sebeplerin durum üzerinde nasıl bir etkisinin olduğu belirlenip durum hakkında değerlendirme de bulunulabilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012; Glesne, 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Yin'e (1994) göre durum çalışması; olguyu kendi bulunduğu durum içinde araştıran, sınırların kesin çizgilerle belli olmadığı ve bilgi kaynaklarının birden fazla olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir.

Genel karakteristik özelliklerine bakarak dört tür durum çalışması deseninden söz edilebilir:

1. bütüncül tek durum deseni,
2. iç içe geçmiş tek durum deseni,
3. bütüncül çoklu durum deseni,
4. iç içe geçmiş çoklu durum deseni (Yin, 2003: 39).

Kaynak: Yin (2003: 40)

Şekil 2: Durum çalışması desenlerinin sınıflandırılması

1. *Bütüncül Tek Durum Deseni*: Tek durum desenlerinde, isimden de anlaşılacağı gibi, tek bir analiz birimi (bir birey, bir kurum, bir program, bir okul, vb.) vardır. (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 290-291).

2. *İç İçe Geçmiş Tek Durum Deseni*: Tek bir durum içinde çoğu kez birden fazla alt tabaka veya birim olabilir. Bu durumda birden fazla analiz birimi söz konusu olacaktır. Buradaki ayırım, bir durum çalışmasının ilgili durumu, bütüncül ve tek bir ünite olarak ele almasına veya bir durum içinde olabilecek birden fazla alt birime yönelmesine ilişkindir. Birinci durumda bütüncül tek durum deseni kullanılırken, ikinci durumda iç içe geçmiş çoklu durum deseni kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 291).

3. *Bütüncül Çoklu Durum Deseni*: Çoklu durum desenleri bütüncül olarak da gerçekleştirilebilir. Her bir durum kendi içinde bütüncül olarak ele alınır ve daha sonra birbirleriyle karşılaştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 291-292).

4. *İç İçe Geçmiş Çoklu Durum Deseni*: Bu desende de bir öncekine benzer bir biçimde birden fazla durum söz konusudur. Ancak ele alınan veya araştırmaya dahil edilen her bir durum, kendi içinde çeşitli alt birimlere ayrılarak çalışılabilir. Bu yolla durumlar arasında bir karşılaştırma yapmak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 292). Çoklu durum desenlerinde araştırmacılar aynı zamanda birden fazla alanda çalışmazlar. Bir alanda bir durum için çalışıp daha sonra diğerine geçerler. Ek veri gerektiğinde önceki alana geçerler, fakat her iki alanda aynı zamanda çalışmazlar (Bogdan ve Biklen, 1998: 63).

Bu araştırmada tek bir durum olan başarısızlık kavramı içerisinde öğretmen, yönetici ve öğrenci alt katmanları bulunduğu ve bu katmanların kendi içlerinde özel kategorilere sahip olmasından dolayı durum çalışması desenlerinden *iç içe geçmiş **coklu** durum desenine* uygun olarak görülmüştür (Yin, 2003; Yıldırım ve Şimşek, 2004).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Sivas ili merkez ilçe Milli eğitim müdürlüğüne bağlı tüm ortaokullardaki 8. Sınıf düzeyinde bulunan öğrencilerden, bilgi temelli ve merkezi sınavlarda soru sorulan 6 dersten (Türkçe, matematik, fen bilgisi, İngilizce, sosyal bilgiler, din kültürü ve ahlak bilgisi) yapılan yazılar ve sınavlar sonucunda en az üçünden sınavlarda 45 ve altı not alan öğrenciler, bu öğrencilerin öğretmenleri ve bu öğrencilerin bulunduğu okulların yöneticileri oluşturmaktadır.

Bu araştırmada ğrenci başarisızlığı altında yatan sebeplerin farklı yönlerine ulaşabilmek ve olası nedenlerdeki çeşitliliği artırabilmek için aynı zamanda olası farklı çözüm yollarının tespitine olanak sağlayabilmek için Sivas ilinde bulunan il merkezi okullar ve köy okullarından bilgi alınmaya çalışılarak amaçlı örnekleme çeşitlerinden biri olan *maksimum çeşitlilik* rnekleme yöntemiyle çalışma grubu belirlenmiştir. Patton (1987) maksimum çeşitliliğe sahip çalışma grubu seçmenin olayların kendine has boyutlarının ortaya çıkması ve farklı özellikleri bulunan yapılar arasındaki benzer noktaların ortaya çıkmasını sağlar. Bu araştırmada Yıldırım ve şimşek'in (2011: 288) durum çalışma deseninin geçerlik ve güvenirliği konusunda ortaya koyduğu önlemlerden olan "doyum noktasına" kadar çalışma yapılacak olup bundan dolayı araştırma için çalışma grubu önceden net olarak belirlenmemiştir. Araştırmada seçilen okullar; merkez(1) okulu, genellikle veli profilinin gelir düzeyi ve eğitim durumu bakımından st seviyede olan, yerleşke olarak ilin merkezi bir konumunda olan bir okul olarak seçilmiştir. Merkez(2) okulu, genellikle veli profilinin gelir düzeyi ve eğitim seviyesi düşük olan, yerleşke olarak da ilin kenar bir mahallesinde konumlanan okul olarak seçilmiştir. Köy okulu, il merkezinden uzakta kırsal da bulunan ve geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlayan velilerin yoğunlukta olduğu bir okul olarak seçilmiştir. Özel okul ise şehir merkezinde bulunan ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ülkenin değişik illerinde okulları olan öğrencilerine paralı olarak eğitim veren, veli profili olarak ta genellikle belli bir gelir seviyesinin üzerinde imkânlara sahip kişilerden oluşan bir okul olarak belirlenmiştir. Kodlama yapılırken merkez(1) okulu (M1) olarak, merkez(2) okulu M2 olarak, köy okulu (K) olarak ve zel Okulu () olarak kodlanmıştır. Bunun yanına eklenen (İ) yöneticiye, (E) ğretmene ve () ise öğrenciye karşılık gelen kodlamadır. Örneğin "M2E3" şeklinde verilen bir kodlama merkez(2) okulunda görev yapan 3. görüşmenin yapıldığı ğretmeni kodlamaktadır. Bu katılımcıların demografik özellikleri tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Katılımcı Öğretmen-Yöneticilerin Demografik özellikleri

Okul Türü Branş	Değişkenler	Merkez(1)	Merkez(2)	Köy	Özel
İdareci İ1/İ2	Cinsiyet	Erkek/Erkek	Erkek/Erkek	Erkek/Erkek	Erkek/Bayan
	Öğ. durumu	Lisans/Lisans	Lisans/Lisans	Lisans/Lisans	Lisans/Lisans
	Kıdem	17/16	30/8	14/11	24/10
Türkçe	Cinsiyet	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
	Öğ. durumu	Lisans	Lisans	Lisans	Lisans
	Kıdem	22	15	4	6
Matematik	Cinsiyet	Erkek	Erkek	Kadın	Erkek
	Öğ. durumu	Lisans	Y. Lisans	Lisans	Lisans
	Kıdem	12	7	7	13
Fen Bilimleri	Cinsiyet	Erkek	Erkek	Kadın	Erkek
	Öğ. durumu	Lisans	Lisans	Lisans	Y. Lisans
	Kıdem	15	10	16	8
Din kül. ve Ah. Bil.	Cinsiyet	Erkek	Kadın	Erkek	Erkek
	Öğ. durumu	Lisans	Lisans	Lisans	Y. Lisans
	Kıdem	18	3	6	15
İngilizce	Cinsiyet	Kadın	Erkek	Kadın	Kadın
	Öğ. durumu	Lisans	Lisans	Lisans	Lisans
	Kıdem	6	7	5	5
Sosyal Bilgiler	Cinsiyet	Erkek	Erkek	Erkek	Erkek
	Öğ. durumu	Lisans	Lisans	Lisans	Lisans
	Kıdem	20	18	7	14

Tablo 3: Katılımcı Öğrencilerin Demografik Öğrencileri

Okul Türü Öğrenci	Değişkenler	Merkez(1)	Merkez(2)	Köy	Özel
Öğrenci1	Cinsiyet	Erkek	Erkek	Kız	Erkek
	Sınıf	8	8	8	8
Öğrenci2	Cinsiyet	Erkek	Kız	Kız	Erkek
	Sınıf	8	8	8	8
Öğrenci3	Cinsiyet	Kız	Kız	Erkek	Kız
	Sınıf	8	8	8	8
Öğrenci4	Cinsiyet	Erkek	Kız	Erkek	Kız
	Sınıf	8	8	8	8
Öğrenci5	Cinsiyet	Kız	Kız	Kız	Erkek
	Sınıf	8	8	8	8
Öğrenci6	Cinsiyet	Kız	Kız	Kız	Kız
	Sınıf	8	8	8	8

3.3. Veri Toplama Araçları

Okul başarısızlığının nedenlerini belirlemek amacıyla yerli ve yabancı alanyazın incelenmiştir. Araştırmada öğrenci, öğretmen ve yöneticiler için görüşme formu çeşitlerinden yarı yapılandırılmış form hazırlanmasına karar verilmiştir.

Görüşme formu hazırlamak araştırmanın sistematikliğini sağlar ve elde edilen farklı verilerin karşılaştırılmasına olanak tanır. Görüşmeciler form sayesinde daha tarafsız bilgi toplama imkânı elde eder. Önceden soruların hazırlanmış olması görüşme esnasındaki eksiklikleri gidermede yardımcı olur (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

Yarı yapılandırılmış form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm okulun bulunduğu yerleşim yeri bilgisinin bulunduğu kısımdan, ikinci bölüm ise kendi içinde iki bölüme ayrılarak, açık uçlu soruların bulunduğu başarısızlık sebep ve olası çözüm önerilerini paylaşacakları bölümden oluşmaktadır. Araştırma sorularının doğru kurgulanması için bir Türkçe öğretmeninden yardım alınmıştır. Daha sonra bir öğretmen ve bir öğrenci velisi ile ön çalışma yapılmış ve soruların anlaşılır olması sağlanmıştır. Bu ön çalışma bilgileri araştırmaya dahil edilmemiştir. Ayrıca bu süreçte sorular nitel araştırmalar konusunda uzman bir öğretim üyesi tarafından incelemeye tabi tutulmuş ve uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Bu araştırma görüşme yönteminin benimsenmesinde Briggs'in (1986) belirttiği gibi; görüşme sosyal bilimlerde en sık kullanılan veri toplama yöntemidir. Bu durumun sebebi görüşmenin durumu ortaya koymada, insanların duygu, düşünce, tavır, şikayet, istek ve tutumlarını ortaya koymada en etkili yöntemdir. Yıldırım ve Şimşek'e (2004) göre düzgün bir görüşme yöntemi uygulamasında bilgi aktarmada günlük iletişim hataları ve yanlış anlaşılmalarda yapılmaz. Stewart ve Cash (1985) ise görüşme yöntemini belli bir amaca uygun olarak disiplinli bir şekilde sorma ve yanıt alma üzerine kurulu, karşılıklı ve etkileşimli bir süreç olarak açıklamaktadır. Patton'a (1987) göre ise görüşme, bireylerin duygu dünyasına girip olaylara onların gözünden bakmayı sağlar. Bu yüzden araştırmada öğrenci başarısızlığının paydaşları olan unsurların duruma bakışını anlamak, olguyu onların gözünden görebilmek, kapalı uçlu sorularla ortaya çıkarılmayacak görüşlere ulaşabilmek için görüşme yönteminin en ideal seçim olduğuna karar verilmiştir.

3.3.1. Nitel veriler için geçerlik ve güvenilirlik çalışması

Kirk ve Miller (1986) nitel araştırmada geçerliliğin araştırmacının durumu olduğu gibi gözlemesi ve tarafsız yansıtması olarak açıklamıştır. Nitel araştırmada güvenilirlik ise farklı araştırmacılar tarafından da araştırmacının yaklaşımının turtalığını göstermektedir. Demiralı'ye (1995) göre ise geçerliği araştırmanın ölçmek istenen ölçülebilirliği, güvenilirliği ise yapılan araştırmanın tutarlı ve hatalardan arınlık düzeyi olarak tanımlayabiliriz. Sandelowski'e (1995) göre nitel araştırmalarda güvenilirlik diye

bir ölçüte gerek yoktur, geçerlilik olarak aranması gereken ise araştırmacının dürüst olduğunu ispatlama çabasıdır. Araştırmada yöntem hatalı bile olsa güvenilirliği sağlayabilirsiniz fakat aynı yöntemin farklı durumlarda benzer sonuçlar çıkarabilmesi için esas olan geçerliliği sağlamaktır. Nitel araştırma yöntemlerinin sağladığı esneklik, fazladan sorularla olayı irdeleyebilme yetisi, bilgilerin teyit edilebilirliği, olay yerine tekrar dönüp eksiklikleri giderebilme ve dönüt alma avantajları sayesinde geçerlik üst düzeyde sağlanmış olur (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

Bu araştırmada nicel araştırmalarda aranan geçerlik ve güvenilirlik kavramları yerine nitel yapıya daha uygun olduğu düşünülen inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramlarının benimsenmesi daha yerinde olacaktır.

İnandırıcılık (iç geçerlik): Nitel araştırmalarda iç geçerlik elde edilen verilerin toplandığı alan dikkate alındığında anlamlı olması ile verilerin kendi arasında tutarlı oluşu ile benzer durumlardan elde edilen veriler arasındaki uyum ile ve uygun değişik stratejiler ile veri toplandığındaki uyum ile, bulgulardan elde edilen sonuçların genellemelerle uyumu ile belirlenebilir (Miles ve Huberman, 1994)

Araştırma süresince veriler katılımcıların rızası ölçüsünde kayıt altına alınmış ve bunlar saklanmıştır. Yarı yapılandırılmış formda belirlenen sorulara katılımcılar tarafından verilen cevaplar yazılı metine geçirildikten sonra katılımcılarla birlikte verilen bilgiler tekrar üzerinden geçilmiş ve doğru anlaşılmasına özen gösterilip katılımcıların teyidi alınmıştır. Bilgi talebinde bulunmadan önce ve sırasında katılımcılara tamamen objektif yaklaşmış ve yönlendirici hiçbir tutumda bulunulmamıştır. Araştırmada elde edilen verilerin işlenmesi safhasında sürekli nitel araştırmalar konusunda uzman öğretim üyesi görüşüne başvurulmuş ve tüm safhalarda genel anlamda görüş birliğine varılmıştır.

Aktarılabilirlik (dış geçerlik): Dış geçerlik elde edilen bilgilerin genellenebilirliğidir. Fakat nitel araştırmalarda geçerlik sağlanması nicel araştırmalara göre daha zordur. Çünkü sosyal olayların her biri kendi içinde bulunduğu duruma göre değişiklik gösterebildiği için hiçbir bulgu farklı durumlara genellenemez. Ancak nitel araştırmalarda bulgular belli bir ölçüde farklı durumlara genellenemeyebilir. Buda kanunlar olarak değil benzer örnekler sağlanması yoluyla olacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Bu sınırlılıklara rağmen Miles ve Huberman (1994) nitel araştırmalarda dış geçerliği artırmak için bazı sorulara yanıt aranması gerektiğini vurgulamışlardır; araştırma için belirlenen kriterler başka araştırmalara genelleme yapacak kadar ayrıntılandırılmış mı? Bilginin genele uygulanması için sınırlamalar içeriyor mu?

Çalışma grubu seçiminde bilginin genele benzetilebilmesi için yeterli çeşitlilik sağlanmış mı? Okuyucu araştırma bulgularını kendi yaşantısı ile benzeştirebiliyor mu? Bu ve benzeri sorulara ne ölçüde yanıt verildiği araştırmanın dış geçerliğini sağlamada etkili olacaktır.

Araştırmanın yöntem bölümünde; elde edilmeye çalışılan bulgularla ilgili yer, zaman ve içerik bilgileri ayrıntılı olarak verilmiştir. İlgililere aktarılabilirliği artırmak için yöntem bölümünde verilen bilgilerin dışında bulgular kısmında doğrudan alıntılara yer vererek ayrıntılı betimlemeler yapılmıştır. Araştırmacı oluşturduğu araştırma raporunda ise ayrıntılı bir analiz yapmaya, sade ve anlaşılır olmaya özen göstermiştir. Bu bilgiler ışığında araştırmacıya göre araştırmayı okuyan herkesin zihninde canlanan yapının benzer olması gerekmektedir. İlgililerde benzer izlenimler oluşuyor olması elde edilen bilgilerin benzer çalışma gruplarına aktarılabilirliğini de mümkün kılmaktadır.

Tutarlık (iç güvenilirlik): Nitel araştırmalardaki veri toplama yöntemlerinde ister istemez araştırmacının algılama ve olaylara bakış açısındaki farklılıklardan dolayı farklı araştırmacılarca yapılan araştırmalarda farklı sonuçlar bulunması olağandır (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

LeCompte ve Goetz'ye (1982) göre iç güvenilirliği sağlamak için bazı tedbirler alınabilir. Bunlarda şu şekilde sıralanabilir; elde edilen bilgilerin doğrudan okuyucuya sunulması araştırmaya olan güveni artıracaktır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin birden fazla araştırmacı tarafından yorumlanarak ortak noktalar üzerinde durulması gerekir. Elde edilen sonuçlara ilişkin alanyazında ek bilgiler sonuçların doğruluğuna olan inancı artıracaktır. Önceden hazırlanmış bir yapı üzerinden hareketle verilen toplanması araştırmanın iç güvenilirliğini artıracaktır.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak için çalışma grubuyla ilgili tüm özellikler paylaşılmıştır. Araştırmada elde edilen bilgiler hiçbir yorum yapılmadan doğrudan alıntılanarak verilmiştir. Sonrasında farklı ve benzer yönleri değerlendirilmiştir.

Bu süreçte elde edilen bilgiler araştırmacı ve nitel araştırma tekniklerine hakim, uzman öğretim üyesi tarafından değerlendirilip, ayrı ayrı kodlanmış ve tüm kodlamalar arasında fikir birliği sağlanmıştır.

Teyit Edilebilirlik (dış güvenilirlik): Nitel araştırmalarda en başta kabul edilmesi gereken husus bilgilerin sürekli değişken olduğu ve aynı ortamda araştırma tekrarlanırsa bile farklı sonuçlar çıkabileceği kabulüdür. Ancak araştırmacının süreci açıkça belirlemesi ve aşamaları ayrıntılı bir şekilde okuyucuya bildirmesi dış geçerliği sağlamada önemli bir adım olacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Buna rağmen nitel

araştırmalarda da dış güvenirliği sağlamak için alınabilecek tedbirler vardır. LeCompte ve Goetz'nin (1982) belirlediği tedbirler gibi; Araştırmacı kendi yerini açıkça belirlemiştir. Bu daha sonra yapılacak araştırmalarda araştırmacıların benzer role bürünmeleri için yol oluşturacaktır.

Araştırmada bilgi toplanacak grubun açık ve net Şekilde belirlenmiştir. Elde edilen verilerin toplandığı ortam ayrıntılı bir Şekilde tanımlanmıştır. Son olarak ta verilerin analizi sırasında kullanılan yöntem ve kuramsal ereve ayrıntılı bir Şekilde tanımlanmıştır. Böylelikle nitel araştırmalarda dış güvenirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırma sürecince bu önlemlere dikkat edilmiş olup elde edilen ham bilgiler ve kodlamalar araştırmaya ilgi duyanların inceleyebilmelerine imkân sağlamak için araştırmacı tarafından saklanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Bu bölümde hazırlanan yarı yapılandırılmış form ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle czmlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre içerik analizinin amacı elde edilen bilgileri anlamlandırarak ilişkileri ve kavramları belirlemektir. Bu czmlleme esnasında elde edilen veriler tüm ayrıntılarıyla incelenir ve ilk etapta gözden kaçabilecek kavramlar içerik analizi ile ortaya çıkarılabilir. Anlamlı bir bilgi birikimine ulaşabilmek için toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra bu kavramların kendi aralarında kurulan bağlantılar ile düzenlenmesi ve bilgilere anlam kazandıran temaların belirlenmesi gerekmektedir. Bu elde ettiğimiz temalar sayesinde durumların sebep ve sonuçlarını daha iyi kurgulayabilir ve daha anlaşılır bir hale getirebilir.

Yıldırım ve Şimşek'in (2013) kurguladığı gibi bu çalışmada da nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilmiştir.

i. Verilerin kodlanması; bu kısımda esas amaç elde edilen verileri karşılayacak kodlar bulmaktır. Bu sayede elde edilen kod listesi verileri incelemede ve sınıflandırmada kullanılabilir. Araştırmada da benzer Şekilde görüşmeler sonucu elde edilen kayıtlar bilgisayar ortamında yazıya dökülmüş, araştırmacı tarafından bu metinler üzerinde yapılan tarama ile araştırmada verilen alt kategorileri oluşturacak kodlar ortaya çıkmıştır. Daha sonra oluşturulan kod listesi alanında uzman bir akademisyen ile tartışılmış, son hali verilmiştir. Kodlamada kullanılan kelimeler araştırma yapılırken alanyazın da karşılaşılan kavramlar ve araştırmacının kendi anlamlandırması sonucunda

oluşturulmuştur. Alanyazına göre bu tür yapılan kodlamalar “genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama” kategorisine girmektedir.

ii. Temaların bulunması; öncelikle ortaya konulan kodlar birlikte değerlendirilerek bunlar arasındaki benzer ve farklı yönler tespit edilir. Kodlar bu tespitin ardından kategorilere ayrılır. Tematik kodlama verilerin anlaşılabilir olması ve yapılan araştırmayı tam olarak karşılayabilmesi için farklı düzeylerde birden fazla olabilir. Buradan hareketle yapılan araştırmada da alt kategoriler öncelikle kategoriler altında, kategoriler de temalar altında organize edilmiştir.

Temalar oluşturulurken önemli olan bir diğer unsur iç ve dış geçerliğin sağlanmasıdır. Temalar birbirinden farklı olsa da anlamlı bir bütünü oluşturuyor olması araştırmada dış geçerliği, tema altında verilen kategori ve alt kategorilerin anlamlı bir yapı oluşturması araştırmanın iç geçerliğini yükseltecektir. Araştırma esnasında uzman görüşleri, araştırmacı ile benzer akademik kariyere sahip kişilerin görüşleri alınarak iç-dış geçerliği yükseltmeye önem verilmiştir. Geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için yapılan çalışmalar bölüm 3.3.1.’de detaylı olarak verilmiştir.

iii. Verilen kodlanması ve temalara göre düzenlenmesi ve yorumlanması; bu kısım verilerin diğer okuyanlar için açıklanmasını ve sunulmasını ifade etmektedir. Araştırmada elde edilen veriler olabildiğince açıklayıcı ve doğrudan alıntılar verilerek okuyucuya aktarılmaya çalışılmıştır. Elde edilen nitel bulgular tema, kategori ve alt kategori ile birlikte tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

iv. Bulguların yorumlanması; nitel araştırmanın doğası gereği araştırmacı sürecin içerisinde yer aldığı için elde ettiği bilgileri destekler nitelikte olan tespitlerini okuyucuya vererek, elde edilen bulguları desteklemekte ve okuyucunun daha iyi anlamasını sağlamaktadır. Bu kısımda araştırmacı elde ettiği bilgiler ışığında neden-sonuç ilişkilerini açıklamak, sonuçlar çıkarmak ve elde edilen sonuçlara ilişkin önemli gördüğü noktalar hakkında açıklamalar yapmak durumundadır. Araştırmanın sonuç ve tartışma başlığı altında okullar arasında beklenenin dışında olan bulgular ve açıklanması gerektiğine inanılan durumlar hakkında yorumlar yapılmış, elde edilen bulgular ile alanyazın arasında ki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde nitel örnekleme bulunan öğrenci, öğretmen ve yöneticilerle yapılan bireysel görüşmelerle; öğrencilerin derslerinde başarısız olmalarına neden olan etkenler ve bunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşme formlarıyla elde edilen dört alt probleme ilişkin bulgular ve yorumlar sırasıyla ele alınmıştır. Bulgular her alt problem başlığı altında tablolar halinde yer almaktadır. Elde edilen bulgular dört okul tipi, bu okulda öğrenim gören öğrenciler, öğretmen-yöneticiler olmak üzere bölümlere ayrılmıştır

4.1. Merkez(1) Okulu Öğretmen-Yönetici ve Öğrencilerinin, Öğrenci Başarısızlığının Nedenleri Üzerine Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında merkez(1) ortaokulundaki öğretmen-yönetici ve öğrencilerin *“Sizce başarısız bir öğrencinin (derslerinde) başarısızlığına sebep olan etkenler nelerdir?”* ve *“Öğrenci başarısızlığının ortadan kaldırılması için olası çözüm önerileriniz ve beklentileriniz nelerdir?”* soruları yöneltilmiş ve alınan cevaplar doğrultusunda öğretmen-yönetici ve öğrencilerin var olan duruma ilişkin düşünceleriyle ilgili bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1.1. Merkez(1) Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde önce merkez(1) okulundaki tüm öğretmen-yönetici katılımcıların, öğrenci başarısızlığının nedenleri ve çözüm önerileri üzerine görüşlerine tablo olarak toplu halde verilmiştir. Sonrasında doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 4: Merkez(1) Okulu Öğretmen ve Yöneticilerinin Görüşleri

TEMA	KATEGORİ	ALT KATEGORİ
Başarısızlık Nedenleri	Eğitim Sistemi ve Politikalar İle İlgili Etkenler	- İletişim - Eğitim politikaları - Sınav sistemi - Politikalarda süreklilik - Müfredat - Sınıf geçme sistemi uygulamaları - Adalet - Bürokrasi
	Ekonomik Etkenler	- Maddi yetersizlik
	Aile İle İlgili Etkenler	- İletişim - Rehberlik - Çalışma ortamı
	Öğretmen ve Yöneticiler İle İlgili Etkenler	- Ekonomik kaygı - Mesleki yeterlik
	Öğrenci İle İlgili Etkenler	- Teknoloji bağımlılığı - Öz düzenleme - Ruh sağlığı - Rehberlik - Kaygı/Stres - Akran ilişkileri - Hastalık - Hazır bulunuşluk
	Okul Ortamı ve İmkanları	- Kaynaştırma eğitimi - Sınıf mevcudu - Seviye farklılığı
	Teknolojik Araç Kullanımı İle İlgili Etkenler	- Sosyal medya
Çözüm Önerileri	Eğitim Sistemi ve Politikalara Yönelik Çözümler	- Doğru iletişim kurulmalı - Bürokrasi düzelmeli - Uygun eğitim politikaları seçilmeli - Adalet sağlanmalı - Öğretmen merkezli eğitim uygulanmalı - Doğru bir sınav sistemi belirlenmeli - Doğru rehberlik yapılmalı
	Aile İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Doğru rehberlik yapılmalı - Uygun çalışma ortamı sağlanmalı
	Öğretmen ve Yöneticiler İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Doğru rehberlik yapılmalı - Öğretmenin itibarı artırılmalı - Doğru iletişim kurulmalı - Mesleki yeterlik sağlanmalı - Adalet sağlanmalı
	Öğrenci İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli - Yaşama dönük eğitim yapılmalı - Doğru rehberlik yapılmalı
	Okul Ortamı ve İmkanlarına Yönelik Çözümler	- Uygun seviyeler bir arada eğitim almalı - Motivasyon ve ilgi artırılmalı - Okul şartları iyileştirilmeli - Sınıf mevcutları azaltılmalı
	Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözümler	- Sosyal ağlar sınırlandırılmalı - Teknoloji eğitim için kullanılmalı

Merkez (1) okulunda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin “Başarısızlık Nedenleri” temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenler; aile-öğrenci-öğretmen işbirliğinin sağlanamıyor olması, yurtdışında uygulanan sistemlerin uygunluğuna bakılmadan uygulanması, sınav sisteminin değişme zamanından kaynaklanan yanlışlar olması ve değişimin öğrencilere strese sebep olması, yeni sınav sisteminin yıl sonunda tek oturum olarak yapılmasının öğrencide rehavete neden olması, Milli Eğitim Bakanlığı’ndaki belirsizliklerin öğrencilerde oluşturduğu güvensizlik duygusu, müfredatın gereken bilgileri barındırmıyor olması, öğrencilerde sınıfta kalma gibi bir kaygının olmamasından dolayı oluşan rehavet ve umursamazlık, aynı imkân ve şartlara sahip olmayan öğrencilerin aynı sınavla ölçülüyor olması, sistemsiz değişikliklerde öğrencilerin çok az dinleniyor olmasını başarısızlık nedeni olarak öğretmen ve yöneticiler belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1: *”Okuldaki akademik başarının sağlanabilmesi için sadece öğretmenlerin veya okulun disipline bir şekilde çalışması yeterli değil. Bunun içine bizim her zaman söylediğimiz aile, öğretmen ve öğrencinin o sacayaklarının mutlaka oturtulması gerekiyor.*

Sınavın iki aşamalı olması çocukları diri tutuyordu bu bir. Şimdi haziran ayında yapılacak bir sınava çocukları konsantre etmek çok zor.”

M1İ2: *”Hani hep Finlandiya eğitim sistemi örnek veriliyor... Toplam 1 milyon tane öğrencileri var... Bizim sadece TEOG sınavına giren 1 milyon 300 bin tane öğrencimiz var... Oradaki sistemi bizim buraya uyarlamak çok zor.”*

M1E1: *”Milli eğitim bakanlığının belirsizlikleri, güven duygusunu zedeliyor. “Nasıl olsa buda değişir.” Yaklaşımı güvensizliğe ve belirsizliğe itiyor.”*

M1E5: *”En önemlisi de öğrencinin öyle yada böyle sınıfını geçeceğini bilmesi. Yani başarılı öğrenci ile başarısız öğrencinin ayırt edilmesinin mümkün olmamasıdır.”*

M1E3: "Eğitimi parayla ilişkilendirmeye başladığımızda yani eğitim para kazanmak için, meslek sahibi olmak için gibi bir yöne kaydığından dolayı insanlar eğitime sadece maddi yönünden bakmaya başladılar. Bir süre sonrada parasal kaynaklar farklı yerlerden gelmeye başlayınca işte ticaret yada farklı sektörlerden bunu kazanmaya başlayınca eğitimin bir kıymeti kalmadı.

Bir şeyi düzeltmeye çalışırken bunu deneyeyim bunu deneyeyim sürekli böyle yenilik getiremezsin... Biz çok hızlı bir biçimde değiştiriyoruz. Bu başarısızlığa çok büyük sebep oluyor."

Ekonomi ile ilgili etken; öğretmen ve öğrenciler tarafından maddi yetersizlik olarak belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1E1: "Ailesini ekonomik düzeyinin yeterli olmamasından hareketle öğrenci bir an önce iş hayatına atılmak isteyebilir."

M1E2: "Ailenin ekonomik düzeyinin düşük olması çocuğa kaynak alınımını da, internete erişimini de engelleyebilir. Öğrenci arkadaşlarının alabildiği şeyleri alamamaktan dolayı sorun yaşayabilir. Bunlar çocuğun başarısını olumsuz yönde etkileyebilir."

M1E3: "Fırsat eşitliği dediğimiz şeyin kağıt üzerinde kalmış olması. Bütün çocukları maddi anlamda imkanları eşit olmayan çocukları aynı elekten geçirmeye çalışıyoruz. Aynı sınavlardan geçirmeye çalışıyoruz."

Aile ile ilgili etkenler; öğrencinin aile bireyleriyle çatışma yaşaması, ebeveynlerin öğrenciye karşı ilgisizliği ve iyi örnekler olamaması, ailenin öğrenci üzerinde aşırı baskı kurması, ailenin mükemmeliyetçi tavırları ve öğrenciye evde uygun ders çalışma ortamı oluşturmamaları olarak öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1: "Öğrencinin aile bireyleri ile iletişiminin zayıf olması veya aile bireyleri ile çatışma yaşaması öğrencinin psikolojik olarak etkilenmesine ve dolayısıyla ders notlarının düşmesine neden olabilir."

M1E6: "Demokratik anne-babaların çocukları kaygı içinde olmadıkları için derslerinde daha başarılı olurlarken, mükemmeliyetçi anne-babaların çocukları aşırı başarı kaygısından dolayı çoğunlukla istenilen başarıyı yakalayamazlar. İlgisiz anne-babaların çocukları ise derslerinde başarısız oldukları gibi gelecek kaygısı da gütmazler."

M1E3: "Ailenin eğitime bakış açısı çok önemli... Toplumun nazarında parası olan insan kaliteli eğitimli olan değil... Ailede böyle düşündüğü zaman çocuk diyor ki benim eğitimli olmamun bir değeri yok önemli olan para kazanmak... İleriye yönelik hedef koyma konusunda çok yetersiz kalıyorlar. Kaygı taşıyorlar."

Öğretmen ve yöneticilerle ilgili etkenler ise; öğretmenlerde maddi menfaatlerin ön plana çıkmış olması, öğretmenin öğrencilerine kendini sevdiremediği için öğrencilerin derse karşı olumsuz tutum geliştirmiş olmaları, öğretebilme yetisinin her öğretmende aynı düzeyde olmaması olarak öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ2: "Gözlemlediğim kadarıyla öğretmenlerini sevmeyen öğrenciler derse de sevmiyor. Yani öğrenci öğretmenini sevmiyorsa derse karşı olumsuz bir tutum içerisine girebiliyor. Bu durum derslerinde başarısını düşürebilir."

M1E3: "İyi öğretmen- kötü öğretmen gibi bir etiket koymayayım ama elindeki satabilmek diye bir şey var. Öğretebilme yetisi diye bir şey kesinlikle var."

Öğretmende kendisine nasıl bakıyor, kendisini ne olarak görüyor?
Ben bile kendi yaptığım işi para kazanmak için yapıyorum gibi lanse edersem çocukta benim yaptığım işe değer vermeyecek doğal olarak. Sadece bu işi bir para kazanma yöntemine dönüştürmemek lazım."

Öğrenci ile ilgili etkenler; öğrencilerin sosyal ağlara kendilerine kaptırıyor olmaları, öğrencilerin her şeyi hazır buldukları için tatmin duygusu yaşamıyor ve ulaşmak için çaba sarf etmiyor olmaları, bazı öğrencilerin öğrenmeyi etkileyecek psikolojik rahatsızlıklarının olması, öğrencilerin bazı derslere karşı öğrenilmiş çaresizlik yaşamaları ve bu durumların oluşturduğu kaygı ve stresten kaynaklı başarısızlık, bazı öğrencilerin okula devamını engelleyen hastalıklarının olması, öğrencilerin kendini bir

gruba dâhil hissetmiyor olması ya da olumsuz arkadaş ilişkilerine sahip olması, bazı öğrencilerin öz güven sorunları yaşaması ya da bazılarının aşırı özgüvene sahip olması, öğrencilerin derslere hazır bulunuşluk seviyelerinde eksiklikler olması olarak öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1: *"Şuanda çocukların önündeki en büyük tehlikenin sosyal ağlar olduğunu düşünüyorum... Cebine cep telefonu koyduğumuz zaman en büyük düşmanı onun eline vermiş oluyoruz diye düşünüyorum. Çünkü o sosyal ağlarda bizim o körpecik çocuklarımız başkalarının elinde gerçekten oyuncak haline dönüşüyor.*

M1E4: *"Çocuğun fiziksel bir farklılığı, toplum tarafından gelen tepkiler sonucunda öğrenciyi çoğu zaman olumsuz olarak etkilemektedir. Bu olumsuzluklar çocuğun gerekli ilgiyi akademik çalışmaya gösterememesi olduğu gibi, öğrenme ortamlarına girmesine engel olabiliyor.*

BEP durumlarında bu durumdaki öğrenciler göstermeleri gereken veya gösterebilecekleri gelişimin çok çok altında bir gelişim sergilemektedirler."

M1E1: *"Nasıl olsa başaramam, yapsam ne olacak?" gibi olumsuz algılar oluşturuyorlar öğrenciler buda tabi başarısızlığı beraberinde getiriyor."*

M1E5: *"Öğrencilerin günlük ders tekrarı yapmamaları, kendilerine verilen etkinlikleri düzenli bir şekilde yerine getirmemeleri de başarısızlık nedenlerindedir."*

Okul ortamı ile ilgili etkenler; ağır kaynaştırma öğrencilerinin sınıfın düzenini bozuyor olması, sınıfların kalabalık ve küçük olması, sınıfların öğrenci seviyesi açısından karma olması olarak öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1: *"Mesela sınıflarda ağır düzeyde kaynaştırma öğrencilerimiz var, otistik öğrencimizin olduğu bir sınıfımız var çocuğumuzda çok iyi ama rahatsız. O sınıfın ortamını, düzenini bozuyor, diğer öğrenciler bu durumdan dolayı mağdur oluyor... Ne kadar ilerleme kaydettiğimi*

düşünüyorum başarılı olduk. Ama kaybettiğimiz başka öğrenciler oldu mu oldu.”

M1E2:”Okulun fiziki şartları yetersizse örneğin kalabalık ve küçük sınıflarda aşırı hareketlilik öğretmenin ders anlatmasını engellediği gibi öğrenci başarısını da düşürebilir.”

M1E5:”Sınıfların öğrenci seviyeleri bakımından karma olması da öğretmen açısından işi zorlaştırıyor ve sorun olarak gözüküyor.”

Teknolojik araç kullanımına yönelik etken; sosyal medyanın olumsuz içeriklerine maruz kalması olarak öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden biri;

M1İ1:”Şuanda çocukların önündeki en büyük tehlikenin sosyal ağlar olduğunu düşünüyorum. Ne kadar çok çocuğumuzu o sosyal ağların içerisine bırakırsak o kadar elimizden kaybediyoruz.”

Merkez (1) okulunda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin “Çözüm Önerileri” temasına ilişkin görüşleri 6 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalarına yönelik çözüm önerileri; aile-öğretmen-öğrenci işbirliğinin sağlanması gerekir, sistem değişiklikleri önce tanıtılmalı, denenmeli ve geri dönüt alınıp sonra uygulamaya konulmalı, akademik başarıdan önce iyi insan yetiştirmeye odaklanılmalı, rehber öğretmenlerin görev süreleri doğru tanımlanmalı, rehber öğretmenlerden nöbet görevi kaldırılmalı, bakanlık kadrolarında sınıf görmüş insanlar tercih edilmeli, yönetmelikler çıkarılırken taşrada uygulanabilirliği düşünülmeli, yerleşmiş milli bir eğitim sistemi oluşturulmalı, öğretmeni merkeze alan kültürel temelli modern bir sistem oluşturulmalı, öğrenciler ilgi yeteneklerine göre eğitim alıp daha erken yaşlarda mesleki ve teknik eğitime yönlendirilebilmeli, her öğrenciden akademik başarı beklenmemeli şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1: *“Okul rehber öğretmeni işini yapıyorsa okulun can damarı zaten. Ben olsam yönetmeliklerini tekrar yazarım rehber öğretmenin çalıştığı tek saat var teneffüsler. Nöbet görevinin de yapıldığı tek saat teneffüsler... Çocuğuyla beraber aileyi alması lazım onlarla görüşmeler yapması lazım.”*

M1İ1: *“Milli Eğitim bakanlığımızın içerisinde sınıfa girmiş, sınıfın havasını teneffüs etmiş, idarecilik yapmış, her alanda çalışmış kişilerden seçmeliyiz... Alta o emri gönderirken veya uygulanabilirliğini düşünürken kendisi onu bilir az çok.”*

M1İ1: *“Akademik başarıyı bir kenara bırakıp önce insan yetiştirmeliyiz... Bizim ahlaki ve milli değerlerimize uygun yetiştirirseniz emin olun hepsi başarılı olurlar. Belki bir doktor olamaz, bir avukat olamaz, bir öğretmen olmaz ama olanlarda iyi bir doktor olur, iyi bir avukat olur, iyi bir öğretmen olur.”*

M1E1: *“Yerleşmiş milli bir eğitim sistemi oluşturulmalıdır. Öğretmeni merkeze alan kültürel temelli bir eğitim anlayışının yanı sıra modern bir sistem benimsenmeli.*

Her öğrenciden akademik başarı beklenmemelidir. Değişik iş kollarında çekirdekten yetişecek yetenekli çocukları belirli bir yaşa kadar okullarda tutup hem okulları bozuyoruz hem de sistemin usta çırak ilişkisiyle çalıştığı iş kollarında yeni gelecek kalifiye eleman talebine cevap veremiyoruz.”

M1E3: *“Milli Eğitimin ve sistemsal değişikliklerin odağında da çocuğun ilgisi olması lazım. Verilen gereken temel bilgiyi ver sonra çocuk nerede olmak istiyor, hayatta ne olmak istiyor bu yönelik çalışmalı... Çocuğa mutlu bir gelecek kurmalıyız aile, öğretmen ve toplum üçlüsü olarak.”*

M1E4: *“Eğitim sistemi öğrenci ve milletin ihtiyaçlarına göre düzenlenmeli, akademik başarı üzerine kurulu olan sistem mesleki eğitim okullarına, daha erken eğitim çağlarında ayrılmalıdır... İlkokul eğitim daha basit ve hayata yönelik temel eğitim olacak şekilde düzenlenmeli, temel okuma yazma ve dört işlem beceri seviyesinin üzerine çıkarılmamalıdır.”*

Aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; veliler öğrencilerin her istediklerini yapmak yerine neyi ne zaman yapması gerektiğini bilmeli, ebeveynler çocuklarını tanımalı ve asla başkalarıyla kıyaslamamalı, veliler öğrencilere kendilerine ait çalışma alanı oluşturmalı, çocuğun ilk eğitimin aldığı ailenin yapısını düzenleyici tedbirler alınmalı olarak öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1: "O yüzden en önce öğrenciyi avucumuzun içine alacağız. Tabiri caizse kalbine dokunacağız. Onun önüne kitapları yığmakla, testleri doldurmakla, bilgisayarı vermekle olmuyor.

Çocuktan ne istediğimizi o çok iyi bilecek. Üstü kapalı bir şekilde değil. İyi bir insan olmanızı istiyorum demek yetmez. İyi bir insanın özellikleri neyse önce onu açıklayacaksınız. Ve o sizde onu görecek, o özelliği görecek"

M1E2: "Ebeveynler çocuğu tanımalı ve diğer çocuklarla asla kıyaslamamalı. Veliler gerektiğinde öğretmenlerle sık sık iletişim kurmalı ve işbirliği yapmalı."

M1E3: "Aile hiç bir şey yapamıyorsa öğretmene olan saygısını çocuk ailede gördüğünde, ailenin öğretmeni yücelttiğini gördüğünde çocuğunda bakış açısı değişecek. Anne-babanın eğitime bakış açısını değiştirmek zorundayız."

M1E4: "Öğrenci başarısızlığının asgari düzeye indirilmesi için öncelikle toplum genelinde bozulma belirtisi gösteren aile yapıların tekrar düzenlenmesi gerektiğini düşünmekteyim... Çocuk yetiştirme üzerine eğitim alan aileler daha bilinçli bir duruma getirilmeli ve çocuğun ihtiyaçlarına yönelik bir eğitim talep etmelidirler."

Öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğrenci bizim ondan ne istediğimizi bilmeli ve açıkça ifade etmeliyiz, öğretmenlerin toplum gözündeki itibarı artırılmalı, herhangi bir soruna karşı öğretmenlerde birlik içinde hareket etmeli, öğretmenler her türlü değişim ve yeniliklerden haberdar olmalı, öğretmen adil olmalı ve her öğrenciyle aynı seviyede ilgilenmeli olarak öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1:”Öğretmenlerin prestijinin kaybetmesinin sebebi kendisi... Yani özel derslere tamah ederek, birbirini kollamayıp oluyor bu. Birbirimize sahip çıkacağız. Bir ses geldiği zaman hepimiz aynı zamanda o sese tepki vereceğiz... Mesela nasıl bir doktora müdahale olduğu zaman sağlık bakanı ona yapılmış bana yapılmıştır diyor aynı şekilde benim bakanımda bana her zaman sahip çıkmalı.”

M1E3:”Tabi öğretmenin hayatındaki sorunlar etken ama biraz daha çocuğa elimdekini farklı sunmak için kendimi zorlamalıyım. Her sene aynı dersleri işliyorsun ezberliyorsun artık. Ezbere her sınıfa her şeyi yediremezsin.”

Öğrencilerle ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğrencilerin olumsuz tutum geliştirdiği derslere yönelik çalışmalar yapılmalı, öğrencilerde düzenli ders çalışma alışkanlığı oluşturulmalı, öğrenciler öğrendiklerinin gerekli olduğuna inanmalı, öğrencilere gereken ilginin gösteriliyor olması gerektiği yönünde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1:”Öncelikli olarak öğrencilerin başarısız oldukları derslere karşı olumlu tutum geliştirmelerine yönelik çalışmalar yapılabilir. Okul-aile-veli işbirliğinin sağlanıp öğrenciler ders çalışmaya teşvik edilmelidir.”

M1E3:”Artık çocuklar öğrendiği şeyi sınav için öğreniyor diyor ki bazı çocukların sınava girmek gibi bir niyeti bile yok. Zaten maddi olarak ailesine güvenen çocuklar var o yüzden sınavı bile önemsemiyor. Bu yüzden hedefi sınav olarak koymak yanlış. Hedefimiz sınav olmamalı.”

M1E6:”Öğrenciye gereken ilgi gösterilmeli, gerekli kaynaklara yönlendirilmelidir. Alternatif ders çalışma yöntemleri öğretilmeli, öğrenci takip edilmelidir.”

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; denk sınıflar aralarına rekabet koyulmalı, okullarda fiziki etkinliklerin yapılabileceği imkânlar oluşturulmalı, öğretmenlerin birebir ve küçük gruplar halinde ders çalışma imkanı

olmalı, okul sosyal aktiviteler barındıran nezih bir ortam olmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1: *“Eğer bir sınıf oluşturuluyorsa o sınıftakilerin birçok özelliğini iyi bilmelisiniz. Bir tane öğrenciyle o sınıf komple kaybedebilir, bir tane öğrenciyle o sınıftan çoğu kişiyi kurtarabilirsiniz... Bize burada bu başarıyı getiren o oldu aslında biz altı topladık.”*

M1E2: *“Özellikle fen bilimleri dersi yaprak-yaşayarak öğretilecek şekilde şartlar oluşturulmalı.”*

M1E6: *“Okul ortamı öğrenciyi olumlu yönlendirecek aktiviteleri barındırıyorsa çocuk okuldan sonra bu aktivitelere (kütüphaneye gitmek gibi) katılarak ders başarısını artırır. Çocuğun okula olan ilgisi sosyal aktivitelerle artırılmalıdır.”*

Teknolojik araç kullanımına yönelik etkenler ile ilgili çözüm önerileri; öğrencilerin sosyal ağlara erişiminin kısıtlanması ve takip edilmesi gerektiği, çocuğu etkileyen teknolojik aletler üzerinden çocuğa ulaşarak eğitimi şekillendirmemiz gerektiği yönünde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1: *“Evde internet kullanacak mutlaka hepimizin evinde internet vardır ama bunların sıkı bir şekilde takibi lazım... Çocuğu ne kadar o olumsuz teknolojiden uzak tutarsak başarıyı o kadar çok sağlarız.”*

M1E3: *“Mesela çocuğu en çok etkileyen ne var televizyon. Demek ki televizyon aracılığıyla biz onun beynine gireceğiz. Telefonu, tableti, interneti biz bunlarla çocuğun gözüne gireceğiz. Onlar internet aleminde ayrı bir dünyadalar öğretmenler ve aileler yukarıdan bakıp bakıp ders çalış diyor... Çocuklar nereye bakıyorsa biz orada olmalıyız.”*

Bu grupta yer alan öğretmen ve yöneticiler başarısızlık nedenlerinden biri olarak gördükleri maddi yetersizlikler etkeniyle ilgili bir çözüm önerisi belirtmemişlerdir.

4.1.2. Merkez(1) Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde önce merkez(1) okulundaki öğrenci katılımcıların, öğrenci başarısızlığının nedenleri ve çözüm önerileri üzerine görüşlerine tablo olarak toplu halde verilmiştir. Sonrasında doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 5: Merkez(1) Okulu Öğrencilerinin Görüşleri

TEMA	KATEGORİ	ALT KATEGORİ
Başarısızlık Nedenleri	Eğitim Sistemi ve Politikalar İle İlgili Etkenler	- Eğitim politikaları - Sınav sistemi - Politikalarda süreklilik
	Ekonomik Etkenler	- Maddi yetersizlikler - Rehberlik
	Aile İle İlgili Etkenler	- Çalışma ortamı - Tek ebeveynli çocuk - Aile baskısı
	Öğretmen ve Yöneticiler İle İlgili Etkenler	- Mesleki yeterlik - Rehberlik
	Öğrenci İle İlgili Etkenler	- İlgi ve motivasyon - Öz düzenleme - Kaygı/Stres - Ruh sağlığı - Akran ilişkileri - Yaşama dönük eğitim - Hastalıklar
	Okul Ortamı ve İmkânları	- Disiplin - Sosyal faaliyet
Çözüm Önerileri	Eğitim Sistemi ve Politikalara Yönelik Çözümler	- Müfredat doğru değiştirilmeli - Bürokrasi düzeltilmeli - Doğru sınav sistemi belirlenmeli - Politikalarda süreklilik sağlanmalı
	Aile İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Doğru rehberlik yapılmalı - Uygun çalışma ortamı sağlanmalı - Aile baskı ve ilgide dengeli olmalı
	Öğretmen ve Yöneticilerle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	-Doğru rehberlik yapılmalı - Mesleki yeterlik sağlanmalı
	Öğrenci İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	-Öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli
	Okul Ortamı ve İmkânlarına Yönelik Çözümler	-Okul şartları iyileştirilmeli - Sınıf mevcutları azaltılmalı - Disiplin yaptırımları uygulanmalı - Öğretmene özerk alan bırakılmalı

Merkez (1) okulunda öğrenim gören öğrencilerin “Başarısızlık Nedenleri” temasına ilişkin görüşleri 6 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenler; yanlış eğitim politikaları seçilmesi, sınav sisteminde yapılan değişikliklerin zamanlamasının ve yapısının uygun olmayışı ve eğitim politikalarında süreklilik olmaması başarısızlığa neden olmaktadır şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö1:” *Türkiye dışındaki okular gibi hangi mesleği olmak istiyorsak ona göre dersler işlemeliyiz. Toplam 12 yıl ilkokul, ortaokul, lise okuyoruz birde üniversite var. Ama üniversiteyi de bitiren kişi torpil olmadan mesleğini eline alamıyor.*”

M1Ö2:”*Milli Eğitim Bakanlığı'nın ne yaptığı belli değil. Yaptıkları uygun değil. Bizi strese sokuyorlar. Milli Eğitimden TEOG sisteminin kaldırılıp ikide bir farklı sistem getirmek değil de kesin bir sistem getirmesini bekliyorum.*”

M1Ö3:”*Sınav sistemi etkiler bence çünkü neye çalışacağımız belli değil. Biz 8. Sınıflar yazın 1,5 ay devletin yaptığı kurslara gittik çünkü o zaman TEOG vardı. TEOG kalkınca emeğimiz boşa gitti sayılır.*”

M1Ö4:”*Özellikle sınav sisteminin sürekli değişmesi yüzünden öğrencilerin kafası karışmış, ders çalışma düzenleri bozulmuş ve değişmiş olması sonucu aşırı stresle başarı düşmüş olabilir.*”

M1Ö5:”*Milli Eğitim Bakanlığı'nın hadi kafamıza göre bir şey yapalım demeyi bırakmasını istiyorum.*”

Ekonomi ile ilgili etken; maddi yetersizliklerin başarısızlık nedeni olduğu görüşü şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö3:”*Bazı kişilerin çok az yani durumları yok. Kitap almaya, kalem almaya durumları yok. Yinede öğretmenlerin verdiği alıştırma ödevleriyle ve ders kitaplarıyla idare ediyorlar.*”

M1Ö5: "Ekonomi ile ilgili anne ve babanın çalışmaması ve bu yüzden para, maddi durumu iyi olmadığı için öğrencinin istediği kitabı alamaması ve bu yüzden eri kalması başarısızlıkta etkili oluyor."

Aile ile ilgili etkenler; doğru rehberlik yapamıyor olması, öğrenciye uygun çalışma koşullarını sağlamıyor veya sağlayamıyor olması, tek ebeveynli ailelerde yaşanan sorunların öğrencinin başarısızlığını etkiliyor olması, bazı ailelerin çocuklarına karşı yaptıkları aşırı baskının sonucu olarak öğrencilerde başarısızlık yaşandığı şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö1: "Kendilerine ait çalışma odası olmayabilir. Buda ders çalışmasını etkiler ve başarısız olur. Eğer ki anne-baba onunla ilgilenip başında durursa başarısı artacaktır."

M1Ö5: "Aile ile ilgili olarak evde küçük bir kardeş varsa ders çalışma ortamı olamayabilir. Bu yüzden derslerden geri kalır. Eğer annenin işi varsa küçük kardeşe bakmak zorunda kalıyor. Bu etkiliyor."

Aile çocuğa çok baskı yapıyor. Her dakika, her saniye ders çalış demesi çocuğu strese sokuyor ve ders çalışma isteği gelmiyor."

M1Ö4: "Anne-baba boşanmış veya anne-baba ölmüş olabilir. Aileden biri ölmüş ya da gurbette olabilir. Bu nedenle derse odaklanma ve ilgi az oluyor."

M1Ö6: "Anneyle babanın baskısı, kendine ait çalışma ortamının olmaması gibi etkenler etkili olabilir."

Öğretmen ve yöneticilerle ilgili etkenler; öğretmenlerin mesleki yeterlik durumlarından kaynaklanan sorunlar ve öğretmenlerin öğrencilere karşı yeterli ilgi ve rehberlik yapmamlarından kaynaklı sorunlar olarak öğrenciler görüş belirtmişlerdir..

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö3: "Öğretmenler çocukları etkiler. Mesela bazı öğretmenler dersi daha renkli anlatır, bazıları sınırlı ve hiç örnek vermeden anlatır. Bazı öğretmenler iyi ders anlatamıyorlar."

M1Ö1: "Öğretmenler dersi anlatmaktan daha önemli bence. Eğer ki bir öğretmen öğrencisine nasıl davranır, dersini nasıl anlatırsa o öğrenci öğretmenini sevdiği gibi dersini de sever."

M1Ö4: "Öğretmen yeterli ilgi göstermiyor veya derse teşvik edecek etkinlikler yapmıyor."

M1Ö2: "Öğretmenlerimiz bizi çok aşırı zorluyorlar çalışmamız için... Öğretmenlerin sınıfta huzuru sağlayamamalarında görüyorum sorunu."

Öğrenciyle ilgili etkenler; öğrencilerin derslere karşı ilgi ve motivasyonlarında olan eksiklikler, öğrencilerin öz düzenleme yetisinin eksik olması, çeşitli etkenlerin ve değişimlerin oluşturduğu kaygı ve stres, bazı öğrencilerin gerek ergenlik döneminden kaynaklı gerekse kendilerinde bulunan ruhsal sorunların yansımalarından dolayı oluşan durumlar, olumsuz akran ilişkileri sonucunda oluşan durumlar, öğrencilerin okul derslerini hayatta kullanmadıklarından önemsememe düşüncesinde olmaları ve öğrencilerin öğretimin hayatını etkileyen hastalıklara sahip olmaları etkenlerini başarısızlık nedeni olarak düşündüklerine ilişkin öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö3: "Motivasyon derslerimi ve sınavlarımı etkiliyor. Psikolojinin bozuk olması da etkiliyor. Sınıftaki arkadaşlarımın bazıları hareketleri ile psikolojimi bozuyor. İnsanlarla ilişkileri çok terbiyesizce çocukların.

Bence kendini derse yönlendirememesi. Aklının hep başka yerde olması. Ders çalışma isteğinin olmaması. Derslerin ona anlamlı gelmediği için onun daha anlamlı daha güzel şeylerin olduğunu düşünüp ders çalışmaması."

M1Ö1: "Bir öğrenci hastaysa dersi dinlemekte zorluk yaşıyorsa bu onun başarısız olmasına sebep olur. Sınavlarda heyecanlı olması, stresli olması da onun başarısız olmasına sebep olur."

M1Ö5: "Hastalık, ilgi, motivasyon stres v.b. şeyler genellikle ergenlik döneminde görülüyor. Canı ders çalışmak, okulda öğretmeni dinlemek gibi şeyler istemiyor. Derse motive olamıyor.

Öğrencinin düzenli çalışmaması, derste dersi dinlememesi, öğretmenin anlattığı şeyleri dinlemeye, anlamaya çalışmaması başarısızlığa neden oluyor.

Kötü arkadaşlıklar genellikle ergenlik döneminde görülüyor. Öğrenciler bu konulara çok canıyor ve kötü şeyler yapabiliyorlar. Yani okul ortamımız olsun, dış ortamımız olsun uzak durmalıyız bunlardan. Kötü şeyler yapılmasına kendi izin veriyor ve çocuk ders çalışmaktan, okuldan uzaklaşıyor.”

M1Ö4:”Herhangi bir hastalık sonucu motivasyon düşmüş stres artmış olabilir... Birde mesela şuanda 8.sınıf öğrencisi olarak gereksiz şeylere ilgi duymayıp ders çalışmamız gerekir. Eğer benim gibi dikkat dağınıklığınız varsa odanızda farklı renkte şeyler bile bulundurmamanız lazım.”

M1Ö2:”Öğrenciler olarak ta belki derslerin sıkıcı geçtiğini, ders çalışmanın anlamsız geldiğini düşünüp ders çalışmıyor olabilirler. Bu durumda başarılarını olumsuz etkiliyor tabi.”

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenler; sınıf içerisindeki gürültü, disiplin eksikliği ve sosyal faaliyetlerin yetersiz olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

M1Ö3:”Okul imkanları kısıtlı bence. Mesela saçlarımızın açık olamaması ve pantolonumuzun dar olamaması. Kızların etek veya arklı şeyler giymesi gerekir. Sosyal faaliyetlere katılınması çok az.”

M1Ö2:”Öğretmenlerin sınıfta huzuru sağlayamamalarında görüyorum sorunu. Öğretmenin anlattığını bile anlayamıyoruz.”

M1Ö4:”Ne kadar öğretmenlerimiz önemli olsa da okul ortamı da önemli bence. Okulun eğitim kalitesinin düşük, sosyal faaliyet imkanlarının az olması da etkiliyor başarısızlığı bence. Bilgilendirici panolar falan yetersiz.”

Bunların dışında teknolojik araç kullanımı, sosyal medyanın etkileri ve bilgisayar oyunları gibi etkenler merkez(1) okulu öğrencileri tarafından görüşmelerde bir başarısızlık nedeni olarak belirtilmemiştir.

Merkez (1) okulunda öğrenim gören öğrencilerin “Çözüm Önerileri” temasına ilişkin görüşleri 5 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili çözüm önerileri; müfredat değişikliklerinde daha yaşama dönük ve ilgi-yeteneklere göre tercihler yapılmalı, derslerde sosyal faaliyetler artırılmalı, yapılan değişikliklerde öğrencilerin görüşleri dikkate alınmalı, sınav sisteminde yapılan değişiklikler doğru zamanlama ve süreklilik sağlanacak şekilde yapılmalı, eğitim politikalarındaki değişikliklerde sürekli değişiklikler yerine kararlılık ve süreklilik sağlanmalı şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö2: *”Milli Eğitimin ne yaptığı belli değil. Yaptıkları uygun değil bizi strese sokuyorlar. Milli Eğitimden TEOG sisteminin kaldırılıp ikide bir farklı sistem getirmek yerine kesin bir sistem getirmesini bekliyorum.”*

M1Ö5: *”Milli Eğitimin bizim düşüncelerimize de önem vermesi gerekiyor.”*

M1Ö1: *”Türkiye’de de okuma-yazma kısacası ilkokul, ortaokul bittikten sonra hangi öğrenci hangi mesleği istiyorsa ona göre eğitim alıp atanmalı.”*

M1Ö4: *”Sınav sisteminin adil bir sistemde sabit kalması, okullarda sosyal ve teşvik edici faaliyetlerin artırılması gerekiyor.”*

Aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; ailenin aşırı baskı yapmaması gerektiği, ilgisiz davranmaması gerektiği, ailenin öğrenciye uygun ders çalışma ortamı oluşturması ve ona öğretmenleriyle birlikte doğru bir rehberlik yapması gerektiği şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö2 *”Öğretmenlerimiz bizi biraz daha az zorlasa mesela. Ailemizde bizi zorlamasa ve ders çalıştığımız ortam daha sessiz olsa daha iyi olur.”*

M1Ö5: *”Öğrenci başarısızlığı ortadan kaldırmak için birinden destek almalıdır. Okuldaki rehberlik öğretmeni olsun, ailesi olsun.”*

M1Ö6: *”Başarısız ve sıkıntılı olan öğrencileri belirleyerek onların sıkıntılarını dinleyip çözmeye çalışabilirler aile ve öğretmenler.”*

M1Ö6: *”Anne-babanın öğrenciden beklentilerinin azalmasını bekliyorum. Çalışma ortamı sağlamalı ve öğrencinin motivasyonunu yüksek tutmalı bence. Anne ve babanın çocuğuna inanıp ona destek vermesi lazım.”*

Öğretmen ve yöneticilerle ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; Öğretmenlerin başarısızlığı ortadan kaldırmak için öğrenciye yardım etmeleri, Öğretmenler öğrencilere daha fazla ilgi göstermeli, Öğretmenler daha eğlenceli ve basit ders anlatmalı, Öğrencilere sürekli motivasyon konuşmaları yapmalı, Öğretmenler çok fazla yada çok az ödev vermemeli, öğretmenler öğrencilere yardımcı olabilecek kaynakları önerebilmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö4: *"Okuldaki rehberlikten veya sınıf öğretmeninden başarısız öğrenciye özel bir ilgi ve yardım beliyoruz."*

M1Ö3: *"Bir okulda öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen ilişkisi çok önemlidir. Eğer ki öğretmenler karşısındaki kişiye iyi davranırsa okula severek ve çalışarak gelir. Kötü davranırsa okuldan soğuyabilir."*

M1Ö1: *"Dersle ilgili sosyal faaliyetlerin çok olması lazım okulda. Dersler eğlenceli bir şekilde anlatılmalı. Öğretmenlerin daha öğretici ve basit anlatmasını istiyorum."*

M1Ö5: *"Aynı aile gibi öğretmenlerinde bize destek vermesi lazım aile ne kadar önemliyse öğretmende o kadar önemli. Öğretmenlerin bize kaynak gibi şeylerde öneride bulunması lazım. Çok fazla yada az ödev verilmemeli. Öğretmenler yeterli etkinlikler yapmalı."*

Öğrenci İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm önerileri; Öğrencilerin öz yeterliklerini artırmaya yönelik destek almaları gerektiği, öğrencilerin öz yeterliklerini akademik başarıya yönlendirmeleri gerektiği şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö1: *"Başarılı olmak için çok ders çalışmamız lazım ve tekrar yapmamız lazım."*

M1Ö2: *"Öğrenci başarısızlığı ortadan kaldırmak için birinden destek almalıdır. Okuldaki rehberlik öğretmeni olsun, ailesi olsun. Düzenli bir program yapıp ona göre çalışmalıdır."*

M1Ö4: *"Öğrenciye ilgisiz davranılması durumunda çocuk ders çalışmayı bırakabilir."*

Okul Ortamı ve imkânlarına Yönelik Çözüm öneri; okulların fiziksel şartlarının ve sosyal aktivite alanlarının iyileştirilmesi gerektiği, sınıf mevcutlarının azaltılması, disiplin yaptırımları uygulanarak okuldaki ve sınıftaki huzur ve öğretim ortamının sağlanması gerektiği, öğretmene işini yapabileceği özerk alan bırakılması gerektiği şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M1Ö4: *”Okul ortamının ve imkanlarının iyi olması durumunda öğrenci derslerine ve okula bağlanabilir.”*

M1Ö5: *”Ne kadar öğretmenlerimiz önemli olsa da okul ortamı da önemli bence. Okulun eğitim kalitesi artırılmalı, sosyal faaliyet imkanı artırılmalı. Bilgilendirici panolar falan yapılmalı.*

Derste sınıf içindeki gürültünün ortadan kaldırılması lazım. Bunun içinde öğretmenlere sınıfta düzeni sağlayacak yetkiler verilmeli.”

M1Ö6: *”Okulun çevresi daha düzenli olsa, uyumlu olsa belki öğrenciler ders çalışır.*

Öğretmenlerin sınıfta huzuru sağlayamamalarında görüyorum sorunu. Öğretmenin anlattığını bile anlayamıyoruz sınıf mevcutları azaltılrsa bu sorun çözülebilir.”

4.2.Merkez(2) Okulu Öğretmen-Yönetici ve Öğrencilerinin, Öğrenci Başarısızlığının Nedenleri Üzerine Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında merkez(2) ortaokulundaki öğretmen-yönetici ve öğrencilerin *“Sizce başarısız bir öğrencinin (derslerinde) başarısızlığına sebep olan etkenler nelerdir?”* ve *“Öğrenci başarısızlığının ortadan kaldırılması için olası çözüm önerileriniz ve beklentileriniz nelerdir?”* soruları yöneltmiş ve alınan cevaplar doğrultusunda öğretmen-yönetici ve öğrencilerin var olan duruma ilişkin düşünceleriyle ilgili bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.2.1.Merkez(2) Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde önce merkez(2) okulundaki öğretmen-yönetici katılımcıların, öğrenci başarısızlığının nedenleri ve çözüm önerileri üzerine görüşlerine tablo olarak toplu halde verilmiştir. Sonrasında doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 6: Merkez(2) Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşleri

TEMA	KATEGORİ	ALT KATEGORİ
Başarısızlık Nedenleri	Eğitim Sistemi ve Politikalar İle İlgili Etkenler	- Politikalarda süreklilik
		- Sınıf geçme sistemi uygulamaları
		- Devamsızlık sistemi uygulamaları
		- Öğrenci merkezli eğitim
		- Öğretmenliğin itibarsızlaştırılması
		- İletişim
		- Sınav sistemi
		- Liyakat
		- Müfredat
		- Adalet
Ekonomik Etkenler	- Hazır bulunuşluk	
	- Bürokrasi	
Aile İle İlgili Etkenler	- Eğitim politikaları	
	- Maddi yetersizlik	
Öğretmen ve Yöneticiler İle İlgili Etkenler	- Sınav sistemi	
	- Aile gözünde öğretmenliğin itibarsızlaştırılması	
	- Rehberlik	
	- Çalışma ortamı	
Öğrenci İle İlgili Etkenler	- Mesleki yeterlik	
	- Ekonomik kaygı	
	- Mesleki doyum	
	- Öğretmenliğin itibarsızlaştırılması	
Okul Ortamı ve İmkânları	- Bürokrasi	
	- Rehberlik	
	- Öğretmenliğin itibarsızlaştırılması	
	- Öz düzenleme	
Teknolojik Araç Kullanımı İle İlgili Etkenler	- Akran ilişkileri	
	- Kaygı/Stres	
	- Fiziksel koşullar	
	- İletişim	
	- Sınıf mevcudu	
	- Okul kültürü	
	- Kaynaştırma eğitimi	
	- Teknoloji bağımlılığı	
	- Medyanın etkileri	

Tablo 6' nın devamı:

Çözüm Önerileri	Eğitim Sistemi ve Politikalara Yönelik Çözümler	- Öğretmen merkezli eğitim uygulanmalı - Disiplin yaptırımları uygulanmalı - Mesleki yeterlik sağlanmalı - Bürokrasi düzeltilmeli - İlgili ve beceriye uygun yönlendirme yapılmalı - Uygun eğitim politikaları seçilmeli - Politikalarda süreklilik sağlanmalı - Doğru sınav sistemi belirlenmeli - Öğretmenin itibarı artırılmalı - Müfredatın doğru değişmesi - Doğru rehberlik yapılmalı
	Ekonomi İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Okul gereçleri ihtiyacı karşılayacak nitelikte olmalı - Maddi destek sağlanmalı - İmkân ve fırsat eşitliği sağlanmalı
	Aile İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Doğru iletişim kurulmalı - Doğru rehberlik yapılmalı - Uygun çalışma ortamı sağlanmalı
	Öğretmen ve Yöneticilerle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Mesleki yeterlik sağlanmalı - Doğru rehberlik yapılmalı
	Öğrenci İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Yaşama dönük eğitim yapılmalı
	Okul Ortamı ve İmkânlarına Yönelik Çözümler	- Okul şartları iyileştirilmeli
	Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözümler	- Teknoloji bağımlılığının önüne geçilmeli

Merkez (2) okulunda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin “Başarısızlık Nedenleri” temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikaları ile ilgili etkenler; Milli Eğitimde yenilik getirme adına yapılan yenilik getirmeyen değişimler, sınıf geçme yönetmeliğinin işlevsiz olması, devamsızlık yönetmeliğinin işlevsiz olması, öğrenci merkezli eğitimin öğretmeni pasifleştiren yanlış uygulamalara yol açması, toplumun öğretmene bakış açısının yanlış olması, “ALO147” hattı v.b. uygulamaların öğretmene baskı aracı haline gelmiş olması, öğretmen-veli-öğrenci işbirliğinin kurulamıyor olması, sınav sistemlerindeki değişikliklerin zamanlamasında ve usulünde yanlışlar olması, sınav sistemlerinin derslerde beklenen temel becerileri ölçmek yerine test tekniği ile başarının ölçülüyor olması, Milli Eğitimi, Milli Eğitimden olmayanların idare ediyor olması, müfredat geliştirmelerinde öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişimlerinin dikkate alınmıyor olması, müfredatın çocukların ilgi alanlarına hitap etmiyor olması, özel

okullar ile devlet okulları arasında puanlamada adaletsiz uygulamaların olması, ilkokuldan ortaokula gelen öğrencilerin temel kabiliyetlerden yoksun gelmesi, eğitim politikaların diğer ülkelerden bize uygunluğuna bakılmaksızın alınıyor olması, müfredatta yetenek üzerine olan derslere yeterince önem verilmiyor olması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

.Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2E2:”*Mesleğin itibarı önemli olan. Beni ezdirme. Çocuğa ezdiriyorsun, çocuk puan verecek sana diyorsun. İnternetteki paylaşımları görmüşsünüzdür: “ hocam 100 vereyim mi?” , “daha notları girmedim” gibi. Öğrencinin gözünde bu duruma sokuyorsun, velinin gözünde bu duruma sokuyorsun.*

M2İ1:”*Bide bizim bir başka sorunumuz Milli Eğitimi milli eğitimden olmayanların idare etmesi. En büyük sorunumuz bu. Neden sağlık bakanlığını doktor idare ediyor da Milli Eğitim bakanı alttan yetişen biri olamıyor.”*

M2E4:”*Eğitim sisteminde sınıfta kalmanın olmaması, öğrencilerin hiçbir zorluk karşısında direnme göstermek zorunda olmaması. Devamsızlıkta bile hiçbir konuyu bilmeden bile bir dersi geçebiliyor olması... Önemli bir sebeptir.”*

Ekonomik etkenler; çocukların ekonomik sıkıntıları olması ve çocukların bu durumu dert ediyor olmaları, sınav sistemlerinde geçmişe yönelik konularda başarılı olmak için ek hizmet almak zorunda kalınıyor şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2E2:”*Şimdi diyorsun ki hem 6.sınıftan hem 7. Sınıftan hem de 8. Sınıftan soracağım diyorsun. Peki, soruyorum 8. Sınıfa gelmiş bir öğrenci 6. ve 7. Sınıfı ne yapacak, nerden öğrenecek? Parası olan ek ders alacak bir adım öne geçecek.”*

M2E5:”*Bu bölgedeki veli profillerinin büyük çoğunluğu ya vasıfsız işçi yani sürekli bir işleri yok... Böyle olduğu zaman çocuğun kendine ait çalışma*

ortamı olmuyor. Isınmada sıkıntı oluyor, çocukların eğitimle alakalı malzemelerini ve ihtiyaçlarını karşılamada sıkıntı oluyor.”

Aile ile ilgili etkenler; velinin okula ve öğretmene karşı acımasız tavırlar içinde olması, ailelerin okula ve öğrenciye karşı ilgisiz olması, öğrencilerin evinde ders çalışmaya uygun ortamın olmaması, eğitimsiz ailelerin çocuklarına doğru rehberlik yapamıyor olması, ailelerin çocuklarına karşı ya aşırı baskıcı ya da çok serbest bir tutum içinde olmaları şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2E2:”Ailelerin sosyoekonomik düzeyi yani daha doğrusu eğitim düzeyi diyebilirim. Eğitimsiz ailelerle ilgili sıkıntımız çocuklara yardımcı olamıyorlar, çocuklara yön gösteremiyorlar ya da nasıl çalışacaklarına dair fikir edinemiyorlar. Aileler bu durumlara ilişkin rol model oluşturamıyorlar.

Anne-baba tutumlarında hiç arası yok bunun; ya çok baskı yapıyor mesela, şiddet mağduru çocuklar var. Ya da tam tersi “ bizi dinlemiyor ki hocam!” diyor annesi bana”

M2İ1:”Biri gelip odaya giriyor kıyafeti düzgün çok daha ukala bir şekilde, ötekide ilk önce saldırıyla geliyor. “falan öğretmen benim çocuğumu azarlamış çabuk buraya çağır ya da ben gidip hesap soracağım.” İlk tepki bu öğretmene hesap sorma.”

M2E1:”Sabalı bir evde okuyan öğrenci ile kaloriferli bir evde okuyan öğrenci aynı olmuyor. Sobalıysa birde aile anlayışsız ise hiçbir başarı bekleyemiyoruz çocuktan. Bir göz odanın içinde bir tarafta televizyon varken ders çalışmaya çalışıyor.”

Öğretmen ve yöneticilerle ilgili etkenler; yeni yöneticilerin tecrübesiz olması, öğretmenlerin ekonomik kaygıların olması, öğretmenlerin her öğrenciye uygun teknik kullanamıyor ya da kullanmak için gereken zamanı bulamıyor olması, bazı öğretmenlerin sınıf kontrollerinin eksik olması ve tecrübesiz olmaları, öğretmenlik mesleğini itibarının düşürülmüş olması ve öğretmenlerin mutsuz olması, öğretmenlerin görevi dışında seminer v.b faaliyetlere katılmaya zorlanıyor olması, öğretmenlik eğitimi almamış kişilerin öğretmenlik yapıyor olması, bazı kişilerin kolay iş olarak düşünüp

öğretmenliği bilinçsizce seçmiş olmaları, öğretmenlerin mesleki yılgınlık ve tatminsizlik yaşıyor olmaları şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2İ2:”Sınıfların bilgi düzeyleri ya da algılama düzeyleri bütün öğrencilerin aynı değil... Kendi şahsıma söylüyorum tutup ta her öğrenciye anlayacağı şekilde bir teknik kullanmak açıkçası zorumuza gidiyor, belki de yapmak istemiyoruz. Belki de zaman yetmiyor.”

M2E5:”Öğretmenlerde de ev, araba aldığında ekonomik sıkıntıda olabiliyor. Bu da öğretmenlerin başarısını etkileyebiliyor... Bu durum ister istemez öğretmenin verimliliğini düşürüyor yani.

Bir konu daha var özellikle ilkokul öğretmenlerinde bundan 10-12 yıl öncesine kadar pedagojik formasyonu olan 4 yıllık hangi bölüm olursa olsun öğretmenlikle alası olmasa da atanıyordu... Bu sıkıntı ortaokula geçtiği zaman bize yansıyor.”

M2E2:”Öğretmenler olarak öğrenciyi tanımakta zorluk çekiyoruz ya da tanımaya yeteri kadar zaman ayırmıyoruz... Sınıf kontrolünü sağlayamayan öğretmenden hiç bir şey bekleyemezsin.

Mesela bir dernek bir etkinlik yapacak hadi polisleri çağırın, doktorları çağırın, hemşireleri çağırın gelen olur mu? Sebebini bilmediğim bir seminere katılmaya birde mecbur diyorlar... Beni neden ezdiriyorsunuz.”

M2E1:”Bence iyi öğretmen- kötü öğretmen değil de ilgili öğretmen- ilgisiz öğretmen şeklinde bakabiliriz. Bilgi açısından aslında hepsi aynı... Kendi dersinin müfredatını bile anlatırken böyle zorlana zorlana anlatan öğretmenler var.”

Öğrenci ile ilgili etkenler; öğrencilerin haksız ve gereksiz yere şikayetlerinin olması, öğrencilerin geleceğe yönelik hedeflerinin olmaması, öğrencilerin derse karşı ilgisiz olması, öğrencinin olumsuz arkadaş ortamına sahip olması, öğrencilerin bazı derslere karşı öğrenememe ön yargısıyla yaklaşıyor olması, öğrencilerin tekrar etme ve ders çalışma alışkanlıklarının olmaması, olumsuz akran ilişkilerinin olması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2E6:”En büyük sebep bence öğrencilerin tekrar etmek gibi bir alışkanlıkları yok.

Çocuk stresten kaynaklı, çok fazla stres yaptığı için soruları yanlış cevaplayınca “ben bu dersi zaten yapamıyorum.” gibi düşünebilir.

Akran ilişkileri etkili. Çevrenizde eğer başarısı düşük, okumayı çok fazla önemsemeyen arkadaşlarınız varsa zamanla az az etkileyebiliyor. İster istemez sizde onlara benziyorsunuz. Seçilen arkadaş en önemli faktörlerden biri başarısız bir öğrenci için.”

M2İ1:”Ben burada veli toplantılarında söylüyorum, diyorum ki: “çocuklarınıza yapacağınız iki tane büyük kötülük var hayatları boyunca; birincisi size gelip öğretmeniyle ilgili, okulla ilgili bir şey söylediğinde onu yegâne ve tek doğru olarak kabul edip okula saldırıya gelmeniz, ikincisi cep telefonu almanız.”

Okul ortamı ve imkanlarıyla ilgili etkenler; öğrencilerin okulun fiziki yapısından ve görünüşünden etkileniyor olması, okul personelinin öğrencilere aşırı sert yada aşırı yumuşak davranması, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, ağır düzeyde kaynaştırma öğrencilerinin sınıf düzenini bozuyor olması olarak öğretmen ve yöneticiler görüş belirtmişlerdir.

Öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2İ2:”Okulun fiziksel durumu bu başarısızlıkta çok etkilidir, çok etkilidir... Çünkü fiziksel yapıya göre öğrenci ve velide ilgili oluyor, öğrencide ilgili oluyor ister istemez öğrenci bundan etkileniyor.

Tabi insan ilişkileri de önemli. Öğretmenin öğrenciye davranışı, idarenin öğrenciye davranışı, okulun diğer çalışanları hizmetliler olsun, memuru olsun, güvenlik personeli olsun öğrenciye davranışları çok önemli.”

M2E3:”Çocuğun bir rahatsızlığı varsa, kaynaştırma öğrencisiyse çocuktan hiçbir şekilde verim alamıyorsun... Çocuk mesela kaynaştırma öğrencisi

derslerde garip garip soruyor, ayağa kalkıyor, geziyor, sınıfın düzenini bozuyor. Bu çocuk zaten kendini kontrol edemiyor”

M2E2:”Okul kültürünü oluşturamıyorsan hiçbir iş yürümüyor. Hiçbir iş yolunda gitmiyor. Amaçladığın hiçbir şeye ulaşamıyorsun. Çünkü insanlar güdülenmiyor.”

Teknoloji ile ilgili etkenler; öğrencilerin cep telefonu, tablet v.b aletleri amacı dışında kullanıyor olması, velilerin ve öğrencilerin televizyondan çok fazla etkileniyor olması, medyanın öğrencileri ve veliler üzerinde olumsuz etkileri olması olarak öğretmen ve yöneticiler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2İ1:”Biz neden televizyonlardan bu kadar etkileniyoruz. Televizyondaki adam bizden çok mu zeki? Film yapanların çoğunun doğru düzgün eğitimleri bile yoktur. Biz onlardan çok mu düşük bir toplumuz ki televizyondaki her şey doğru. Buraya gelip her şeyi dört dörtlük yapan veli o neden etkilenmiyor?”

M2E5:”Telefondan, tableten internet bağlantısı da var çocuk birkaç hafta bir oyunu oynuyor, internette binlercesi var sıkıldı hemen diğerine atlıyor. Böylece ne oluyor çocukta doygunluk hisside olmuyor... Bunlarda her ortamda sürekli hareketli ilgi çekici sürekli karşılaştıkları için derslerde de hangi ilgi çekecek şey olursa olsun ders anlattığın zaman çoğu belli bir aşamadan sonra girmiyor.”

M2E4:”Medyanın bireyler üstünde ve öğrenciler üstündeki varlığıdır. Örneğin okul dizileri veya gençlik dizileri bunlar günümüzde öğretmenin, eğitim sisteminin alaya alındığı, başarıdan çok muhabbetin ön planda olduğu, eğitimden ziyade gün geçirme ve arkadaşlık ilişkilerinin ön planda olduğu bir eğitim sistemini yansıtmaktadır.”

Merkez (2) okulunda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin “Çözüm Önerileri” temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalarına yönelik çözüm nerileri; eğitimde ğrenci merkezden çıkarılarak ğretmen merkezli eğitime dnlmeli, disiplin sağlanması için konulan kurallar işlerlik kazanmalı, liyakat esasına göre personel görevlendirilmeleri yapılmalı, sınav sistemindeki uygulamalar pilot uygulamayla denenip daha sonra genele yayılmalı, temel eğitimden sonra zorunlu eğitim olmamalı, meslek liseleri kalifiye eleman yetiştirebilir hale getirilmeli ve cazibesi artırılmalı, eğitim politikalarında süreklilik sağlanmalı, ortaokullarda her sınıf düzeyinde sınav uygulaması yapılarak öğrenciler aktif tutulmalı, Milli Eğitim Bakanlığı ğretmene sahip çıkmalı, devlet planlaması ile ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlara öğrenciler yönlendirilmeli, özellikle dil eğitiminde ezberden ziyade konuşmanın önemi artırılmalı, medyada öğretmenleri alaya alan ve itibarsızlaştıran içeriklerin engellenmesi gerekli, bize uygun milli bir eğitim sistemi oluşturulmalı, her ğrenci kendi ilgi ve yeteneklerine göre dersler seçebilmeli, öğrencilere iyi bir rehberlik sağlanmalı ve yeteneğinin olduğu alanlara yönlendirilmeli, sistemsel bir değişiklikte en merkezi yerler ve en ücra yerlerden görüş alınmalı ve her yere uygun değişiklikler yapılmalı şeklinde ğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu ğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M1İ1: *"ğrenci merkezden çıkacak herkes yerine oturacak... Öğretmen merkeze konulacak. Masanın yanlış taraflarında duruyorlar. Öğrenci ğretmen, ğretmen ğrenci konumunda duruyor böyle başarı elde edemeyiz.*

M2İ2: *"Ben zorunlu eğitim belli bir sınıftan sonra olmaması gerektiği taraftarıyım... Meslek liselerine giden ğrenci hiçbir yere gidemeyen, en azından puanım meslek lisesine yetiyor bari oraya gideyim diyen bir ğrenci. Eğer zorunlu olacaksa bile meslek liselerinin kalifiye eleman yetiştirebilir bir niteliğe kavuşturulması gerekir. Yoksa ğrenci gitsin sanayide mesleğini öğrensin.*

M2E5: *"Okullarda da gerçekten çocukların bazılarının akademik olarak çok zayıf olanlarında bazı yetenekleri olabiliyor... Bunlarında iyi bir şekilde tespit edilip bunlara yönelik eğitim verilmesi lazım. Kişiye zel eğitim olması lazım."*

M2E4: *"Medyadan izlediğimiz kadarıyla şu anda öğretmenler ve eğitim sistemi, okul idaresi acımasızca insanlar tarafından bir dalga konusu, alay hali oluşturulmuştur... Başarının gelmesini istiyorsak bizim bu çağdaki*

insanlara, öğrencilere el atmamız gerekmektedir. İtibarı yeniden kazandırmamız gerekmektedir.

M2E2: "Bir eğitim programını 20 yıllık tasarlayıp buna uygun yapsınlar. Yönetici değişse de program aynen devam etsin... Amaçlarını, ihtiyaçlarını belirle. Ben 20 sene sonra nerde istiyorum ülkemi diye ona göre bir program yap. Neye ihtiyacım var benim... İhtiyacın kadar al ve adam gibi yetiştir."

Ekonomi ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; ihtiyaçlı öğrenciler belirlenip maddi yardım yapılmalı ve bu devlet politikası haline getirilmeli, devlet tarafından ortaokullara da düzenli ödenek verilmeli, öğrencilerin ek hizmet almasını gerektirecek bir sınav sistemi olmamalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2İ2: "Eğer böyle bir düzeltilme yapılacaksa bütün ihtiyacı olan öğrenciler yani fakir dediğimiz öğrenciler belirlenmeli bunlara cüzi miktarda en azından okul kıyafetini alabilecek, defterini kitabını alabilecek yardımların yapılması gerekiyor."

M2E2: "Ekonomik sorunların ortadan kalkması için ise ek hizmet almak zorunda kalınacak bir sınav sistemi olmamalı. Bunun dışında ülke olarak ekonomi ve gelir düzeldikçe okullardaki ekonomik sorunlarda düzelecek."

Aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; veliler okula gelmeli ve sorunlarını öğretmen-yöneticilerle konuşarak halletmeli, velilerin üzerine düşen sorumlulukları yapmaları için bakanlık düzeyinde yaptırımlar uygulanmalı, aileler evlerinde de kurallar koymalı ve çocuklarına uygun çalışma ortamı oluşturmalı, velilere yönelik öğretici seminerler verilmeli şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2İ2: "Aile ilgili olması lazım... Zorlama olduğu zaman bu sefer ters tepkide yapabilir buna da dikkat etmek lazım. Ama bir yaptırımın olması lazım. Tabi bunu okul bazında bir yaptırım yapmamız mümkün değil. Zaten"

öğrenciye okul olarak bir yaptırım yapamıyoruz ki velisine bir şey yaptıralım”

M2E4:”Velilerimizin zorunlu bir şekilde okul ile ilişki içerisinde bulunması sağlanmalıdır. Sürekli bilgilendirme yapılmalıdır. Tabi bunun yapılabilmesi için velinin gözünde öğretmeninde, okulunda, eğitim sisteminin de hak ettiği itibarın kazandırılması gerekmektedir.”

Öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğretmenler işini benimsemeli ve özverili yapmalı, öğrenciler özellikle kitap okuma konusunda öğrencilere örnek olmalı, öğretmenler sınıftaki akıllı tahta ve diğer imkânları çok iyi kullanabilmeli, öğretmenler öğrencilerine derslerini sevdirmeli, öğretmenler sürekli kendini yenilemeli, öğretmen adayları staj eğitiminde zor şartlardaki okullara gönderilerek mesleğe başladıklarında her türlü zorluğa hazır olarak yetişmeli şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2İ2:”Öğretmen işini benimsemeli. Öğretmenliği bir meslek olarak görmenin dışında bir eğitimci gözüyle bakmalı. Özverili olmalı... Çağın gereksinimlerini yerine getirebilecek bir düzeyde olmalı... Kitap okuma noktasında öğrencilere örnek olması lazım. Kitap okutması lazım.”

M2E5:”Eğitim fakültelerinde pedagojik formasyon dersleri verilse de çok soyut kalıyor... Bizim zamanımızda en merkezi okullara staja gönderilirdi... Öğretmenlerin mümkün olduğu kadar mesleklerinde en çok zorlanabilecekleri yerlere gidecekler ki ilk atamada gideceği şartlara göre hazırlıklı olması lazım.”

Öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerisi; derslerdeki kazanımların öğrencilere ileriki hayatlarında nasıl faydalı olacağı anlatılmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2E3:”Hani bu derste mutlaka senin işine yarayacak şeyler var, ileride mesleki hayatında İngilizce senin işine yarayacak gibi ailenin de çocuğu motive etmesi lazım”

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; okullar öğretmenler ve yöneticiler için can güvenliği olan yerler haline getirilmeli, okulların fiziki ortamları yenilenmeli şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2İ1: "Öğretmene sahip çıkılmalı. Bir defa okullar idareler ve öğretmenler için can güvenliği olan güvenilir yerler haline gelmeli. Bu ihlal edilirse ihlal edenlerin çok ağır bir ceza ile karşılığını görmesi şart ki bir daha yapmasın. Caydırıcı olacak."

M2İ2: "Okul ortamını ve imkanlarını düzeltmek dediğim gibi tamamen bakanlıkla alakalı bir durumdur. Sonuçta parayla dönüyor bu işler. Okulun kendi imkanları çok kısıtlı. Bu bakanlık düzeyinde olması lazım. Benim tek önerim burada liselere verilen ödeneğin ortaokullara da muhakkak gelmesi gerektiğini düşünüyorum."

M2E2: "Fiziki ortamlar yenilenebilir. Okulun fiziki yapısı çok önemli. Dışarıdan baktığın zaman okulla ilgili bir sempati oluşturuyor. Okulun binası, boyası bile insanlarda başarı algısı oluşturuyor."

Teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerisi; öğrencilerin cep telefonu v.b. araçları kullanmaları denetlenmeli ve sınırlandırılmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

M2E4: "Öğrenciler cep telefonu, tablet gibi araçlarda oyun oynayarak, sosyal medya içeriklerinden etkilenerek hem zamanlarını kaybediyorlar hem de olumsuz içeriklerle karşılaşılıyorlar. Bu uyarıcıyı ortadan kaldırmalı ve sınırlandırmalıyız. Bunun boşluğunun dolması için çocuklarla aktiviteler ve aile içi sohbetler gerçekleştirilmeli."

4.2.2. Merkez(2) Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde önce merkez(2) okulundaki öğrenci katılımcıların, öğrenci başarısızlığının nedenleri ve çözüm önerileri üzerine görüşlerine tablo olarak toplu halde verilmiştir. Sonrasında doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 7: Merkez(2) Okulu Öğrencilerinin Görüşleri

TEMA	KATEGORİ	ALT KATEGORİ
Başarısızlık Nedenleri	Eğitim Sistemi ve Politikalar İle İlgili Etkenler	- Sınav sistemi - Bürokrasi - Disiplin - Müfredat
	Ekonomik Etkenler	- Maddi yetersizlik
	Aile İle İlgili Etkenler	- Rehberlik - Çalışma ortamı - İş gücü olarak görülme
	Öğretmen ve Yöneticiler İle İlgili Etkenler	- Okul baskısı - Mesleki yeterlik
	Öğrenci İle İlgili Etkenler	- Kaygı/Stres - Öz düzenleme - Akran ilişkileri - İlgi ve merak - Hastalık - Çalışma ortamı - Disiplin - Mesleki yeterlik
	Okul Ortamı ve İmkanları	- Fiziksel koşullar - Disiplin - Güven
Çözüm Önerileri	Eğitim Sistemi ve Politikalara Yönelik Çözümler	- Bürokrasi düzelmeli - Doğru sınav sistemi belirlenmeli - Müfredat doğru değiştirilmeli - Adalet sağlanmalı
	Ekonomi İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- İmkan ve fırsat eşitliği sağlanmalı - Okul gereçleri ihtiyacı karşılayacak nitelikte olmalı
	Aile İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Aile baskı ve ilgide dengeli olmalı - Doğru rehberlik yapılmalı - Doğru iletişim kurulmalı
	Öğretmen ve Yöneticilerle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Mesleki yeterlik sağlanmalı - Doğru rehberlik yapılmalı - Okul şartları iyileştirilmeli
	Öğrenci İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Doğru rehberlik yapılmalı - Öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli - Doğru akran etkileşimi sağlanmalı
	Okul Ortamı ve İmkanlarına Yönelik Çözümler	- Okul şartları iyileştirilmeli - Disiplin yaptırımları uygulanmalı
	Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözümler	- Teknoloji eğitim için kullanılmalı - Doğru rehberlik yapılmalı

Merkez (2) okulunda öğrenim gören öğrencilerin “Başarısızlık Nedenleri” temasına ilişkin görüşleri 6 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenler; sınav sistemindeki değişimlerin öğrencileri strese sokuyor olması, yeni sınav sisteminde ön görülen adrese dayalı yerleştirmenin bazı öğrencilerde rehavete neden olması, sistemsal değişikliklerin öğrencilere ve öğretmenlere sorulmadan yapılıyor olması, öğrencilerin verilen bir görevi yapmadığı zaman öğretmenlerin hiç bir şey yapamıyor olması, bazı derslerin konularının ağır geliyor olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M2Ö2: *“Mesela sistem değiştiğinde okulda konuştuğumuz da öğretmenlerle falan şu tarafı olmamış ya da şu tarafı güzel olmuş falan ama bence bu kısmın öğretmenlere ya da öğrencilere danışılması gerektiğini düşünüyorum... Tepeden inme olmasın.”*

M2Ö3: *“Bence konular yani her dersin kendine göre özelliği var. Mesela tarih dersinin, matematik dersinin, Türkçe dersinin konuları ağır olabilir.”*

Ekonomi ile ilgili etken; ekonomik yetersizlikten dolayı ihtiyaç duyduğu kaynakları alamamak şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden biri:

M2Ö5: *“Ekonomik durumun başarıya etkisi olabilir. Mesela durumu kötüdür. Çalışacak bir şey mesela test alamıyordur. Mesela öğrencilerin defteri olmayınca arkadaşları dalga geçiyor olabilir o da derse girerken sıkılıyordur, bu yüzden dersini çalışmak istemiyordur.”*

Bu grupta görüşülen öğrencilerin yarıdan fazlası ekonomik nedenleri başarısızlık nedeni olarak görmediklerini, istenilirse bu sorunların giderilebileceğini söylemişlerdir. Bu ihtiyaçları gidermede en önemli dayanak olarak ta öğretmenlerini söylemişlerdir. Yapılan görüşmelerde bir öğrenci ekonomik sıkıntıların aslında insanı harekete geçirebileceğini, bu zorluklardan kurtulmak için bir amaca dönüşebileceği yönünde görüş belirtmiştir.

Aile ilgili etkenler; ailelerin çocuklarının durumuna ilgisiz olmaları, evde küçük kardeşin olmasının çalışma ortamını bozuyor olması, anne-babanın ya aşırı ilgili yada aşırı ilgisiz olması, öğrencilerin evde düzgün bir çalışma ortamına sahip olmaması, bazı ailelerin çocuklarını ev işlerinde kullanarak çalışma için gerekli olan zamanlarını harcıyor olmaları şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M2Ö2: *"Mesela anne-baba ilgili olunca öğrenci daha da çok çalışma azminde oluyor. Ama bir de çok fazla ilgilenen var, bu da sıkıyor öğrencileri... Çok fazla baskı var yani biraz rahatlatmaya yönelik yapsan da olur yine de biz seni seviyoruz falan diye."*

M2Ö1: *"Küçük çocukların olması çok etkiliyor. Ben ders çalışırken yanıma biri gelmesinden, kapının sürekli açılmasından nefret ederim. Bir şeyler hareket etmemeli ben ders çalışırken. Çünkü konsantrasyonu toplamak çok zor bir şey."*

M2Ö3: *"Benim küçük kardeşim olsaydı annem bir yere gittiğinde ona bakmak zorunda olacaktım. Dersle mi ilgileneyim ya da örnek vereyim odayı mı toparlayayım onla mı ilgileneyim derken bu şekilde olup ders zamanlarından eksilten arkadaşlarım var."*

Öğretmen ve yöneticilerle ilgili etkenler; öğretmenlerin sürekli "çalış" diye baskı yapmasının ters tepiyor olması, bazı öğretmenlerin öğrencilere yaklaşımlarında sorunlar olması, bazı öğretmenlerin konuları çok hızlı işliyor olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M2Ö4: *"Bence mesela bazen öğretmenler soru getirin diyor getirince de bu soruyu nasıl bilemedin çok basit diyorlar. Öğretmenin yaklaşımında sorun oluyor bazen. Anlatırken mesela bazen çok hızlı yazdırıyorlar sonra yazamıyoruz sonrada derslerde başarılı olamıyoruz. Bazen öğretmenin hızına yetişemiyoruz."*

M2Ö1: *"Öğretmenler bence sen çalış, sende kapasite var demeleri sürekli ters tepiyor. Üzerine gitmeleri olumsuz oluyor. Bence iyi öğretmen kötü öğretmen diye bir şey yok."*

Öğrenci ile ilgili etkenler; öğrencilerde öz güven eksikliğinin olması, bazı öğrencilerin “anlamıyorum” ön yargısına sahip olması, öğrencilerde ders çalışma alışkanlığının olmaması, öğrencilerin kötü arkadaş ortamlarının olması, öğrenciler kendilerine uygun çalışma programı kullanmıyor olması, öğrencilerin sevmedikleri derslere çalışmak istemiyor olması, öğrencilerin akıllarının başka yerde olmasından dolayı derse konsantre olamamaları, öğrencilerin hastalık v.b sebeplerde devamsızlık sonrası kaçırdıkları dersi telafi edemiyor olması, öğrencilerin sevdiği öğretmenlerin derslerine karşı olumsuz tutum geliştiriyor olması, öğrencilerin ebeveynler arasında yaşanan olumsuzlukları kafasına takıyor olması, bazı öğrencilerin sınav stresiyle baş edemiyor olması, bazı öğrencilerin öğretmenlerin övgüsünü abartıp “ben zaten yapıyorum” rehavetine kapılıyor olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir..

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M2Ö1: *“Kendine güvenmemesi. Birde atıyorum bir sınava giriyorum bu sınavdan düşük aldım bir dahakine de düşük alacağım korkusu... Yanında olan kişiler derste çok bağılıyor veya her şeye parmak kaldırıyor mesela işte ben kaldırırsam benim söylediğime gülerler... Birde ben anlamıyorum düşüncesi. Aslında istese anlayacak.”*

M2Ö3: *“Mesela ders programında benim tekrar yapmam lazımdı... Dersler bana uygun ama süreleri uymuyor. Sanırım yanlış program kullanıyorum.”*

Bence öğrenciler şöyle yapıyorlar: sevdikleri dersi daha çok ön plana atıyorlar sevmediklerine çalışmıyorlar ondan o yazılıdan düşük alıyorlar. Bu seferde diyorlar ki ben bu dersten düşük not aldım demek ki bu ders bana göre değil... Pes ediyorlar.”

M2Ö4: *“Öğrencinin stres yapması başarısızlığa etkisi olur bazen mesela sınavda hoca soru sorunca stresten dolayı yanlış okuma olabilir. Bildiğini yapamamaya sebep oluyor.”*

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenler; okul temizliğinin yeterince iyi yapılmıyor olması, okul ortamında disiplinsizlikten kaynaklı güvensizlik hissi yaşanıyor olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M2Ö6: *“Eskiden okulumuzda kötü kötü kişiler vardı. İnsan okulun bahçesine dahi girmek istemiyordu... Yani okulda güvensizlik olduğunda insan okula bile gelmek istemiyor bazen. Dolayısıyla bu da derslerimizi etkiliyor.”*

M2Ö1: "Bazı insanlar takıntılı olur ya benim var mesela temizlik. Ben giriyorum sınıfa tahtadaki lekelere takılıyor gözüm sürekli. Buradaki temizlik çalışanları da sorun, mesela onlarla öğrenciler arasında bir mesafe olmalı mesela."

Bu öğrenci grubundaki öğrencilerden bir kısmı okulun fiziksel şartlarını başarısızlık nedeni olarak görmeyip, asıl olanın öğrenciler ve öğretmenler olduğunu belirtmişlerdir.

Bunların dışında teknolojik araç kullanımı, sosyal medyanın etkileri ve bilgisayar oyunları gibi etkenler merkez(2) okulu öğrencileri tarafından görüşmelerde bir başarısızlık nedeni olarak belirtilmemiştir. Bu bulgu şehir merkezinde olan devlet okullarında yapılan görüşmelerde ortaktır. İki merkez devlet okulundaki öğrencilerde teknolojik araç kullanımını bir başarısızlık nedeni olarak belirtmemişlerdir.

Merkez (2) okulunda öğrenim gören öğrencilerin "Çözüm Önerileri" temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili çözüm önerileri; sınav sisteminde yapılacak değişiklikler ilgililere önceden haber verilmeli, ders içeriğini oluşturan konuların sınıflara dağılımında psikologlardan daha fazla destek alınmalı, sistem değişiklikleri öğrencilere ve öğretmenlere sorularak yapılmalı, eğitimde fırsat eşitliği oluşturulmalı, derslere konu yoğunluğuna göre ders saati verilmeli (sözel derslerin saati artırılmalı) olarak öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M2Ö6: "Mesela sınav sistemi bir anda değişti... Bu sınav sistemini eskisine göre yapmalıydık biz. Sonra onlar yenileyip en uygun şekilde öğrencilerinin önüne sunmalılar. Değişiklikleri zamanında yapmalılar. Bir anda yapmamaları gerekiyordu."

M2Ö4: "Bir tane derste yedi ünite var ve sadece iki saat işliyoruz yani hoca çok hızlı anlatmak zorunda kalıyor o yüzden ayrıca etüt veriyor bize yani ders saatleri biraz daha uzamalı."

Sistem değişikliklerinde öğrencilere öğretmenlere kesinlikle bir seçim hakkı, bir soru sorulmalı yani bir konuşma hakkımız olmalı bu sistem hakkında."

Ekonomi ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; eğitimde fırsat eşitliği oluşturulmalı, kaynak yetersizliklerinde ortak kullanım ve arkadaşlar arası değişim ile çözüm sağlanmalı şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:
M2Ö3: *"Bence kaynağı bulmak isteyen adam her yerde bulur... Belki hocalarda yedek kitap olabilir ya da mesela bizden de benim mesela benim çözmediğim Türkçe testler başka testlerde olabiliyor mesela istesin verebiliriz arkadaşlar arasında değişebiliriz."*

Aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; ebeveyn ilgisi dengeli olmalı ve çocuğuna onu sevdiğini belli etmeli, aile çocuğun evdeki yaşamını düzenlemeli, aileler sürekli okulla iletişim içerisinde olmalı, aileler çocuklarına ihtiyaçlarını sormalı ve karşılamalı şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:
M2Ö5: *"Ama en çok düşen aileye. Mesela çocuk gider hiç ders çalışmaz bundan da başarısız olursa ailededir sıkıntı. Çocuğuna televizyon izletiyorsun, ders çalıştırtmıyorsan çocuğunda başarısız olur. Onun evdeki yaşamını düzenlemeli aile."*

M2Ö6: *"Aileler sürekli okulla iletişim halinde olmalı. Çocuğunu öğretmenlerine karşı davranışlarını ya da derslere katılımlarını sormalılar. Yani öğrencinin kendini boş vermemesi lazım bence."*

Öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğretmenler daha fazla motive edici çalışmalar yapmalı, öğretmenler öğrencilerini tek tek tanımalı ve sorunlarını bilmeli, öğretmenler öğrencilerine kendini sevdirmeli, öğretmenler çok fazla ödeve vermemeli, okul yöneticileri tarafından uygulanan deneme sınavı v.b etkinlikler artırılmalı, öğretmenler dersleri daha ilgi çelici hale getirmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:
M2Ö2: *"Herkesin başarısızlığının sebebi aynı değil... Mesela annesi ve babası ayrı olan insanlar var daha da çok ilgiye ihtiyaç duyuyorlar öğretmenlerin daha da çok yakından ilgilenmesi gerektiğini düşünüyorum. Öğrencileri tek tek tanımalı."*

M2Ö3: "Evet, öğretmen kendini öğrenciye sevdirse çoğu şey ortadan kalkıyor... Evet öğretmen disiplinli olması lazım sen ilk başta tavrını ortaya koyduğun zaman öğrenci senin ne demek istediğini anlar hoca disiplinli mi bazı şeylere karşı tavrı ne onu mesela anlayabilir."

Öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğrenci "başarılıyım" ya da "başarısızım" demeli, önce kendisi ile rekabet etmeli, öğrenciler kendilerine gelecek için hedefler koymalı, öğrenciler olumsuz arkadaş ortamının farkına varmalı ve bırakmalı, öğrencilerin arkadaşlıkları birbirini motive edici ve özendirici olmalı şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M2Ö5: "Öğrenci ön yargıyı bırakmalı ilk başta derslerine daha dikkatli olmalı daha çok çalışmalı. Evet, işin farkına varmalı.

Benim fikrim haylazlığı bırakacaklar başta şu kötü arkadaşlık ortamını da bırakacaklar. Sınavlarına odaklanacaklar ve başarıya ulaşacaklar inanıyorum yani ona."

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; diğer okul çalışanları (memur, hizmetli v.b) ile öğrenciler arasındaki mesafe korunmalı, öğretmenler ve okul yöneticileri sert durmalı ve disiplini sağlamalı, okul yöneticisi sosyal etkinlik alanları oluşturmalı şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

M2Ö1: "Okul müdürleri diktatör olmalı bence... Öğretmen bile derste sert durup düzeni sağlayınca daha iyi anlaşılıyor bence... Öğretmenler ilk başta kurallarını söyler ama ben sonradan ne öğretmenlerin nede öğrencilerin bu kurallara uyduğunu düşünmüyorum."

Bu öğrencilerle yapılan görüşmelerde teknolojik araç kullanımı ile ilgili etken belirtmemişler fakat tavsiye niteliğinde bir görüş ön plana çıkmıştır. Bu öğrencilerden elde edilen görüşlerden biri;

M2Ö4: "Öğrenciler farklı kaynaklardan test çözmeli sonra internette videolar çekiyorlar derslerle alakalı onları izleyebilirler, teknolojiyi verimli kullanabilirler."

Yapılan görüşmelerde öğrencilerin geneli bu faktörlerin bir bütün olduğunu öğrencilerin derslerinde başarısızlığını ortadan kaldırmak için öncelikle dış faktörlerin düzelmesi gerektiğini, sonrasında öğrencinin kendi ile ilgili sebeplerin ortadan kalkacağını belirtmişlerdir. Bu görüşü destekler nitelikte bir düşünce;

M2Ö2: *”Öğrenci çevresindeki etkenlere bağlı olunca artık bir süreden sonra çalışmak gerektiğini anlıyor. Yani etrafındaki her şey düzgün, psikolojik olarak rahat, ailesinin desteğini alıyor, imkânları tamam, sistem tam istediği gibi artık öğrenci çalışmaması için önünde hiçbir engel kalmıyor. Diyor ki; “ben neden çalışmayayım?” diyor ve çalışmaya başlıyor.”*

4.3.Köy Okulu Öğretmen-Yönetici ve Öğrencilerinin, Öğrenci Başarısızlığının Nedenleri Üzerine Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında köy ortaokulundaki öğretmen-yönetici ve öğrencilere *“Sizce başarısız bir öğrencinin (derslerinde) başarısızlığına sebep olan etkenler nelerdir?”* ve *“Öğrenci başarısızlığının ortadan kaldırılması için olası çözüm önerileriniz ve beklentileriniz nelerdir?”* soruları yöneltilmiş ve alınan cevaplar doğrultusunda öğretmen-yönetici ve öğrencilerin var olan duruma ilişkin düşünceleriyle ilgili bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.3.1.Köy Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde önce köy okulundaki tüm öğretmen-yönetici katılımcıların, öğrenci başarısızlığının nedenleri ve çözüm önerileri üzerine görüşlerine tablo olarak toplu halde verilmiştir. Sonrasında doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 8: Köy Okulu Öğretmen-Yönetici Görüşleri

TEMA	KATEGORİ	ALT KATEGORİ
Başarısızlık Nedenleri	Eğitim Sistemi ve Politikalar İle İlgili Etkenler	- Disiplin - Sınıf geçme sistemi uygulamaları - Yaşama dönük eğitim - Politikalarda süreklilik - Öğretmen eksikliği - Sınav sistemi
	Ekonomik Etkenler	- Maddi yetersizlikler
	Aile İle İlgili Etkenler	- Rehberlik - Çalışma ortamı - İletişim - İş gücü olarak görülme - Tek ebeveynli çocuk
	Öğretmen ve Yöneticiler İle İlgili Etkenler	- Rehberlik - İletişim - Adalet - Mesleki yeterlik - Öğretmen özerkliği - Bürokrasi
	Öğrenci İle İlgili Etkenler	- Akran ilişkileri - Öz düzenleme - Hazır bulunuşluk - Kaygı/ Stres
	Okul Ortamı ve İmkânları	- Fiziksel koşullar - Sınıf mevcudu - İlgi ve merak - Seviye farklılığı
	Teknolojik Araç Kullanımı İle İlgili Etkenler	- Sosyal medya - Bilgisayar oyunları - Televizyon
Çözüm Önerileri	Eğitim Sistemi ve Politikalara Yönelik Çözümler	- İlgi ve beceriye uygun yönlendirme yapılmalı - Disiplin yaptırımları uygulanmalı - Bürokrasi düzeltilmeli - Müfredat doğru değiştirilmeli - Sınıf tekrarı uygulanmalı - Uygun eğitim politikaları seçilmeli - Politikalarda süreklilik sağlanmalı - Öğretmenin itibarının artırılmalı - Öğretmen ihtiyacı giderilmeli
	Ekonomi İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Okul gereçleri ihtiyacı karşılayacak nitelikte olmalı
	Aile İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Aile gözünde öğretmenin itibarı artırılmalı - Uygun çalışma ortamı sağlanmalı - Doğru iletişim kurulmalı - Doğru rehberlik yapılmalı
	Öğretmen ve Yöneticilerle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Mesleki yeterlik sağlanmalı - Öğretmen ve yöneticilere özerk alan bırakılmalı - Disiplin yaptırımları uygulanmalı - Öğretmenin itibarı artırılmalı - Doğru iletişim kurulmalı
	Öğrenci İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli - Ruh sağlığı düzeltilmeli - Doğru rehberlik yapılmalı - Müfredat doğru değişmeli
	Okul Ortamı ve İmkânlarına Yönelik Çözümler	- Okul şartları iyileştirilmeli - Uygun seviyeler bir arada eğitim almalı
	Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözümler	- Teknoloji bağımlılığının önüne geçilmeli

Köy okulunda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin “Başarısızlık Nedenleri” temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenler; eğitimin zorunlu olması, okullarda hiçbir yaptırımın olmaması-disiplin eksikliğinin olması, sınıfta kalma endişesinin olmaması, adrese dayalı yerleştirmenin öğrencileri rehavete sokmuş olması, eğitimle öğrendiği bilgi ve becerileri hayatında kullanamıyor olması, kalıcı ve uzun süreli bir eğitim politikamızın olmaması, müfredat değişikliklerinde kendi kültürümüzden ve değerlerimizden uzaklaşıyor olması, okullarda bazı branşlarda öğretmen eksikliklerinin olması, sınav sistemi değişikliklerinde belirsizlikler yaşanıyor olması, müfredatta öğrencilerin öğrenme düzeylerinin dikkate alınmıyor olması, eğitimin okullara hapsedilmiş olması, eğitim politikalarının siyasi görüşlerle değişiyor olması, günlük 7 saat dersin öğrencilere ağır geliyor olması, kağıt üzerinde tasarlanan eğitim politikaları ile alanda bulunan alt yapının birbiri ile uyuşmuyor olması, sınav sisteminin öğrenciler üzerinde stres oluşturuyor olması öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Kİ1:”Başarısızlık derken çocuklarsa birde özgüven var. Biz çalışsak ta çalışmasak ta sınıf geçiyoruz. Bunun bir yaptırımı yok. Bu seferde çalışkan olan, gerçekten işi planlayan kişinin de özverisi kırılıyor. Oda geçiyor bende geçiyorum diyor.

Ama ben müfredat anlamında en büyük eksikliğin kendi kültürümüzü ve kendi değerlerimizin müfredatın içinde gün geçtikçe azaldığına inanıyorum.”

Kİ2:”Devlet diyor ki bu zorunlu bir eğitim diyor. Zorunlu bir eğitim olduğu için okuma yazma öğrensin, okul hoşça vakit geçirdiği bir yer olsun olarak bakıyor. Çocukta eğleneceği yerde kalma yoksa hiçbir yaptırımı yoksa zorlada gitmek zorundaysa mutlu olup geliyor. Evde de bunu kontrol eden yok.

KE1:”Sabahtan akşama kadar çocukların bir sınıfa tıklıp orada sürekli matematikten, fenden, Türkçeden, sosyalden bütün farklı derslerden her şeyi böyle kumbaraya bozuk para atar gibi çocukların kavramaya çalışmasını beklemekte çocukların başarısızlıklarını etkiliyor önemli ölçüde.”

Ekonomik etken; maddi yetersizlikler yüzünden eğitim ihtiyaçlarının önceliğinin kaybolmuş olması olarak belirtmişlerdir. Bunun dışında bu gruptaki öğretmen-yöneticilerden bazıları ekonomik durumdaki iyiliğin aslında bir başarısızlık nedeni olarak karşımıza çıktığını öğretmen ve yöneticiler belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

KE6:”Evin reisi konumundaki baba ilk önce ailesinin temel ihtiyaçlarını karşılamak zorunda ki buda eğitimi üçüncü, dördüncü sıraya attığından dolayı eğitim biraz kör kalıyor. Ama bunun yanında kıt kanaatte olsa bir şekilde destek çıkılıyor.”

KE4:”Bunun dışında ekonomi demişken bazı öğrenciler tekrar yapmak için ek kaynağa ihtiyaç duyabiliyorlar... Bir de eksiklerini kapatabilmek için başka bir öğretmenden ders alan öğrenciler de var ve doğal olarak eksik olup da böyle bir imkanı olamayanlar da var bu durumda ders alanla almayan bir olabilir mi?”

Bunun dışında bu gruptaki öğretmen-yöneticilerden bazıları ekonomik durumdaki iyiliğin aslında bir başarısızlık nedeni olarak karşımıza çıktığını belirtmişlerdir.

KE1:”Ben açıkçası ekonominin bir etken olduğunu düşünmüyorum. Hatta ekonomik şartların iyileşmesinin çocukların eğitime karşı ilgisizliğini artırdığını düşünüyorum. Eskiden biz kitapları bulamazdık kitap kıymetliydi. Şimdi çocuk her şeyi hazır buluyor... Böyle olunca da çabuk elde edilen şey kıymetsiz oluyor onlar için.”

Aile ile ilgili etkenler; aile içerisinde çocuklara rehberlik eksikliğinin olması, uygun çalışma ortamının olmaması, veli ile sağlam bir diyalogun kurulamıyor olması, ailelerin ilgisiz olması, özellikle köylerde tarla ve hayvancılık işlerinde öğrencilerin çalıştırılması veya aile bunları yaparken ev işleri için çocuğu okula göndermiyor olması, ailenin ben yapamadım o yapacak baskısı, olumsuz ya da bölünmüş ailelerin olması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

KE1:”Öğretmen-veli iş birliğinin zayıf olması ve öğrencinin bunun farkında olması eğitimdeki başarısızlığı en önemli ölçüde etkileyen faktör. Çocuklar öğretmen ile velinin kopuk olduğunu biliyorlar ve bunu çok iyi

kullanıyorlar. Öğretmene farklı bir şey söylüyor, veliye farklı bir şey söylüyor ve idare edip gidiyor.”

KE4:”Tarla, hayvancılık işlerinin çoğaldığı dönemde ya aileleri çocuklarını da çalışmaya götürdüklerinden dolayı ya da anne baba hep birlikte gidip de evde küçük çocuğu olanlar evde çocuğa göz kulak olsun diye öğrencilerini okula göndermiyorlar.”

Kİ1:”Ailelerin bu süreçte çocuklara maddi anlamda katkıları var ama manevi anlamda rehberlik eksikliği var. Aile içerisinde ciddi anlamda bir rehberlik eksikliği var.

Öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenler; öğretmenlerde sahiplenilmeme duygusunun olması, okul yöneticileri ve öğretmenler arasındaki sorunların derslere yansıyor olması, çalışan ve çalışmayan öğretmenin bir tutulması, bazı öğretmenlerin hitabet kabiliyetinin olmaması, bazı öğretmenlerin hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olması, bazı öğretmenlerin mesleği sevmiyor olması, okul yöneticilerinin çekingen davranmasından dolayı çoğu faaliyetin engelleniyor olması, öğretmenlerin aşırı evrak yükünün olması, öğretmenlerin kamuoyu gözünde itibarsızlaştırılmış olması, sistemin dayatmalarından kaynaklı öğretmenin mesleğe olan ilgisinin azalmış olması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Kİ1:”Öğretmenlerde psikolojik anlamda bir sahiplenilmeme modu var. Çocuk için aslında taşın altına elini koyuyor ama bunun karşılığını göremeyince veya ufak bir olumsuz örnekte ciddi anlamda mağdur olunca öğretmenler dersimi anlatayım, gerisini artık çocuğa bırakayım anlamında düşünüyorlar.

Okul idaresiyle öğretmen arasında bir sıkıntı varsa öğretmen bunu içselleştirecektir ve bunu sınıf ortamında ister istemez şevki kırılacaktır, bir şekilde bunu yansıtacaktır.”

Öğrenci ile ilgili etkenler; okuldaki arkadaş gruplarının öğrenciyi çok etkiliyor olması, çocukların her şeyi hazır buluyor olması, çocukların düzenli bir çalışma alışkanlığının olmaması, öğrencilerin bir hedefinin olmaması, öğrencilerin derslere karşı ilgisinin olmaması, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olması,

öğrencilerin akran zorbalığına mazur kalması, bazı derslere karşı başaramayacağım ön yargısının olması, öğrencilerin eğitimle bir yere varma düşüncesinin olmaması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüşü belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Kİ2: *"Daha çok okuldaki arkadaşları çok etkiliyor. Kendi çocuğumda var benim okula gidiyor. 7.sınıf öğrencisi var arkadaşlarını benden daha çok tutuyor.*

Çocuk diyor ki: "ben nasıl olsa geçeceğim." Hiçbir kaygısı, endişesi zaten yok. "Siz hep böyle konuşursunuz ama yılsonunda herkes geçer." diyor."

KE1: *"Öğrencilerin daha önceki sınıflarda gerekli olan, ön görülen eğitimleri alamamış olmaları önlerine konan müfredatı uygulamalarında onları güçlüğe itiyor ve başarısız oluyorlar. Hazır bulunuşluğun yetersiz oluşu diyebiliriz."*

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenler; okulun fiziken temel ihtiyaçlarının eksik olması, sınıf mevcudunun kalabalık olması, uygulama ve etkinlikler için fiziki imkanların yetersiz olması, sınıfların aşırı heterojen olması ve kaynaştırma öğrencilerinin olması, köy okullarında öğrencilerin tüm sosyalliklerinin okulda yaşanıyor olmasından dolayı dersin ikinci plana atılıyor olması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüşü belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Kİ1: *"Okul imkânların bence mutlaka etkisi var. Sonuçta çocuk bulunduğu ortamı sahiplenmesi gerekiyor fiziki mekanı... Bu dersliklerin renklerinden tuta ışığına, havalandırmasına kadar bir çok şey etkendir. Bu faktörlerin öğretimde yeri de bellidir zaten."*

KE5: *"Öğrenci sayısı 20'nin üzerinde olan sınıflarda sıkıntı yaşanabiliyor. Öğrenciyle ilgilenememe durumu falan oluşuyor. Sınıfı kontrol edememe durumu ortaya çıkıyor. Okullarda sınıfların kalabalık olması, yeterince donanımlı okulların olmaması, materyal eksikliğinin olması başarıyı da etkiliyor."*

Teknolojik araç kullanımı ile ilgili etken; Televizyon v.b dış etkenlerin çocukların tüm vakitlerini çalıyorsa olması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

KE5: "Başarısızlıkla ilgili günümüzde özellikle teknolojinin varlığı büyük bir etken. Çocuklar için aşırı bir uyarıcı söz konusu. Bilgisayardır, telefondur bu tarz şeylerle çok zaman geçirdikleri için derslerine gereken vakti ayırmıyorlar. Bu nedenle de başarısızlık oluşuyor."

KE4: "Bir de çocuklardaki teknoloji çılgınlığı var tabii... Uzun süre Televizyon, bilgisayar vs. başından kalkmayan çocukların zihninin boşaldığını düşünüyorum ben. Düşünemiyorlar. Belki de hayatımıza sokanların amacı da buydu bilemiyorum."

Köy okulunda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin "Çözüm Önerileri" temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalarına yönelik çözüm önerileri; zorunlu eğitim kaldırılmalı, eğitim isteğe bağlı olmalı, disiplin sıkıntısı olan öğrenciler bir araya getirilip tecrübeli öğretmenler tarafından eğitilmeli, okullarda hazırlanan evraklar başarı olarak görülmemeli, uygulamalı eğitime ağırlık verilmeli, öğrenciler erken yaşta yeteneklerine göre yönlendirilmeli, öğrencilerin yapmadığı ya da yanlış yaptığı şeylerin yaptırımı olmalı, sınıfta bırakma veya farklı yaptırımlarla başarısızlığın bir karşılığı olmalı, eğitim politikalarında milli olunmalı, akademisyenlerden ziyade işin mutfağında olan öğretmenler çalışmalar yapmalı, zümre toplantıları formaliteden çıkarılıp işlevselleştirilmeli, eğitim sisteminde sabit kalınmalı ve ısrarcı olunmalı, sınıf geçme yerine ders geçme metodu uygulanmalı, öğretmene toplum gözünde hak ettiği itibar verilip sözü sayılır hale getirilmeli, Milli Eğitim Bakanlığı bütçeyi önce temel ihtiyaç olan öğretmen için kullanmalı, kız çocukları özelinde zorunlu eğitime daha önem verilmeli şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Kİ1: "Akademisyenlerden ziyade işin mutfağında olan öğretmenlerin bakanlıktan belirlenerek çalışmasının daha iyi olacağını düşünüyorum. Mesela burada öğretmenlerle 2023 projesi benim hoşuma giden bir proje.

Kİ2: "Önce devlet zorunlu eğitimi kaldırmalı... Seviye grupları oluşturmalı okulda... Bir okula geldiğinde okulun şu evrakı varsa başarı olarak görmeyelim. Çocuğun davranışında ne değişmiş ona bakalım."

KE1: "Takrir usulü vardı. Takrir usulünde bütün öğrencilerde konunun anlaşılıp anlaşılmadığının sağlanması yapılıyordu... Bizde kitap geçme vardı sınıf geçme yoktu yani. Özellikle sınıf geçme yerine ders geçme, kitap geçme metodu olması lazım."

Ekonomi ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerisi; ders kitapları daha işlevsel ve bol alıştırma hazırlanmalı, böylece ek kaynak ihtiyacı ortadan kaldırılmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüşü belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

KE4: "Ek kaynak eksikliğini gidermek için milli eğitime bir çağrım var. Ders kitaplarını daha işlevsel, kullanılabilir, örnekleri ve alıştırmaları bol şekilde hazırlamaya özen göstermeliler."

Aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; aileler en ufak şeylerde yönetici ve öğretmenleri şikâyetten vazgeçmeli, öğrenciye evde de uygun bir çalışma ortamı sağlanmalı, ev ziyaretleri ile velinin ve öğrenci çalışma ortamının düzeni sağlanmalı, veli toplantıları çok ciddi yapılmalı, her öğrencinin velisine özel zaman planlanmalı, aileler çocuklarıyla ilgilenmeli ve takip etmeli şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüşü belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Kİ2: "Aileden beklentim şikâyetten vazgeçip bunların olabilir, normalmiş gibi görmesi lazım bazı olayları. En ufak şeyde okul müdürünü, öğretmeni şikâyete gelmeyecek."

KE1: "Veli toplantılarının çok ciddi yapılması lazım... Bu veli toplantı sisteminin işlevsel hale getirilmesi lazım."

KE4: "Her çocuk için bir oda olamıyorsa bile en azından bir çalışma masası hazırlamalı veliler evlerinde... Ama bu bilincin velilerde de oluşması

gerekıyor... Velilerle düzenli görüşmeler sağlanmalı, onlar gelmiyorsa ev ziyaretleri ile velilere bir şekilde ulaşılmalı ve ders çalışma konusunda onlar da ikna edilmeli.”

Öğretmen ve yöneticilerle ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğretmenler psikolojik anlamda desteklenmeli, sağlık bakanlığı ile koordineli olarak belli aralıklarla öğrencilere ve öğretmenlere terapi seansları yapılmalı, başarılı öğretmenler ödüllendirilmeli, başarısız olanların eksikleri giderilmeli, okul yöneticilerinin disiplini sağlayabilmesi için yetkileri artırılmalı, öğretmenlere kısa süreli ziyaretlerle farklı bölgelerin veya ülkelerin eğitim biçim gösterilmeli, okul yöneticileri gerektiğinde sorumluluk almalı, öğretmene hak ettiği itibar kazandırılmalı, okul yöneticileri öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonunu sağlamalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Kİ1:”Ben en çokta çocukların ve öğretmenlerin psikolojik anlamda doldurulması gerektiğine inanıyorum... Yani bunu okul haftanın belli günlerinde sağlık bakanlığından ciddi anlamda psikologların gelip çocuklara bir terapi yapılabilir.

Başarılı olan için bu okul idaresi olur veya Milli Eğitim müdürlüğü kanalıyla olur sene sonunda bir durum tespiti yapılacak, bir performans değerlendirmesi yapılacak... Bu şekilde yapan ile yapmayı, çalışanla çalışmayanın ayırt edilmesi gerekiyor.

Öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğrenciler için hedefler belirlenmeli, öğrencilere doğru ve profesyonel rehberlik yapılmalı, meslek tanıtımları yerinde yapılarak çocuğa hem gösterilmeli hem de hedefe belirlemesi sağlanmalı, öğrencilere her şeyden azar azar vermek yerine bir şey tam anlamıyla öğretilmeli (yeteneğe göre uzmanlaşma) şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

KE1:”Bir kere Milli Eğitim üzerine düşeni yapıp ders kitaplarındaki, müfredattaki kazanımları düşürecek. Çocuklara birçok şey veriyormuş gibi

yapmak yerine bir şeyi verecek ve tam verecek. Öğretmende de bu kazanım gerçekleşip gerçekleşmediğinin denetimini sağlam yapacak.”

KE4:”Meslek tanımlarının daha aktif bir şekilde, mümkün olduğunca yerinde yapılması gerektiği, böylece öğrencilerin kendine uygun hedefler seçebileceği kanaatindeyim... Ne kadar konuşsak anlatsak da yaşayarak öğrenme kadar etkili olamadığımızı sanıyorum.”

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; okullarda seviye grupları oluşturulmalı, okul yöneticileri okullarda olumlu bir ortam oluşturmalı, okulun fiziki şartları iyileştirilmeli şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

KE6:”İdari olarak ta okul ortamında şartlar iyileştirilmeli... Öğrenciler üzerinde de yaptırımı olan bir idarenin olması gerekiyor... Gerektiğinde de öğrencilerle ilgili önemli kararlar alabilen bir idarenin olması gerekiyor.”

Teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerisi; çocukların teknolojik araç kullanımı sınırlandırılmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

KE4:”Teknoloji kullanımıyla ilgili olarak ise mutlaka kısıtlanması gerektiğini savunuyorum. Hiç olmamalı demiyorum ama çocuk yerini ve zamanını bilmeli. Belki bir ödül olarak kullanılabilir ama sürekli olması yanlış. Özellikle cep telefonunun ortaokul öğrencisi için bile erken olduğunu düşünüyorum.”

Köy okulunda görev yapan öğretmenlerin biri görüşmede bir nokta dikkat çekmiştir. Bu sebeplerden birinin de eğitimin okullara hapsedilmiş olması ve diğer faktörle çok fazla önem verilmediğinden dolayı başarısızlığın düzelmediği yönünde görüş belirtmiş ve çözümün aslında bu faktörlerin hepsinin birlikte düzelmesiyle geleceğine vurgu yapmıştır. Bu öğretmenimizin görüşü;

KE1:”Bence bizim en büyük sıkıntımız eğitimi okula hapsedmemiz. Eğitim, gelecek, nesil kaygısının çözümünün hep örgün eğitim içinde arıyor olmamız... Az önce saydığımız bütün bu şeyler düzeldiği zaman biz aslında

her şeyi çözmüş olmayacağız yani... Okul düzelince bitmeyecek yani. Ev düzelince, sokak düzelince, medya düzelince biz düzeleceğiz yani.”

4.3.2.Köy Okulu Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde önce köy okulundaki öğrenci katılımcıların, öğrenci başarısızlığının nedenleri ve çözüm önerileri üzerine görüşlerine tablo olarak toplu halde verilmiştir. Sonrasında doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 9: Köy Okulu Öğrencilerinin Görüşleri

TEMA	KATEGORİ	ALT KATEGORİ
Başarısızlık Nedenleri	Eğitim Sistemi ve Politikalar İle İlgili Etkenler	- Sınav sistemi - Müfredat - Bürokrasi
	Ekonomik Etkenler	- Maddi yetersizlik
	Aile İle İlgili Etkenler	- Aile baskısı - Rehberlik - İş gücü olarak görme - Çalışma ortamı
	Öğretmen ve Yöneticiler İle İlgili Etkenler	- Okul baskısı - Rehberlik - Mesleki yeterlik
	Öğrenci İle İlgili Etkenler	- Akran ilişkileri - Öz düzenleme - Kaygı/Stres - Rehberlik - Ruh sağlığı
	Okul Ortamı ve İmkânları	- Fiziksel koşullar
	Teknolojik Araç Kullanımı İle İlgili Etkenler	-Teknoloji bağımlılığı

Tablo 9' un devamı:

Çözüm Önerileri	Eğitim Sistemi ve Politikalara Yönelik Çözümler	- Doğru rehberlik yapılmalı - Politikalarda süreklilik sağlanmalı - Okul şartları iyileştirilmeli - Doğru bir sınav sistemi belirlenmeli - Bürokrasi düzeltilmeli - Müfredat doğru değişmeli
	Ekonomi İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Okul şartları iyileştirilmeli
	Aile İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Doğru iletişim kurulmalı - Aile baskı ve ilgide dengeli olmalı - Uygun çalışma ortamı sağlanmalı - Doğru rehberlik yapılmalı
	Öğretmen ve Yöneticilerle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Doğru rehberlik yapılmalı - Disiplin yaptırımları uygulanmalı - Adalet sağlanmalı - Okul şartları iyileştirilmeli
	Öğrenci İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Doğru rehberlik yapılmalı - Öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli - Kaygı/Stres etkenleri azaltılmalı
	Okul Ortamı ve İmkânlarına Yönelik Çözümler	- Doğru rehberlik yapılmalı - Müfredat doğru değişmeli - Okul şartları iyileştirilmeli
	Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözümler	- Teknoloji bağımlılığının önüne geçilmeli

Köy okulunda öğrenim gören öğrencilerin “Başarısızlık Nedenleri” temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenler; sınav sisteminin ders motivasyonunu etkiliyor olması, sınav sisteminde değişiklikler yapılması ve belirsizlikler yaşanıyor olması, sözel derslerde zaman darlığından konuları yetiştirmede zorluk yaşanıyor olması, Milli Eğitimin yaptığı uygulamalarda öğrencilere sorulmuyor olması, bazı derslerin konularının çok monoton olması, adrese dayalı yerleştirmenin öğrencilere rahatlık vermiş olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:
KÖ1:”Bence Türkçede konular çok ağır çünkü bir sınava o kadar çok konuyu sıkıştırıyorlar ki öğretmenimizle yazıyoruz, anlayana kadar zaten öteki konuya geçmek zorunda kalıyoruz. Matematik bence çok fazla değil ama fen bilgisi de fazla. İngilizcede de fazla.”

KÖ4: "Sınav sisteminin değişmesi büyük bir etken aslında. Bende önce TEOG kalktı denilince oh be falan dedim. Sonrada yeni şeyler falan olunca iyice kafa dağıldı... Sonra okula bir geldim aman boş ver sınav kalktı zatenler falan çıktı. O sözlerden sonra motive kırıldı yani."

Ekonomi ile ilgili etken; maddi yetersizlikler şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

KÖ4: "Ekonomik durumu zayıfsa ailesinin onu okumayacağını düşünebilir. Sonra kendi ailesine destek olmak isteyebilir bu yüzden ders çalışmayı bırakır."

KÖ1: "Mesela test almaya yönelik eksileri olabilir. Kitaplarda pek bir şey yok metinler var Türkçede mesela o yüzden kitap almasına yönelik bir maddi durumu olmayabilir ve o yüzden sıkıntı olabilir."

Aile ile ilgili etkenler; ailenin baskı yapıyor olması, ailelerin çocuklarını okutmak istemiyor olması, ailelerin öğrencilere destek olmaması, ailelerin çocuklarını başkalarıyla kıyaslıyor olması, anne çalışırken ev işlerini ya da kardeş bakımını yapması isteniyor olması, ailelerin ilgisiz olması, uygun çalışma ortamının olmaması, aile ortamındaki huzursuzlukların çocuğu etkiliyor olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

KÖ1: "Mesela bazı aileler çocuğunun okumasını istese de bazı aileler istemiyor. O okumak istese bile okutmama yönünde zorladıkları için okumayabilir, başarısız olabilir."

KÖ5: "Mesela çiftçilikle uğraşırken çocuklar babasından gördüğü için çiftçiliğe merak duyar. Çiftçilikte de fazla okuma isteği olmaz çocukların. Kardeş konusunda da annesi bir işe gider onlara bakmak zorunda kalır o yüzden de ders çalışmamayı düşünür zaman geçirmek için."

Öğretmen ve yöneticilerle ilgili etkenler; öğretmenlerin baskı yapıyor olması, öğretmenlerin öğrenciye uygun davranmıyor olması, bazı öğretmenlerin öğrencilere karşı ilgisiz davranıyor olması, bazı öğretmenlerin dersi iyi anlatamıyor olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

KÖ2: "Öğretmen öğrenciye uygun davranmıyorsa öğrenci onu dinlemeyerek daha da başarısız olabilir. Öğretmen öğrencisine kızdığı zaman ya da onu sevmiyor gibi bir şey yaptığı zaman etkileyebilir."

KÖ6: "Mesela öğrenci çok başarısız olduğu zaman daha çok baskı yapıyor. Neden başarısızsın? Niye böyle yapıyorsun? Böyle çok üstüne gidiyor. Bence buda bayağı olumsuz etkiliyor."

Bir öğretmenin sadece biriyle güzel geçinmesi yeterli değil tabii ki bütün öğrencilere eşit davranması gerekiyor. Adaletsizlik yapmamalı."

KÖ1: "Öğretmenlerle ilgili mesela öğrencisine güvenmiyordur ya da sizden bir şey olmaz diyordur. Eğer öğrencinin moralini bozacak bir şeyler söylerse tabii ki öğrenci bundan etkilenir."

KÖ4: "Bir öğretmen bir öğrenciye kötü davranıyorsa oda onun hakkında öyle düşünür ve dersini sevmemeye başlar."

Okul idaresinin öğretmenlerle ilişkisinin etkili olduğunu sanmıyorum ama öğrencilerle kötü ilişkisi etkiler."

Öğrenci ile ilgili etkenler; olumsuz arkadaş ortamının olması, öğrenciyi akran zorbalığına maruz kalması, öğrencilerin ilgi duymadıkları derslere çalışmıyor olması, öğrencilerin düzenli bir çalışma ve tekrar alışkanlığının olmaması, bazı öğrencilerde özgüven eksikliği olması, kırsalda öğrencilerin aile işini devam ettirme düşüncesinde olması, öğrencinin travmatik bir olay yaşamış olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

KÖ1: "Motivasyon, stres, derse ilgi çok etkili bence. Mesela bir insan derse başlayacağı zaman benim karşımda sınav var diye streslendiğinde mesela ben başlayamıyorum. Streslendiğim için biraz daha geriye çekiyorum derslerimden kendimi."

Öğrenci-öğrenci ilişkisi fazlasıyla etkiler. Mesela o kadar bağlanıyorsun ki çalışma dese bile çalışmamaya başlıyorsun... Kendi çalışmıyorsa, kıskançlık vara içinde ben çalışmıyorsam oda çalışmasın, o niye beni geçsin gibisinden düşünüyor."

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etken; okulun fiziki şartlarının kötü olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden biri;

KÖ5: *"Okulun fiziksel imkânlarının güzel olması bence önemlidir. Çocuk güzel bir okula yerleştiği için güzel düşünür, çalışmak ister. Ben böyle bir okula düştüm emeğim boşa gitmesin diye çalışmak istiyorum diye düşünebilir."*

Bu öğrencilerden bir kaçı okulun fiziksel şartlarının başarıyı etkilemeyeceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu açıklamayı destekler öğrenci görüşlerinden bazıları;

KÖ1: *"Okulun fiziksel etkenleri bence etkili değil. Bina ile bence bir öğrencinin alakası olmaz. Diyelim ki iki sınıfı birleştireseler bile sonuçta öğretmenimiz dersi anlatıyor mu anlatıyor, dinliyor mu dinliyor."*

KÖ6: *"Bence okulun çok güzel ya da çok kötü olması sebep değildir. Sadece öğrencinin derslerine iyi bakması sebeptir."*

Teknolojik araç kullanımı ile ilgili etken; evdeki teknolojik aletlere bağımlı olunması olarak görüş belirtilmiştir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları;

KÖ5: *"Televizyon, bilgisayar bağımlılığı yani onlarla çok ilgileniyorlar dersleri unutuyorlar... Öğretmenler derslerde başarısız olduklarını söylediği için onlarda bunu ders çalışmama yetkisi gibi düşünüyor."*

KÖ6: *"Çalışma ortamı da önemli. Televizyon olan bir ortamda veya tablet, telefonla oynanılan bir ortamda ne kadar iyi olunabilir ki."*

Köy okulunda öğrenim gören öğrencilerin "Çözüm Önerileri" temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili çözüm önerileri; Milli Eğitim Bakanlığı köylerde aileleri bilinçlendirici konferanslar düzenlemeli, sınav sisteminde kararlı olunmalı, Milli Eğitim okullara kaynak sağlamalı ve okul yöneticileri bunları okula getirmeli, sınav olmalı ve öğrencinin nereye yerleşeceğini başarısı belirlemeli, Milli Eğitim Bakanlığı öğrencilerin ve velilerin isteklerine önem vermeli, konuları ağır derslerin içeriği hafifletilmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

KÖ1: "Milli Eğitim'de aileleri çok bilinçlendirmeli bence. Mesela hep konferans yapıyorlar da giden var gidemeyen var. Mesela ben her gün Sivas'a gelemiyorum köyde yaşadığım için. O yüzden konferansları köylerdeki muhtarlıkta yapmalı bence."

KÖ6: "Milli Eğitim Bakanlığı öğrencilerin veya velilerin isteklerini daha çok ciddiye almalı. Mesela bu yeni müfredat çıktığı zaman bize hiç danışılmadı. Hep kendi kafalarına göre iş yaptıklarını düşünüyorum."

Ekonomi ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerisi; Milli Eğitim Bakanlığı okullara kaynak sağlamalı ve okul yöneticileri bu kaynakları okula getirmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden biri;

KÖ2: "Müdür okula kaynak getirtebilir Milli Eğitimle konuşarak. Ulaşım ve okulla ilgili faaliyetleri düzeltebilir."

Aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; taşınmalı eğitim olan yerlerde veli toplantıları köylerde yapılmalı, aile çocuğuna baskıda dengeli olmalı, aile çocuğunu kıyaslama yapmamalı, aile çocuğuna ön yargılı yaklaşmamalı, aileler çocuğuna destek olmalı, aileler çocuğunun her türlü bağımlılığını önlemeli, aileler çocuğunun çalışma düzenine uyum sağlamalı, aileler çocuklarının gelecekle ilgili kararlarına saygı duymalı şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları;

KÖ4 "Aile baskı yapmamalı sürekli çalış çalış diye... Eğitim için gereken desteği vermesi, arkasında durması yeterli bence."

KÖ5: "Aile biraz daha saygılı olmalı, görüşlü olmalı, çocuğunun geleceğini düşünmeli. Kendi işlerine fazla yönlendirmemeli. Ama çocuk kendi babasının annesinin işinde çok başarılıysa ve onu istiyorsa ona göre davranmalı."

KÖ1: "Aile çocuğuna fazla baskı yapmaması gerekiyor... Özgür bırakmalı ona güvendiğini hissettirmesi gerekiyor. Kıyaslama asla yapmaması gerekiyor. Çocuğuna sen bunu yapmışsındır gibi ön yargılı davranmaması gerekiyor."

Öğretmen ve yöneticilerle ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğretmenler öğrencileri kendi çocuğu gibi benimsemeli, öğretmenler öğrencilerin boş zamanlarını planlamada yardımcı olmalı, okul yöneticisi öğrencilere daha yakın olmalı, öğretmenler okuldaki disiplini sağlamalı, öğretmenler öğrencilere kaynak yardımı yapabilmeli, öğretmenler öğrencilerine rol model olmalı, öğretmenler öğrencilere eşit ve adil davranmalı, okul yöneticileri şikâyetleri ciddiye alıp çözüm üretmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

KÖ6: "Öğretmenlerde her öğrenciye adaletli davranmalı. Okul idaresi öğrencilerin isteklerini ciddiye almalı ve onları yapmak için daha fazla gayret göstermeli."

KÖ2: "Öğretmenler başta okuldaki disiplini sağlamalı... Öğrencilere kaynak yardımı yapabilir öğretmenler. Öğretmenler okuldaki bilgilerinden öğrencinin ailesini haberdar etmeli."

Öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğrenciler arasında rekabet oluşturulmalı, öğrenciler öğretmenlerini anne-baba gibi görebilmeli, öğrencilere sınavın ciddiyeti anlatılmalı, öğrenci başarmak için çaba göstermeli, öğrenciler hemen pes etmemeli ve kendilerine güvenip çalışmaya devam etmeli, öğrenciler ders çalışma planı yapmalı, öğrenciler kendi sorumluluklarını bilmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

KÖ6: "Öğrencilerde başarısızım diye kendini üzmemeli. Başaramayacağım, çalışmayacağım demeli. Devam etmeli ve başarısını artırmalı."

KÖ3: "Bütün öğrenciler kendi sorumluluklarını bilmeliler. Eğer anne babaları düşünceli insanlar ise onları anlarlar... Plan yapabilirler, günlük plan."

KÖ2: "Öğrenci çaba göstermeli. Kötü arkadaşlık gruplarından ayrılabilir. Bağımlılıklarının önüne geçip bunun yerini başka bir şeyle doldurabilir."

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğrenciler ve öğretmenler arasında samimiyet oluşmalı, dersler daha eğlenceli olmalı, okulun fiziki imkânları iyileştirilmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:
KÖ5:”Okulda etkinlikler biraz artırılmalı. Başarı belgesi, onur belgesi verilebilir, çocuğa önem artırılmalı. Ödüller biraz artırılmalı.

Dersler biraz daha eğlenceli olmalı. Öğretmenler dersleri biraz daha akıcı, güzel, rahat anlatmalı. Çocukları biraz sıkılmayacak şekilde anlatmalı.”

KÖ2:”Okul idaresi öğrencilerine ve öğretmenlerine biraz ilgiyi artırsın. Bazen okullarda oluyor öğrencilerin güler yüzlü olmalarını, kavga etmemelerini istiyorlar ama başta kendilerinin örnek olmaları gerekiyor bence.”

Teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; evde çocukların teknolojik alet kullanımları denetlenmeli ve sınırlandırılmalı, teknoloji bağımlılığının önüne geçilmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

KÖ2:”Bir odada olmakta aşılabilir bence bir saat belirleyip o saatte ödev yapılıp sonra televizyon açılabilir.”

4.4.Özel Okul Öğretmen-Yönetici ve Öğrencilerinin, Öğrenci Başarısızlığının Nedenleri Üzerine Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında özel bir ortaokuldaki öğretmen-yönetici ve öğrencilere “Sizce başarısız bir öğrencinin (derslerinde) başarısızlığına sebep olan etkenler nelerdir?” ve “Öğrenci başarısızlığının ortadan kaldırılması için olası çözüm önerileriniz ve beklentileriniz nelerdir?” soruları yöneltmiş ve alınan cevaplar doğrultusunda öğretmen-yönetici ve öğrencilerin var olan duruma ilişkin düşünceleriyle ilgili bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.4.1.Özel Okul Öğretmen-Yönetici Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde önce özel okuldaki tüm öğretmen-yönetici katılımcıların, öğrenci başarısızlığının nedenleri ve çözüm önerileri üzerine görüşlerine tablo olarak toplu

halde verilmiştir. Sonrasında doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 10: Özel Okul Öğretmen-Yönetici Görüşleri

TEMA	KATEGORİ	ALT KATEGORİ
Başarısızlık Nedenleri	Eğitim Sistemi ve Politikalar İle İlgili Etkenler	- Politikalarda süreklilik - Sınav sistemi - Öğretmenliğin itibarsızlaştırılması - Müfredat - Disiplin - Sınıf geçme sistemi uygulamaları - Yaşama dönük eğitim
	Ekonomik Etkenler	- maddi yetersizlik -maddi imkân fazlalığının eğitimi önemsizleştirilmesi
	Aile İle İlgili Etkenler	- Rehberlik - İletişim - Aile baskısı - Özel okul algısı
	Öğretmen ve Yöneticiler İle İlgili Etkenler	- Mesleki yeterlik - Öğretmen özerkliği - Adalet
	Öğrenci İle İlgili Etkenler	- Kalıtım - Hazır bulunuşluk - Akran ilişkileri - Öz düzenleme - Kaygı/Stres - Disiplin - Maddi imkânla başarıyı yakalama düşüncesi
Çözüm Önerileri	Eğitim Sistemi ve Politikalara Yönelik Çözümler	- Politikalarda süreklilik sağlanmalı - Uygun eğitim politikaları seçilmeli - Müfredat doğru değişmeli - Bürokrasi düzeltilmeli - Adalet sağlanmalı - Doğru sınav sistemi belirlenmeli - Disiplin yaptırımları uygulanmalı - Öğretmenin itibarı artırılmalı - Öğretmen ve yöneticilere özerk alan bırakılmalı
	Ekonomi İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Doğru rehberlik yapılması - İmkân ve fırsat eşitliği sağlanmalı
	Aile İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Doğru rehberlik yapılmalı - Doğru iletişim kurulmalı - Aile baskı ve ilgide dengeli olmalı - Özel okul algısı düzeltilmeli
	Öğretmen ve Yöneticilerle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Mesleki yeterlik sağlanmalı - İdeal okul ortamı oluşturulmalı - Doğru rehberlik yapılması
	Öğrenci İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Motivasyon ve ilgi artırılmalı - Öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli
	Okul Ortamı ve İmkânlarına Yönelik Çözümler	- Okul şartları iyileştirilmeli - Doğru akran etkileşimi sağlanmalı - Motivasyon ve ilgi artırılmalı - Sınıf mevcutları azaltılmalı
	Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözümler	- Teknoloji eğitime yönelik kullanılmalı

Özel okulda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin “Başarısızlık Nedenleri” temasına ilişkin görüşleri 5 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenler; ülkemizde yerleşmiş bir eğitim politikasının olmaması, sınav sistemlerinin birden bire ve zamansız değişiyor olması, Milli Eğitim Bakanlığı’nda sürekliliğin ve kurusallaşmanın olmaması, öğretmenin itibarının olmaması, öğretmenlerin yaptığı her davranışın şikayet unsuru haline getiriliyor olması, Müfredatı hafifletme düşüncesiyle temel taşların çıkarılıyor olması, Özel okullarda kullanılan ithal kitapların Milli Eğitim Bakanlığı ile uyumsuz olması, Yabancı dil kitaplarını Türk yazarların yazıyor olması, ödül-ceza sisteminin çalışmıyor olması, öğrencilerin sınıfta kalmayacağını biliyor olması, çocukları hayata hazırlayan bir eğitim sistemimizin olmaması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Öİ2:”*Öğretmenin kıymeti yok bu özel okullarda da yok. Öğretmenin kıymeti maalesef sistemin getirdiği bir sonuç... Öğretmenin yanında hiç kimse yok... Öğretmenlik mesleğini kalitesizleştirdiler... Sen böyle böyle toplumun gözünde öğretmeni düşürürsen dayak yiyen öğretmenler televizyonlarda, şikayet edilen öğretmenler.*”

ÖE2:”*Müfredatla ilgili benim düşüncem hafifletelim derken konunun kavratılması için gerekli olan bilgiyi çekiyoruz. Temel taşlarını çıkarıyoruz biz.*”

Ekonomi ile ilgili etkenler; öğrencilerin ekonomik durumlarının iyi olmasından kaynaklı okula önem vermiyor olmaları, bazı ailelerin çocuklarına okul ve okul dışında diğerleriyle aynı imkânları sağlamıyor olmaları şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Öİ2: "Ekonominin yanında aile bilinçliyse bu iyi bir eğitim ve başarılı bir yol çiziyor. Ama aile ekonomik anlamda zengin olsa bile... bazı veli profilleri çocuğum okumasa da olur diye düşünebiliyor."

ÖE2: "Ekonomi ile ilgili benim düşüncem maddi durumu iyi olamayan çocuklar için doğrudan kayıp eğitim. Kesinlikle akademik başarılarının düşük olması normal benim gözümde. Eğer bir gayret ve farkındalık yoksa kaçınılmaz oluyor başarısızlık."

Aile ile ilgili etkenler; ailelerin öğrencilerin kapasitesinin çok üzerinde hedef koymaları, velilerin şikâyet etmeyi çocuklarıyla ilgilenme zannediyor olmaları, bazı velilerin "ben çocuğumu özel okula verdim, her şeyiyle onlar ilgilensin" düşüncesinde olması, ailelerin çocuklarını sorumluluk bilinciyle yetiştirmiyor olması, ailelerin çocuklarını sürekli akranlarıyla karşılaştırıyor olması, öğrencilerin evinde huzur ve iletişim ortamının olmaması, maddi durumu iyi olan velinin "benim yoktu, onun olsun" diye ölçüsüz imkânlar sağlıyor olması (çocuğu motive edecek bir şeyin kalmamış olması) aşırı mükemmeliyetçi ve baskıcı aile tutumlarının olması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Öİ2: "Bazen aileler... onların kapasitesinden çok fazla üst başarılar beklemek suretiyle bu çocukların hayal kırıklığına, bitkinliğe, yılgınlığa sevk edebiliyorlar."

ÖE2: "İlgi ve baskı başarıyı iki türlüde etkileyebilir. Bunları çok dengeli yapmak lazım. Baskı tamamen olmayacak ve aşırı serbestlik benim düşünceme çok yatkın değil. Belirli ölçülerde kısıtlamalar ve baskılar olması gerekiyor."

Ailenin karşılaştırma yapması çocuk için çok büyük bir sıkıntı... Yakınında birisiyle karşılaştırıldığı zaman çocuk en yakın arkadaşı bile olsa ona anti-sempatiyle bakıyor."

ÖE3: "Özel okullarda velinin size olan tavrı, okula olan tavrı para veriyorum üzerine olmamalı... Öyle bir hale geldiği oluyor ki kendinizi köle gibi hissediyorsunuz."

Öİ2: "Ailenin çocuğa etkisi çok fazla. Ben bunu daha önce çalıştığım bir kurumda tecrübe ettim. İki tane okul vardı kolejin yanında birde devlet okulu vardı. İkizinde veli profili aynı, ikimizin de başarısı aynıydı ve ben bir özel okuldum.

Öğretmen ve yönetici ile ilgili etkenler; öğretmenlerin kendilerini yenilemiyor olması, bazı öğretmenlerin derslerini plansız işliyor olması, bazı öğretmenlerin aşırı sert tepkiler veriyor olması, öğretmenlerin her öğrenciye aynı yaklaşıma çalışıyor olması, okul yöneticilerinin öğretmenlere baskı yapıyor olması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Öİ1: "Öğretmenlerin her meslekte olduğu gibi bu meslekte iyileri de var kötülere de var. Bir kez iyi yetişmiş mi ona bakmak lazım... Öğretmenin hem sınıf içerisinde hem de sınıf içerisindeki öğretim ortamlarında çocuğa sağladığı etkenler onun başarısını ciddi şekilde olumlu veya olumsuz etkileyebiliyor."

ÖE4: "Öğretmenler... Her çocuğa eşit yaklaşıma çalışıyorlar, her çocuğa eşit yaklaşmadığınız zamanda şöyle bir algı oluşabiliyor öğretmen şu çocukla daha fazla ilgileniyor gibi bir algı oluşmaması için genel olarak her çocuğa eşit düzeyde yaklaşıma çalışıyorlar."

ÖE3: "Öğretmen olarak yanlırlarımızda bir kere yöntem bilmiyor olabilirler, plansız olabilirler, öğretmen olarak öğrencilerin başarı durumunu takip etmek zorundasınız.

Sizin tavrınızda çok önemli yanlış yaptığınızda bağıriyorsanız, azarlıyorsanız o çocuk bir daha yüzüne bakmıyor o kitabın."

Öğrenci ile ilgili etkenler; başarısızlıkta çocuğun kalıtsal özelliklerinin de etkili olması, çocuğun okula başlayana kadar olumsuz dış etkenlerle karşılaşması, öğrencilerin olumsuz arkadaş gruplarına benziyor olması, öğrencilerin temelden gelen eksikliklerinin öğrenilmiş çaresizliğe yol açıyor olması, öğrencilerin okulu ve derleri ciddiye almıyor olması, vasat kısımda olan öğrencilerin aşırı stresli olması, bazı öğrencileri de sınav kaygısının olumsuz etkileyecek kadar yüksek olması, öğrencilerin ergenlik psikolojisinin etkisinde olması, öğrencilerin her anlamda disiplinsiz yetişiyor

olması, öğrencilerin öğretmeni sevmediğinde dersini de sevmiyor olması, bazı öğrencilerde maddi durumun iyiliğinin vermiş olduğu umursamazlık ve rehavet yüzünden okulu ve dersleri önemsemiyor olması şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Öİ1: *"Çocuğun kalıtımı buna bir etken. Çünkü zekanın bir şekilde kalıtımla geçeceğini ön görebiliriz... Bazı çocuklarda bu konuda biraz daha şanssız oluyorlar.*

Çocuğun çevresi haylaz, ders çalışmayan, eğitim öğretimin dışında diğer öncelikleri olan kişiler ise o çocukta o grubun içinde yer aldığı sürece onlara benzeyecek. Onlara benzediği sürece de başarısız olma ihtimali artacak."

ÖE4: *"Ben öğrenci başarısızlığının nedeninin disiplinsizlik olduğuna inanıyorum. Öğrencilerin en başta ailede gelişen ve okul dönemine kadar yetişen o disiplinsiz ailelerde en çok görüyoruz başarısızlığı."*

ÖE2: *"İlk sebebi ders çalışmamaları, ciddiye almamaları akademik olarak başarısızlığın en büyük sebebi bu. Dersin onlara ne kazandıracığı ya da kaybettireceğiyle ilgili bir fikirlerinin, bilgilerinin olmaması."*

Okul ortamı ve imkânları, teknolojik araç kullanımı ile ilgili herhangi bir başarısızlık nedeni belirtmemişlerdir. Bu durum okul şartları açısından herhangi bir eksikliğin ve olumsuz durumun yaşanmıyor olmasından kaynaklı olduğu şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Özel okulda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin "Çözüm Önerileri" temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalarına yönelik çözüm önerileri; istikrarlı bir eğitim politikası oluşturulmalı, öğretmen yetiştirme politikaları zamana uygun olarak yenilenmeli, müfredat sadeleştirmeleri çok iyi analiz edilmeli, öğretmenlerin müfredat geliştirme sürecine yoğun katılımı sağlanmalı, okullarda milli bilince daha fazla ağırlık verilmeli, okullarda günlük ders saatleri azaltılmalı, özel ve devlet okulları arasında

fırsat eşitliği sağlanmalı, öğrencilerin akademik başarısı yanında insani yönüne de önem verilmeli, sınav sistemindeki olası değişiklikler paydaşlara önceden haber verilmeli, ödül-ceza sistemi işlerlik kazanmalı, öğretmenin itibarı sağlanıp veli ve öğrenciler üzerinde etkisinin olması sağlanmalı, dış faktörlerin öğretime müdahaleleri engellenmeli, not şişirmelerini önlemek için tüm sınavlar merkezi yapılmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüşü belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

ÖE2:”Benim eğitim sistemine doğrudan etkisinin olacağına düşündüğüm şey müfredatı yetkin kabul edilen kişilere değil de öğretmenlere yaptırmak. Uygulayıcıya doğrudan yaptırmamanın çok büyük katkısı olacağını düşünüyorum.

ÖE6:”Fırsat eşitliği olmalı mesela. Veli özel okula otomatik olarak kayıyor bizim anketlerde güvenlik ilk sebep olarak çıkıyor bunu diğer okullarda da bulması lazım. İkincisi “İngilizcesi iyidir” görüşü. Bu her okulda oluşturulması lazım bence.

Ekonomi ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; aile ekonomik avantajını çocukların akademik başarısını artırmak için kullanmalı, devlet okulları açısından ise özel okullarda sahip olunan imkânlarla ulaşıp fırsat eşitliği sağlanmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüşü belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden biri;

Öİ2:”Ekonominin yanında aile bilinçliyse bu iyi bir eğitim ve başarılı bir yol çiziyor... Ekonomik olarak gelirini akademik anlamda başarısına bağlayan veli profili de eğitime çok değer veriyor.”

Aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; aileler öğrenciler ile ilgili planlama ve hedef belirlerken uzmanlardan görüş almalı, aileler çocuklarının eğitimi konusunda bilinçlendirilmeli, aileler çocuklarına küçük yaşlardan itibaren sorumluluk bilinci kazandırmalı, veliler eğitim-öğretim sürecine aktif katılmalı, öğrenci üzerinde bir kontrol okulda bir kontrol evde olmalı, aileleri aşırı baskı kurmamalı, aileler çocuklarının kişisel özelliklerini tanımalı, aileler özel okullara sırf para veriyoruz

gözüyle bakmamalı, aileler çocukları üzerinde her zaman gizli bir kontrol oluşturmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüşü belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Öİ1: "Ailelerinde tabii bilinçli olması gerekiyor bu konularda... Aileler çocuklarının eğitimi konusunda ne kadar bilinçli yaklaşırlarsa o kadarda pozitif etkileri olur diye düşünüyorum.

ÖE2: "Aileyle ilgili hababam sınıfında hani bir sahne vardı ya bunlar çocuklarınızın değil sizin karneleriniz işte veliye bunu hatırlatmak gerekiyor... Velinin sürece katılması gerekiyor."

ÖE5: "Aileler çok ağır baskı kurmamalı. Çocuğunun kişisel özelliklerini tanımaya çalışmalı. Bir kere çocuğu olduğu gibi kabul etmeli. Değiştirebileceği bir şey varsa ona iyi örnek olmalı."

Öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğretmenler kendilerini her alandaki gelişmelere uygun yetiştirmeli, öğretmenler diğer özelliklerinin yanında çok sabırlı bir karaktere sahip olmalı, öğretmenler ödev verirken diğer dersleri de dikkate almalı, öğretmenler her öğrencinin yapısına göre farklı şekillerde davranmalı, öğretmenler olarak öğrencileri sevmeli ve onların bizi sevmesini sağlamalıyız, okul yöneticileri öğretmenlerin huzurlu bir ortamda çalışmasını sağlamalı, öğretmenlerin tek hedeflerinin KPSS'ye girip atanmak olmamalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüşü belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Öİ1: "Öğretmenlik mesleği bir öğretmenlik mesleği bilgisi gerektiriyor, iki alan bilgisi gerektiriyor, birde iyi insanlık gerektiriyor. İyi niyetli olayı gerektiriyor... Bütün bu iyi niyette yeterli olmuyor bazen birazda sabır gerekiyor öğretmen açısından."

Öİ2: "O çocuğu takip etmek zorundayız... Bu anlamda bütün öğretmenlerin ilgili olması lazım... Öğretmen kendi eksikliğini görmez ise başarı sağlanmaz... Çocuğun eksikliğini kitap bilmez öğretmen bilmeli o bunu tespit etmeli.

ÖE6: "Mesela öğretmenlerin hedefi sadece KPSS ye girip atanmak olmamalı. Hedefleri bundan sonra başlamalı."

Öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğrencilere stresi bir motivasyon aracı haline getirmeleri öğretilmeli, öğrencilere işlerinin öğrencilik olduğu hatırlatılmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

ÖE4: "Öğrencilerin mesleğinin öğrencilik olduğunu ve sorumluluğunu üstüne alması lazım."

ÖE2: "Stres çok büyük bir boyuttaysa sınav kaygısı oluşturabilecek bir haldeyse durum zaten sıkıntılı bir hale geliyor olumsuz etkileniyor. Ama kendisini motive edecek bir seviyedeysen şuan televizyon izlemek yerine ders çalışmam lazım düşüncesini oluşturuyorsa bu ona katkı sağlar."

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; okullarda akademik öğrenme yerine ilgi ve yeteneklere uygun alanlar olmalı, okullarda olumsuz davranan öğrenciler için risk grupları oluşturulmalı ve onlara yönelik eylem planı yapılmalı, okullar bir vizyona ve misyona sahip olmalı, sınıf mevcutları daha da az olmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden bazıları;

Öİ1: "Ben bir okulun fiziki ortamları ne kadar yeterli ve donanımlı olursa öğrencini öğrenme eylemine de o derece etki sağladığını düşünüyorum. Buda başarıyı artırır."

Öİ2: "Okulun bir vizyonu ve misyonu olmalı. Bu misyon doğrultusunda eğitim vermeli. Çalışanlarında buna çok dikkat etmesi lazım."

Teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerisi; sınıflarda teknolojik aletlerden çok öğretmen ve öğrenciler aktif olmalı şeklinde öğretmen ve yöneticiler görüş belirtilmiştir.

Bu öğretmen-yönetici grubunda yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden biri;

Öİ2: "Mesela FATİH projesindeki akıllı tahtalar ve tabletler çok büyük bir yatırım ama bizim bazı dersliklerimiz hariç gerisinde yok. Çünkü sınıfta öğretmen aktif olacak, öğrenci eşlik edecek ve hep beraber ders işleyecekler."

4.4.2.Özel Okul Öğrencilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde önce özel okuldaki öğrenci katılımcıların, öğrenci başarısızlığının nedenleri ve çözüm önerileri üzerine görüşlerine tablo olarak toplu halde verilmiştir. Sonrasında doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 11: Özel Okul Öğrencilerinin Görüşleri

TEMA	KATEGORİ	ALT KATEGORİ
Başarısızlık Nedenleri	Eğitim Sistemi ve Politikalar İle İlgili Etkenler	- Sınav Sistemi - Politikalarda Süreklilik - Bürokrasi
	Ekonomik Etkenler	- Maddi Yetersizlik - Özel Okul Algısı
	Aile İle İlgili Etkenler	- Rehberlik - Çalışma Ortamı - Aile Baskısı
	Öğretmen ve Yöneticiler İle İlgili Etkenler	- Adalet - Okul Baskısı
	Öğrenci İle İlgili Etkenler	- Akran İlişkileri - Kaygı/Stres - Öz Düzenleme - İlgi Ve Merak - Özel Okul Algısı
	Okul Ortamı ve İmkanları	- Disiplin
	Teknolojik Araç Kullanımı İle İlgili Etkenler	- Teknoloji Bağımlılığı
Çözüm Önerileri	Eğitim Sistemi ve Politikalara Yönelik Çözümler	- Doğru sınav sistemi belirlenmeli - Bürokrasi düzeltilmeli - Uygun eğitim politikaları seçilmeli - Mesleki yeterlik sağlanmalı - Politikalarda süreklilik sağlanmalı
	Ekonomi İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Özel okul algısı düzeltilmeli
	Aile İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Aile baskı ve ilgide dengeli olmalı - Doğru iletişim kurulmalı - Doğru rehberlik yapılmalı
	Öğretmen ve Yöneticilerle İlgili Etkenlere Yönelik Çözüm Önerileri	- Mesleki yeterlik sağlanmalı - Doğru akran etkileşimi sağlanmalı - Doğru iletişim kurulmalı - Doğru rehberlik yapılmalı
	Öğrenci İle İlgili Etkenlere Yönelik Çözümler	- Öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli - Motivasyon ve ilgi artırılmalı
	Okul Ortamı ve İmkanlarına Yönelik Çözümler	- Adalet sağlanmalı (Devlet okulları için)

Özel okulda öğrenim gören öğrencilerin “Başarısızlık Nedenleri” temasına ilişkin görüşleri 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenler; yeni sistemde “nasıl olsa eve yakın okula gideceğim” düşüncesiyle öğrencilerin dersleri boşluyor olması, Milli Eğitimin sürekli yaptığı değişiklikler yüzünden öğrencilerin ne yapacağını bilemiyor olması, öğrencilerin yetenekleriyle değil ezberlese başarılı olabileceği bir sistemin olması, Milli Eğitim Bakanlığı’nın dağıttığı kitapların yetersiz olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

ÖÖ5: “*Öğrencilerin aslında farklı farklı alanlarda yeteneğinin olabileceğini ama sizin bunu önemsemediğinizi ve herkesi tek tip ezberlese çalışırsa yapabileceği bir sistemden dolayı böyle bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum*”

ÖÖ6: “*Sınav sistemi değil de müfredatta sıkıntı görmüyorum... Sınav sistemiyle ilgili fazla yorum yapamam ama sadece sürekli değiştirmeleri başarısızlık sebebi oldu.*”

ÖÖ2: “*TEOG da çok iyi bir sistem değildi, değişmesi gerekiyordu ama bunu eğitimcilerin ya da eğitimle ilgilenen kişilerin işte konuşup, görüşüp fikir alışverişi yapmaları gerekirdi.*”

Ekonomi ile ilgili etkenler; ekonomik yetersizliklerin bazı öğrencilerin takviye almasına engel olması, öğrencilerin zaten paralı okuyabilirim düşüncesinde olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

ÖÖ1: “*Maddi durum sadece ekstra kaynak kitapla değil özel okul ile normal okulda fark ediyor. Normal bir okulda alamayacağın eğitimi özel okulda alabiliyorsun tabi çok daha fazla para vererek.*”

ÖÖ5:”Yani bir öğrenci zaten benim babamlar beni okutur, ben bir şey yapamasam da onların çocuğuyum gibi düşünerek sonrasında çalışmayıp ben zaten motive olamıyorum diyorsa bu onun sorunudur.”

Aile ile ilgili etkenler; ailelerin baskı yapıyor olması, küçük kardeşin ders çalışmaya engel olması, ailelerin öğrenciyi takip etmiyor olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

ÖÖ1:”Aileler bazen çok çalıştırmaya yöneltiyor ve her şeyin çalışmak olduğunu düşünüyor. Başka bir şey yaptırmıyor, sosyal ortam sıfır. Ailenin takip edip etmemesi de etkili bence. Çünkü derslerdeki başarısı veya dersi kaynatması, dersi dinlememesi ailesi okula gelerek bu durumu düzeltebilir.”

ÖÖ5:”Aileniz öğrenciye karşı çalış veya şu mesleği oku gibisinden yönlendirmesi gerektiğini düşünmüyorum.”

Öğretmen ve yöneticilerle ilgili etkenler; öğretmenlerin belli öğrencilere odaklanıyor olması, öğretmenlerin baskı yapıyor olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

ÖÖ3:”Bu başarısızlıkta öğretmenlerin rolü belki çocuklarla çok fazla ilgilenmiyor olabilirler. Öğretmenler bir tane öğrenciye odaklanıyorlar, bazen sadece ona yöneliyorlar, teneffüste falan hep onla ilgileniyorlar.”

Öğrenci ile ilgili etkenler; arkadaş çevresinin kötü olması, stres yüzünden ders çalışma isteğinin olmaması, kendine uygun olmayan ders çalışma programı uyguluyor olması, öğrencilerin bir sınavdan düşün not aldıktan sonra hemen pes esiyor olması, çalışırken dikkat dağınıklığı olması (ilgisinin başka şeylerde olması), aşırı ders çalışmanın öğrenciyi yoruyor ve olumsuz etkiliyor olması, öğrencilerin bazı derslere karşı başaramam ön yargısının olması, öğrencilerin zaten paralı okuyabilirim rehaveti içerisinde olması, öğrencilerin nasıl ders çalışacağını bilmiyor olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

ÖÖ1: "Şimdi yanlış program olabilir... İyi bir şey yapmaya çalışırken ağır geldiği için olumsuz sonuç doğurabilir. Morali bozulur, canı sıkılır çalışacağı varsa da çalışmaz artık.

Ders çalışırken dikkati dağılıyordur sonra başka şeylere yöneliyordur ve bir bakmış zaman geçmiş falan."

ÖÖ5: "Bazı derslere karşı bir ön yargı var "ben zaten bunu öğrenemem, bunun konuları çok fazla" o yüzden bu tür derslerin çalışmasını diğerlerine oranla çok daha az yapıyorlar."

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili etken; sınıf ortamında çok konuşan birinin ya da dikkat dağıtan şeylerin olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden biri:

ÖÖ6: "Derste dikkatini dağıtan şeylerin olması. Mesela çok konuşan dikkat dağıtan öğrenci."

Teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenler; evde çok fazla teknolojik aletin olması şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden biri:

ÖÖ3: "Evde çok fazla teknolojik aletin bulunması başarısızlığa sebep olabilir."

Özel okulda öğrenim gören öğrencilerin "Çözüm Önerileri" temasına ilişkin görüşleri 6 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ve altında yer alan alt kategoriler;

Eğitim sistemi ve politikalara yönelik çözüm önerileri; öğrencilerin yeteneklerine göre yerleştirildiği bir sisteme geçilmeli, test ile ölçülemeyecek yeteneklerde dikkate alınmalı, sistemsel değişikliklerde eğitimle ilgilenen kişilerin konuşup, görüş alış veriş yapılmalı, eğitim sistemindeki değişiklikler en alttan başlayıp kademeli olarak geçilmeli, öğretmenler hala aynı performansta mı diye aralıklarla denetlenmeli, Milli Eğitim Bakanlığı hem soru bankası hem de konu anlatımı içeren kitaplar dağıtmalı, eğitim sisteminde süreklilik olmalı şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

ÖÖ2: "Bence ilk başta eğitim sistemimiz pek bu konuda iyi değil... En alt basamaktan yani kreşten başlamalı kademe kademe geçilmeli.

Öğretmen oldun ama yirmi yıl yirmi beş yılı gidiyor bu da bence yanlış yani aralıklarla yine denetlenmeli. Çünkü hani tamam ilk başta iyi başlayabilir ama sonradan bir şey oluyor falan hala iyi mi diye bakılması lazım yani.”

ÖÖ6:”Milli Eğitimin kitapları sonuçta ücretsiz veriliyor ve bunların daha iyi belki daha kalın ne bileyim içerisinde hem soru bulunduran hem konu anlatımı olan... Kitap olsa mesela o sonuçtan hiç kitap alamayan birisi bile yararlanabilir.”

Ekonomi ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; normal okullarda alamayacağı eğitimi özel okullardan alabiliyor olmak şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden biri:

ÖÖ2:”Özel okullar bence şu açıdan yabancı dil açısından iyi ya da ders sayısı daha fazla, sosyal aktiviteler daha iyi... Devletten bir farkta şu: devlette çok kalabalık sınıflar olduğu için öğretmenler buradaki kadar ilgilenmeleri iyi olmuyor bence.”

Aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; aileler öğrencilere çok fazla baskı yapmamalı, aileler okulla iletişim halinde olmalı, aileler çocuklarıyla konuşmalı, öğrencilerin arkadaş ortamının denetlenmesi gerekli, aileler çocuklarıyla ilgilenmeli ve takip etmeli, ailelerin çocuklarıyla empati kurmaları sağlanmalı, ailelerin çocuklarına temel ahlak eğitimi vermesi gerekli, aileler çocuklarına karşı nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilinçlendirilmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

ÖÖ1:”Ailesi sürekli ders çalıştırıyor, hiçbir sosyal ortamı yok. Bence daha da sosyalleştirebilir onları, ders çalışma saatlerini azaltabilirler... Bence en önemlisi aile onunla ilgilenmeli takip etmeliler.

ÖÖ2:”Bazı aileler var ki ne yapsan ilgilenmiyor ya da ne anlatsan boşa gidiyor. Sonuçta her insan çocuk oldu, öğrenci oldu bunu bir daha hatırlatmalıyız bence. Onların biraz empati kurması gerekiyor gibi.

Öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğretmenler çok fazla ödev vermemeli, öğrencilerin arkadaş ortamı öğretmenler tarafından

denetlenmeli, rehberlik derslerinde yöneticiler öğrencilerle görüşmeler yapmalı, öğretmenler kişiye özel ilgi göstermeli, öğretmenlerin performansları aralıklarla denetlenmeli, öğretmenler baskıda dengeli olmalı şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

ÖÖ1: *"Okul idaresi sınıflara girip teker teker dolaşp oradaki durumları ölçebilir. Öğrencilerin sorunlarını tartışabilir ve ona göre çözümler bulabilir."*

ÖÖ2: *"Bence başarı için öğretmenlerin etkisi var yani şöyle her öğretmen konuyu anlatır çıkar ya da işte testi çözdürür falan ama bireysel faktör bence çok önemli... Öğretmenin kişiye özel ilgi göstermesi lazım."*

ÖÖ5: *"Bence okul idarelerinin de başarısız çocuklar yani çok rahat tespit edilebiliyor onlarla ilgili böyle görüşmeler yapıp işte en azından birkaç tavsiyede olsa verebilirler."*

Öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri; öğrenciler planlı çalışmalı, öğrenciler kendilerine uygun çalışma programı kullanmalı, öğrenciler aşırı ders çalışmak yerine zamanında ve yeteri kadar çalışmalı, öğrenciler işin kendilerinde bittiğinin farkına olmalı, öğrenciler başarısızlıklarına bahane bulmalı bırakmalı, öğrencilerde eğitime karşı istek ve heves oluşturulmalı, öğrenciler çok soru çözen değil konuyu anlamının önemini fark etmeli şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir.

Bu öğrenci grubunda yapılan görüşmelerde elde edilen düşüncelerden bazıları:

ÖÖ5: *"Ben öğrencilerin başarısız olmasında yan etkenlerinin çok zayıf olduğunu, başarısızlığın kişinin kendinde olduğunu düşünüyorum o yüzden insanların bahane bulmasına gerek yok."*

İlk olarak öğrenciler öğretmenlerinden, ailelerinden bir şey beklemeyi kesmeliler. Yani zaten babam beni okutur şeylerinde olanlar var."

ÖÖ6: *"Öğrenciler evde zorda olsa kendisi hazırladıkları ya da rehberlik servislerinin hazırladıkları programa cidden uymaları lazım."*

Okul ortamı ve imkânları ile ilgili kendi okulları adına herhangi bir etkenden bahsetmemişlerdir. Bunun yerine kendi okullarında olan ve devlet okullarında olmayan unsurlardan bahsetmişlerdir. Böylelikle devlet okulları adına başarıyı artırmak için onlarda da bu imkânların sağlanıp, adaletin oluşmasıyla

başarının artacağını şeklinde öğrenciler görüş belirtmişlerdir. Bu yönde belirtilen görüşlerden bazıları;

ÖÖ2: "Özel okullar bence şu açıdan yabancı dil açısından iyi ya da ders sayısı daha fazla, sosyal aktiviteler daha iyi... Devletten bir farkta şu: devlette çok kalabalık sınıflar olduğu için öğretmenler buradaki kadar ilgilenmeleri iyi olmuyor bence."

ÖÖ6: "Okul ortamı ya da imkânları başarısızlığı en büyük oranda etkiler bence. Çünkü mesela okulun imkânları iyi olduğunda, mesela sonuçta öğretmenleri daha iyi oluyor yani bir nebze her şey sonuçta bir tık daha iyi oluyor."

Bu okulda öğrenim gören öğrencilerden bir kısmı ise başarının okul imkânlarıyla ilgili olmadığını, diğer etkenlerin sebep olduğunu belirtmişlerdir. Bu yönde belirtilen görüşlerden biri;

ÖÖ5: "Öğretmenlerden ve ya şeylerden değil yani bir çocuk test alıp çözüyorsa bu ona yeterli oluyor. Yani okulda bir bilgisayarının olması, okulun binasının yeni olması ya da okul binasını temiz olması gibisinden bu tür etkenlerin çok önemli olduğunu düşünmüyorum."

Bu okulda öğrenim gören öğrencilerin hiç biri alt kategorilerle belirtilen *teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerisi* belirtmemişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu başlık altında nitel verilere ait bulgular ile alanyazında yapılmış benzer çalışmaların sonuçları karşılaştırılarak tartışılmıştır. İlgili araştırmaların bulgularla benzer ve farklı sonuçları tespit edilmiştir.

5.1.1. Yönetici-Öğretmen ve Öğrencilerin Başarısızlık Nedenleri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Bu başlık altında yönetici, öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmelerde elde edilen bulgular sonucunda merkez(1), merkez(2), köy ve özel okul türleri arasında başarısızlık nedenleri karşılaştırılmış, okul türlerine göre benzer ve farklılıkların neler olduğu, sonuçların bu şekilde çıkma sebepleri tartışılmıştır.

5.1.1.1. Yönetici-Öğretmenlerin Başarısızlık Nedenleri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Yönetici-öğretmen görüşlerine göre dört okulda başarısızlık nedenleri teması altında merkez(1), merkez(2) ve köy okulunda kategorilerin aynı olduğu (eğitim sistemi ve politikalar, ekonomik etkenler, aile ile ilgili etkenler, öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenler, öğrenci ile ilgili etkenler, okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenler, teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenler) özel okulda ise farklı olarak 2 kategorinin (okul ortamı ve imkânları, teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenler) yer almadığı görülmüştür. Yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilere göre okul imkânlarının başarısızlık sebebi olarak görülmemesinin sebebi; özel okulların zaten fiziken olabilecek tüm imkânları sağlamaya çalıştığı ve bu okuldaki öğretmen ve yöneticilerin okul imkânları açısından bir sıkıntı yaşamadığıdır. Özel okuldaki öğretmenlerin teknolojik araç kullanımını bir başarısızlık nedeni görmemelerinde de; bu öğretmen ve yöneticilerin hitap ettiği bütün öğrencilerde, teknolojik aletlerin varlığı ve gün içerisinde kullanılma miktarı oldukça fazla olduğundan bunun olağan bir durum olduğu kanaati yerleşmiş olabilir.

Tablo 12: Yönetici-Öğretmenlerinin Eğitim Sistemi ve Politikalar ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Okullar	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Alt Kategoriler				
Politikalarda Süreklilik	✓	✓	✓	✓
Sınıf Geçme Sistemi Uygulamaları	✓	✓	✓	✓
Devamsızlık Sistemi Uygulamaları		✓		
Öğrenci Merkezli Eğitim		✓		
Öğretmenliğin İtibarsızlaştırılması		✓		✓
İletişim	✓	✓		
Sınav Sistemi	✓	✓	✓	✓
Liyakat		✓		
Müfredat	✓	✓		✓
Adalet	✓	✓		
Hazır Bulunuşluk		✓		
Bürokrasi	✓	✓		
Eğitim Politikaları	✓	✓		
Disiplin			✓	✓
Yaşama Dönük Eğitim			✓	✓
Öğretmen Eksikliği			✓	

Yönetici-öğretmen görüşlerine göre eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili kategori altında okullarda; politikalarda süreklilik, sınav sistemi ve sınıf geçme sistemi uygulamaları alt kategorilerinin hepsinde ortak olduğu görülmüştür. Eğitim politikalarının kısa süreli olması, hazırlıksız ve aniden sınav sistemlerinin değişiyor olması tüm okul türlerinde öğretmen ve yöneticileri ne yapacağını bilemez halde bırakmıştır. Bu belirsizlikler yüzünden öğretimi nasıl düzenleyecekleri konusunda öğretmenlerin tedirgin ve endişeli olduğu görülmüştür. Tüm okul türlerinde ki öğretmenler, okullarda sistematik ve her okul tipinde objektif bir şekilde uygulanan sınıf geçme ve sınıf tekrarı uygulaması olmadığından, öğrencilerin başarılı olmak gibi bir gayretleri olmadığını düşünmektedir. Çoğu öğretmen ve yöneticiye göre “öğrenci kalmayacağını biliyor neden çalışsın ki?” görüşü ağır basmaktadır. Bu öğrenciler açısından okulu ciddiye almamayı, öğretmenler açısından ise “ben ne yaparsam yapayım, onlar çalışmayacak” algısını oluşturuyor. Devamsızlık sistemi uygulamaları ve öğrenci merkezli eğitim, liyakat, hazır bulunuşluk alt kategorileri sadece merkez(2)

okulunda ortaya çıkmıştır. Merkez(2) okulunun basit tabirle gelir ve eğitim seviyesi düşük mahalle okulu olduğu da düşünülürse öğrencilerin okul dışı faaliyetlere meyilli olduğu, olumsuz akran etkileşimlerine çok sık karşılaştığı yerler olduğu düşünülürse devamsızlık sorunun bu okulda başarısızlık nedeni görülüp diğerlerinde ortaya çıkmaması gayet doğaldır. Bu okuldaki öğretmenlere göre, öğrencilerin eğitimin merkezinde yer almak için üzerlerine düşen sorumluluğu almadıklarını, öğrenci merkezli eğitim için uygun şartların ve yapının olmadığını düşündükleri ifade etmişlerdir. Bu öğrencilerin okula ve sınavlara çalışmadan geldikleri, verilen çalışmalar ve aktiviteleri yapmadıklarından şikâyet edilmektedir. Bu durum öğrencilerde ilkokuldan beri yerleştiği için gerekli hazırbulunuşluk olmadığından sonraki öğretim hayatı istenilen duruma getirilememektedir.

Ayrıca bu okuldaki öğretmen ve yöneticiler, yöneticilerin bir kısmının bulunduğu yerde yeterli olmadığını ve o makama hak ederek gelmediğini düşünmektedir. Bu yönetici ve öğretmenlere göre bu durum alana hakim olmayan kişilerin verdiği yanlış ve uygulanamaz kararlar yüzünden bir başarısızlık nedenine dönüşmektedir. Öğretmen eksikliği sadece köy okulunda ortaya çıkmıştır. Bu durumun ortaya çıkmış olması oldukça olağan görülmektedir. Öğretmenlerin görev sürelerini doldurduğunda veya tayin hakkı elde ettiğinde şehir merkezlerine geçme isteği köylerde öğretmen eksiklikleri, ücretli öğretmen veya sürekli öğretmen değişimi sorunlarına yol açmaktadır. Son dönemde uygulanan sözleşmeli öğretmenlerde belirli bir süre yer değiştirmeme uygulamalarının bu duruma çözüm olması umulmaktadır.

Merkez(1) okulunda; iletişim, eğitim politikaları, sınav sistemi, politikalarda süreklilik, müfredat, sınıf geçme sistemi uygulamaları, adalet ve bürokrasi alt kategorileri, merkez(2) okulunda; politikalarda süreklilik, sınıf geçme sistemi uygulamaları, devamsızlık sistemi uygulamaları, öğrenci merkezli eğitim, öğretmenliğin itibarsızlaştırılması, iletişim, sınav sistemi, liyakat, müfredat, adalet, hazır bulunuşluk, bürokrasi, uygun olmayan eğitim politikaları alt kategorileri, köy okulunda; disiplin, sınıf geçme sistemi uygulamaları, yaşama dönük eğitim, politikalarda süreklilik, öğretmen eksikliği, sınav sistemi alt kategorileri, özel okulda; politikalarda süreklilik, sınav sistemi, öğretmenliğin itibarsızlaştırılması, müfredat, disiplin, sınıf geçme sistemi uygulamaları, yaşama dönük eğitim alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Müfredat alt kategorisi sadece köy okulunda başarısızlık nedeni olarak görülmemiştir. Bu durumun nedeni köy okullarında; öğrenci sayısının az olması, ders kitaplarının basitliği ve sınav başarısı ile popüler olma davranışının görülmemesi

müfredatı eleştirme gereğini de ortadan kaldırdığı düşünülmektedir. Diğer bir yönden bu okuldaki bazı öğretmenlerde müfredatın bir başarısızlık nedeni olmadığını, uygulanabilir olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 13: Yönetici-Öğretmenlerin Ekonomi ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Maddi Yetersizlik	✓	✓	✓	✓
Sınav Sistemi		✓		
Maddi İmkân Fazlalığının Eğitimi Önemsizleştirilmesi				✓

Ekonomi ile ilgili etkenler kategorisinde merkez(1), merkez(2), köy, özel okullarda; maddi yetersizlik alt kategorisinin ortak olduğu, merkez(2) okulunda sınav sistemi alt kategorisinin, özel okulda ise maddi imkân fazlalığının eğitimi önemsizleştirilmesi alt kategorisinin diğer okullardan farklı olarak yer aldığı görülmektedir. Sınav sisteminin sadece merkez(2) okulunda ekonomiye dayalı bir başarısızlık nedeni olması; öğretmen ve yöneticilerin ek çalışma için gerekli gördükleri imkanların sağlanamaması, velilerinin bu konuda gereken desteği vermediklerini veya veremediklerini düşünceleri neticesinde ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Özel okuldaki öğretmen ve yöneticiler ise bir kısım öğrencilerinin “okumasam da işim hazır” düşüncesiyle eğitime ve başarıya önem vermediklerini düşünmektedir. Beklenenin aksine maddi yetersizlik alt kategorisini özel okulda da çıkmasının sebebi ise bu okullarda öğrenim gören burslu öğrencilerin diğer öğrencilere göre imkânlarının daha sınırlı olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Merkez(1) okulunda; maddi yetersizlik, merkez(2) okulunda; maddi yetersizlik ve sınav sistemi, köy okulunda; maddi yetersizlik, özel okulda; maddi yetersizlik ve maddi imkân fazlalığının eğitimi önemsizleştirilmesi alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 14: Yönetici-Öğretmenlerin Aile ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar				
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel	
Rehberlik	✓	✓	✓	✓	
Çalışma Ortamı	✓	✓	✓		
İletişim	✓		✓	✓	
Aile Gözünde Öğretmenliğin İtibarsızlaştırılması		✓			
Aile Baskısı					✓
Özel Okul Algısı					✓
İş Gücü Olarak Görülme			✓		
Tek Ebeveynli Çocuk			✓		

Aile ile ilgili etkenler kategorisinde merkez(1), merkez(2), köy, özel okullarda; rehberlik alt kategorisinin hepsinde ortak olduğu görülmektedir. Bu durum tüm okul türlerinde ki öğretmen ve yöneticilerin velilerinin, öğrencilerine onların beklediği gibi bir rehber olamadıkları düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Bunun diğer bir sonucu ise bunu destekler nitelikte nerdeyse her okul türünde iletişimin bir başarısızlık nedeni olduğu vurgulanmıştır. Bu iki unsur birlikte değerlendirilirse okul ile aileler arasında bir iletişim kopukluğu olduğu ve bu durumun öğrenciler üzerinde doğru bir rehberlik yapılmasına engel olduğu söylenebilir.

Aile gözünde öğretmenin itibarsızlaştırılması alt kategorisi sadece merkez(2) okulunda görülmesi ise genel itibariyle eğitim seviyesi düşük veli profilinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu profildeki velilerin tekil olayları genele yansıtip, ona göre hüküm verebildiği düşünülmektedir.

İş gücü olarak görülme ve tek ebeveynli çocuk alt kategorileri sadece köy okulunda görülmesi konusunda ilk akla geleceği gibi öğrencilerin tarla ve hayvancılık işlerinde çalıştırılması, babanın şehir dışında iş bulmaya gitmesi gibi durumlardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Aile baskısı ve özel okul algısı alt kategorisi sadece özel okulda ortaya çıkmıştır. Bu durumla ilgili iki düşünce ön plana çıkmaktadır. Birincisi; özel okuldaki öğrencilerin daha rahat yaşam şartlarına sahip olarak yetişmelerinden dolayı ailelerinin en ufak tepkilerini öğretmen ve yöneticilerine baskı olarak yansıtıyorlar, ikincisi; aileler özel okullara ayırdıkları maddi kaynakların karşılığını almak için yönetici, öğretmen ve öğrencilerine olağan dışı bir baskı uyguluyorlar. Diğer okul türlerinden farklı olarak

özel okullardaki öğretmen ve yöneticiler, öğrencilerin çalışma ortamında bir eksiklik olmadığını düşündüklerinden evdeki çalışma ortamıyla ilgili bir başarısızlık nedeni ortaya koymamışlardır.

Merkez(1) okulunda; rehberlik, Çalışma ortamı, iletişim alt kategorileri, merkez(2) okulunda; rehberlik, çalışma ortamı ve aile gözünde öğretmenin itibarsızlaştırılması alt kategorileri, köy okulunda; rehberlik, çalışma ortamı, iletişim, iş gücü olarak görme ve tek ebeveynli çocuk alt kategorileri, özel okulda ise; rehberlik, iletişim, aile baskısı ve özel okul algısı alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 15: Yönetici-Öğretmenlerin, Öğretmen ve İdareciler ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Rehberlik		✓	✓	
İletişim			✓	
Adalet			✓	✓
Mesleki Yeterlik	✓	✓	✓	✓
Öğretmen Özerkliği			✓	✓
Ekonomik Kaygı	✓	✓		
Mesleki Doyum		✓		
Öğretmenliğin İtibarsızlaştırılması		✓		
Bürokrasi		✓	✓	

Öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenler kategorisinde merkez(1), merkez(2), köy, özel okullarda; mesleki yeterlik alt kategorisinin hepsinde ortak olduğu görülmektedir. Bu durum tüm okul türlerinde ki öğretmen ve yöneticilerin meslekleriyle ilgili bir yeterlik beklentisi içerisinde olduğu, öğretmen olacak kişinin sınav başarısının dışında sınıf içi öğretim için gerekli meziyetlerinin de olması gerektiği ve bunun sınanması gerektiğini düşünmektedir şeklinde algılanmıştır.

İletişim alt kategorisinin sadece köy okulunda yer alması gerek köylerde yapılan işler gerekse taşınmalı eğitimin sonucu okul ile aile iletişiminin istenilen düzeyde olmadığı düşünülmektedir.

Mesleki doyum ve öğretmenliğin itibarsızlaştırılması alt kategorilerinin ise sadece merkez(2) okulunda ortaya çıktığı görüşmüştür. Merkez(2) ve benzeri yapıya sahip okullardaki öğretmenlerin itibarsızlık anlamında çok sıkıntı çektiği ve bunun sonucunda mesleki doyum elde edemedikleri, bununda onları tükenmişliğe ve başarısız olmaya ittiği düşünülmektedir.

Merkez(1) okulunda; ekonomik kaygı, mesleki yeterlik alt kategorileri, merkez(2) okulunda mesleki yeterlik, ekonomik kaygı, mesleki doyum, öğretmenliğin itibarsızlaştırılması, bürokrasi, rehberlik alt kategorileri, köy okulunda, rehberlik, iletişim, adalet, mesleki yeterlik, öğretmen özerkliği, bürokrasi alt kategorileri, özel okulda; mesleki yeterlik, öğretmen özerkliği, adalet alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Ekonomik kaygı alt kategorisinin köy okulunda ve özel okulda görülüyor olması; köy okullarında görev yapan öğretmenlerin maddi getirileri arka plana atmış olduğundan, özel okullarda ise ya kazancın iyi olması ya da iş bulmuş olmanın yeterli görüldüğü sonuçları çıkarılabilir.

Tablo 16: Yönetici-Öğretmenlerin Öğrenci ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Okullar	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Alt Kategoriler				
Kalıtım				✓
Hazır Bulunuşluk	✓		✓	✓
Akran İlişkileri	✓	✓	✓	✓
Öz Düzenleme	✓	✓	✓	✓
Kaygı/Stres	✓	✓	✓	✓
Disiplin				✓
Maddi İmkânla Başarıyı Yakalama düşüncesi				✓
Ruh Sağlığı	✓			
Teknoloji Bağımlılığı (Sosyal Ağlar)	✓			
Rehberlik	✓			
Hastalık	✓			
Öğretmenliğin İtibarsızlaştırılması		✓		

Öğrenci ile ilgili etkenler kategorisinde merkez(1), merkez(2), köy, özel okullarda; akran ilişkileri, öz düzenleme ve kaygı/stres alt kategorisinin hepsinde ortak olduğu sonucu tüm okul türlerinde öğretmen ve yöneticilerin olumsuz akran ilişkilerinden, öğrencilerin kendi görevlerinin farkında olmamasından ve bazı öğrencilerin kaygı taşımayışları, bazılarının ise aşırı stresli olmasından kaynaklı başarısızlık oluştuğuna inandıklarını ortaya çıkarmıştır.

Kalıtım, disiplin ve maddi imkânla başarıyı yakalama düşüncesi alt kategorileri sadece özel okulda karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuç düşünüldüğünde özel ilgiye ihtiyaç duyan öğrencilerin aileleri daha rahat olacağı düşüncesiyle çocuklarını özel okullara gönderme eğilimde oluyorlar ve özel okullar da böyle öğrenciler sayıca fazla olduğundan başarıyı etkileyen bir sebep olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Ruh sağlığı, teknoloji bağımlılığı, rehberlik ve hastalık alt kategorilerinin sadece merkez(1) okulunda karşımıza çıkmaktadır. Bu durum özel ilgiye ihtiyacı olan öğrenciler ve fiziksel engelleri olan öğrenciler için özel okula gönderme imkanı olmayan velilerin diğer okul türlerine göre şartlarının iyi olduğuna inandıkları bu tür okulları tercih ettiği sonucu çıkarılmıştır. öğretmenin itibarsızlaştırılması alt kategorinin sadece merkez(2) okulunda ortaya çıktığı görülmüştür.

Merkez(1) okulunda; teknoloji bağımlılığı, öz düzenleme, ruh sağlığı, rehberlik, kaygı/stres, akran ilişkileri, hastalık, hazır bulunuşluk alt kategorileri, merkez(2) okulunda; öğretmenliğin itibarsızlaştırılması, öz düzenleme, akran ilişkileri, kaygı/stres alt kategorileri, özel okulda ise; kalıtım, hazır bulunuşluk, akran ilişkileri, öz düzenleme, kaygı/stres, disiplin, maddi imkânlarla başarıyı yakalama düşüncesi alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Hazırbulunuşluk alt kategorisinin sadece merkez(2) okulda ifade edilmemiş olması eğitim sistemi alt kategorisiyle birlikte değerlendirildiğinde bu okuldaki öğretmenlerin hazırbulunuşlukta ki eksiklikten şikâyet ettikleri fakat bunun öğrenciden kaynaklanan bir sorun olmadığını farkında olmadığını göstermektedir.

Tablo 17: Yönetici-Öğretmenlerin Okul Ortamı ve İmkânları ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Okullar	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Alt Kategoriler				
Fiziksel Koşullar		✓	✓	
İletişim		✓		
Sınıf Mevcudu	✓	✓	✓	
Okul Kültürü		✓		
Kaynaştırma Eğitimi	✓	✓		
Seviye Farklılığı	✓			✓
İlgi ve Merak				✓

Okul ortamı ve imkânları kategori için özel okul türünde yönetici ve öğretmenlerden herhangi bir sonuç ortaya çıkmamıştır. Beklenildiği üzere özel okuldaki öğretmen ve yöneticiler sağlanan ortam ve imkânların iyi olduğunu düşünmektedir.

Sınıf mevcudu alt kategorisinin merkez(1), merkez(2) ve köy okullarında ortak olduğu görülmüştür. Özel okul haricindeki okul türlerinde bulunan öğretmen ve yöneticiler sınıfların kalabalık olmasından şikâyet etmektedir.

Bunun dışında iletişim ve okul kültürü alt kategorinin sadece merkez(2) okulunda ortaya çıkmıştır. Bu durum merkez(2) türündeki okullar da öğretmen ve yöneticiler arasında istenen iletişimin olmadığı, başarıyı getirecek bir okul kültürü oluşturulmasında eksiklikler olduğu sonucunu çıkarmaktadır.

İlgi ve merak alt kategorisinin ise sadece köy okulunda ortaya çıkması doğal karşılanmıştır. Köy okulunda bulunan öğrencilerin öğretmenleri tarafından istenen vizyona sahip olamamaları, dünyaya onların penceresinden bakmamış olmaları, öğretmenler tarafından öğrencilerde bir motivasyon eksikliğine neden olduğu düşünülmektedir.

Merkez(1) okulunda; Sınıf mevcudu, kaynaştırma eğitimi, seviye farklılığı alt kategorileri, merkez(2) okulunda; fiziksel koşullar, iletişim, sınıf mevcudu, okul kültürü, kaynaştırma eğitimi alt kategorileri, köy okulunda ise; fiziksel koşullar, sınıf mevcudu, seviye farklılığı, ilgi ve merak alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir. özel okulları ayrı düşünüp, seviye farklılığı alt kategorisinin sadece merkez(2) okulunda yer almadığı sonucuna bakılacak olursa; bu okullara gelen öğrencilerin ve aile yapılarının birbirine yakın olduğu sonucu çıkarılabilir.

Tablo 18: Yönetici-Öğretmenlerin Teknolojik Araç Kullanımı ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Okullar Alt Kategoriler	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
	Sosyal Medya	✓		✓
Bilgisayara Oyunları			✓	
Televizyon			✓	
Teknoloji bağımlılığı		✓		
Medyanın Etkileri		✓		

Teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenler kategori için özel okuldan herhangi bir sonuç ortaya çıkmamıştır. Bu kategoride tüm okullarda ortak olarak çıkan bir alt kategoride olmamıştır. Bilgisayar oyunları ve televizyon alt kategorilerinin sadece köy okulunda, teknoloji bağımlılığı ve medyanın etkileri alt kategorisinin ise sadece merkez(2) okulunda ortaya çıktığı görülmüştür. Sosyal medya alt kategorisinin de merkez(1) ve köy okulu kategorilerinde ortak olarak yer aldığı görülmüştür. Burada araştırmacının dikkatini çeken sonuçlar sosyal medya, bilgisayar ve televizyon gibi

zaman kaybına, fiziksel ve ruhsal yorgunluğa sebep olan etkenlerin hepsinin köy okulu öğretmenlerince dile getirilmiş olmasıdır. Bu durum sağlıksız teknolojik hayattan ve medyanın olumsuz etkilerinden en fazla köylerin etkilendiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Öğretmen ve yönetici görüşlerine göre denetimsiz seyredilen ve genelinde olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar bulunduran dizilerden ise en çok merkez(2) okulu profilindeki aileler ve çocuklarının etkilendiği görülmektedir. Bu durum belki de bu okullarda yaşanan olumsuz akran etkileşimlerini ve devamsızlık davranışını açıklamakta kullanılabilir. Genellikle veli profili açısından eğitim seviyesi yüksek ailelerden oluştuğu görülen merkez(1) okulunda iste öğretmenlerce diğer alt kategorilerin çıkmayıp sadece sosyal medya alt kategorisinin çıkmış olması aile eğitim seviyesinin, çocukları teknolojinin olumsuz etkilerinden korumakta önemli bir unsur olduğu fakat hala yapılması gereken işler olduğu sonucu çıkartılabilir.

5.1.1.2. Öğrencilerin Başarısızlık Nedenleri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Öğrenci görüşlerine göre dört okulda başarısızlık nedenleri teması altında merkez(1), merkez(2) ve köy okulunda altı kategorilerin aynı olduğu (eğitim sistemi ve politikalar, ekonomik etkenler, aile ile ilgili etkenler, öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenler, öğrenci ile ilgili etkenler, okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenler), diğer okullardan farklı olarak özel okulda ve köy okulunda fazladan 1 kategorinin (teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenler) daha yer aldığı görülmektedir.

Tablo 19: Öğrencilerin Eğitim Sistemi ve Politikalar ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Eğitim Politikaları	✓			
Sınav Sistemi	✓	✓	✓	✓
Politikalarda Süreklilik	✓			✓
Müfredat		✓	✓	
Bürokrasi		✓	✓	✓
Disiplin		✓		

Öğrenci görüşlerine göre eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenler kategori altında okullarda sınav sistemi alt kategorisinin hepsinde ortak olduğu görülmüştür. Bu

durum öğrencilere göre tüm okul türlerinde başarısızlığın ortak nedeni olarak sınav sisteminin görülüyor olduğunu ortaya koymaktadır. Yani hangi okul türünde öğrenim görürse görsün öğrenciler sınav sisteminin sürekli değişmesinden ve uygulanan sınav sisteminden memnun değiller. Tüm okul türlerinde ortak olan tek alt kategorinin bu olması öğrencilerin gözünde eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili başlıca problemin sınav sisteminden kaynaklandığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Eğitim politikaları alt kategorisi sadece merkez(1) okulundaki öğrenciler tarafından ortaya konulmuştur. Bu durum eğitim sistemi ve sınav sistemindeki değişikliklerden en çok merkez(1) türü okuldaki öğrencilerin etkilendiğini düşündükleri sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bunda ailelerin eğitime verdiği önem ile kurdukları baskının, bu tür okulların başarı yarışının etkili olduğu düşünülmektedir.

Disiplin alt kategorisi ise sadece merkez(2) okulu öğrencileri tarafından ortaya konulmuştur. Bu durum merkez(2) okulu öğretmenleri tarafından ortaya konan görüşlerle de desteklenmektedir. Olumsuz akran etkileşimleri, okul kültürünün olmayışı, sınıf geçme sistemindeki yanlışlıklar, öğretmenlerin itibarsızlaştırılmış olması v.b. alt kategoriler sonucunda disiplin sorunları ortaya çıkmış ve öğrenciler bile bu durumdan şikâyet etmişlerdir. Bürokrasi alt kategorisinin ise merkez(1) okulu hariç diğer okul türlerinde alt kategori olarak yer aldığı görülmüştür.

Merkez(1) okulunda; eğitim politikaları, sınav sistemi ve politikalarda süreklilik alt kategorilerinin, merkez(2) okulunda; sınav sistemi, müfredat, bürokrasi ve disiplin alt kategorilerinin, köy okulunda; sınav sistemi, müfredat ve bürokrasi alt kategorilerinin, özel okulda; sınav sistemi, politikalarda süreklilik ve bürokrasi alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 20: Öğrencilerin Ekonomik Etkenler ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Maddi Yetersizlikler	✓	✓	✓	✓
Özel Okul Algısı				✓

Öğrenci görüşlerine göre ekonomi ile ilgili etkenler kategori altında okullarda maddi yetersizlikler alt kategorisinin hepsinde ortak olduğu görülmüştür. Burada olağan dışı görünen maddi yetersizlikler alt kategorisinin özel okulda da karşımıza çıkmasıdır. Bu durum görüşmecilerin özellikleri dikkate alındığında ya burslu öğrencilerin maddi imkânlarındaki eksiklikten ya da maddi imkânları diğer okullara oranla iyi durumda

olsa da içinde bulunduğu arkadaş ortamının imkânlarıyla kendini karşılaştırarak öğrencilerin bağıl değerlendirmeleri ile böyle bir kanıya varıldığı düşünülmektedir. Diğer bir ihtimal buradaki öğrencilerin okul masraflarını karşılamakta ailelerinin zorlandığını düşünüyor olması ve burslu öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında zaman zaman maddi eksikliklerin gündeme geliyor olması sebep olarak düşünülmektedir.

Bunun dışında özel okullarda yer alan özel okul algısı alt kategorisi ortaya çıkmıştır. Bu alt kategori öğrenci açısından incelendiğinde; özel okulda okuduğu için zaten yüksek not verecekleri düşüncesiyle çalışmadıkları yargısı ön plana çıkmaktadır.

Tablo 21: Öğrencilerin Aile ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Rehberlik	✓	✓	✓	✓
Çalışma Ortamı	✓	✓	✓	✓
İş gücü Olarak Görme		✓	✓	
Aile Baskısı	✓		✓	✓
Tek Ebeveynli Çocuk	✓			

Öğrenci görüşlerine göre aile ile ilgili etkenler kategori altında okullarda rehberlik ve çalışma ortamı alt kategorilerinin tüm okul türlerinde ortak olduğu görülmüştür. Burada tüm okul türlerinde öğrencilerin ailelerinden yeterli ve doğru rehberliği alamadıkları görüşü ortaya çıkmaktadır. Fakat çalışma ortamı alt kategorisinin tüm okullarda ve özellikle özel okullarda öğrenciler tarafından ortaya çıkarılmış olmasında iki fikir ön plana çıkmaktadır. İlki öğrenciler başarısızlıklarına bahane olarak kendi dışında olan bir sebebe sığındılar ya da bu okuldaki öğrencilerde beklenenin aksine evlerinde iyi imkânlarla sahip olsalar da bu uygun bir çalışma ortamına sahip oldukları anlamına gelmiyor. Örneğin yapılan görüşmelerde özel okulda görev yapan bir öğretmen, çocuğun kendi odasında oyun konsolu, TV, bilgisayar v.b. olduğunu gözlemlediğini aktarmıştır. Bu v.b. maddi imkân gerektiren unsurlara sahip olunması uygun bir çalışma ortamı oluşturulduğu anlamına gelmeyeceği açıktır. Bu durum öğrencilerin görüşüne göre aile ile ilgili olarak öncelikle yapılması gerekenin ailelerin bilinçlendirilmesi ve öğrenciye uygun bir aile düzeni, çalışma ortamı kurulması olduğu görüşünü ortaya çıkarmaktadır.

Tek ebeveynli çocuk alt kategorisinin ise sadece merkez(1) okulunda yer aldığı görülmektedir. Bunların dışında diğer okul türlerinden farklı olarak sadece merkez(2) okulu öğrencileri aile baskısını bir başarısızlık nedeni olarak görmemektedir. Bu sonuç

gösteriyor ki bu profildeki aileler hem çocuklarına karşı ilgisizler, hem de doğru rehberlik yapamıyorlar.

Merkez(1) okulunda; rehberlik, çalışma ortamı, aile baskısı ve tek ebeveynli çocuk alt kategorilerinin, merkez(2) okulunda; rehberlik, çalışma ortamı ve iş gücü olarak görülme alt kategorilerinin, köy okulunda; rehberlik, çalışma ortamı, iş gücü olarak görülme ve aile baskısı alt kategorilerinin, özel okul; rehberlik, çalışma ortamı ve aile baskısı alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 22: Öğrencilerin Öğretmen ve İdareciler ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Okullar Alt Kategoriler	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
	Okul Baskısı		✓	✓
Mesleki Yeterlik	✓	✓	✓	
Adalet				✓
Rehberlik	✓		✓	

Öğrenci görüşlerine göre öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenler kategori altında okul türlerinin hepsinde ortak olan bir alt kategori olmadığı görülmüştür. Okul baskısı alt kategorisi sadece merkez(1) okulunda, mesleki yeterlik alt kategorisinin ise sadece özel okulda yer almadığı ve diğer okul türlerinin hepsinde bulunduğu görülmektedir. Bu sonuç merkez(1) türünde oluşturulan ortam ve okul kültürünün öğretmenler üzerinde baskıya sebep olsa da bu baskının öğrencilere yansımadığını göstermektedir. Mesleki yeterlik alt kategorisinin sadece özel okul öğrenci tarafından ortaya çıkarılmamasında ise ya bu kurumlarda anlaşılan öğretmenlerin mesleki yeterliklerinde oldukça iyi olduklarından ya da bu öğrencilerin okul imkânlarına oluşturdukları algının öğretmenler içinde oluştuğu düşüncesi ortaya çıkmıştır.

Adalet alt kategorisinin sadece özel okulda yer aldığı görülmektedir. Bu alt kategorinin ortaya çıkmasında görüşmeler gösteriyor ki özel okul öğretmenlerinde öğrencilere göre farklı davranış gösterme eğilimi vardır. Öğrenciler bazı öğretmenlerin bazı öğrencilere özel ilgi gösterdiklerini, dersi onlarla işlediklerini söylemişlerdir.

Merkez(1) okulunda; mesleki yeterlik, rehberlik alt kategorilerinin, merkez(2) okulunda; okul baskısı, mesleki yeterlik alt kategorilerinin, köy okulunda; okul baskısı, mesleki yeterlik ve rehberlik alt kategorilerinin, özel okulda ise; okul baskısı ve adalet alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 23: Öğrencilerin, öğrenci ile ilgili etkenlere ilişkin görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Kaygı/Stres	✓	✓	✓	✓
Öz Düzenleme	✓	✓	✓	✓
Akran İlişkileri	✓	✓	✓	✓
İlgi ve Merak (Motivasyon)	✓	✓		✓
Hastalık	✓	✓		
Çalışma Ortamı		✓		
Disiplin		✓		
Mesleki Yeterlik		✓		
Ruh Sağlığı	✓		✓	
Yaşama Dönük Öğretim	✓			
Özel Okul Algısı				✓
Rehberlik			✓	

Öğrenci ile ilgili etkenler kategori altında okullarda; kaygı/stres, öz düzenleme, akran ilişkileri alt kategorilerinin tüm okul türlerinde ortak olduğu görülmüştür. Bu sonuç öğretmen görüşleriyle paralellik göstermektedir. Yani öğretmenlerin bir başarısızlık nedeni olarak ortaya koydukları bu alt kategoriler öğrencileri de rahatsız etmekte ve başarısız olmalarına neden olduğunun farkında olduklarını göstermektedir.

Çalışma ortamı, disiplin ve mesleki yeterlik alt kategorilerinin sadece merkez(2) okulunda görülmesi ise aile rehberliğindeki eksikliklerin öğrencilerin çalışma ortamı oluşturulmasında da kendini gösterdiğini, öğrencilerinde okuldaki disiplin sorunlarından rahatsızlık duyduğunu ortaya koymaktadır.

Yaşama dönük öğretim alt kategorisinin sadece merkez(1) okulunda yer alması bu okul türündeki öğrencilerin eğitim sürecini sorgulamalarında öğrenmeleri gereken kazanımların günlük yaşamda işlevsiz olduğuna inandıklarını göstermektedir.

Özel okul algısı alt kategorisine sadece özel okulda karşılaşılmaması doğaldır görülmüştür. Öğretmen görüşlerinde de belirtildiği gibi öğrencilerin özel okulda okudukları için çalışmaları da başarılı olacaklarına dair bazen açıkça dile getirdikleri bazen gizil hissettirdikleri bir algıları vardır. Buda onların başarıya karşı motivasyonlarını kırmaktadır.

Rehberlik alt kategorisinin ise sadece köy okulunda yer aldığı görülmektedir. Bu durum iki açıdan değerlendirilebilir; birincisi; diğer okul türlerinde rehber öğretmen ihtiyacı ve rehberlik faaliyetleri yeterince karşılanabilmekte, köy okullarında öğretmen

ihtiyacından kaynaklı sorun oluşmaktadır. İkincisi; öğrenciler ailelerinden bekledikleri rehberlik ve desteği göremediklerinin eksikliğini hissetmektedir. Diğer dikkat çeken husus; ilgi ve merak alt kategorisinin ise sadece köy okulu öğrencileri tarafından bir başarısızlık nedeni olarak görülmediğinin ortaya çıkmasıdır. Bu durum öğretmen görüşlerinde ifade edilen vizyon ve hayata bakış kavramlarının doğru tespitler olduğunu göstermektedir.

Merkez(1) okulunda; kaygı/stres, öz düzenleme, akran ilişkileri, ilgi ve merak, hastalık, ruh sağlığı ve yaşama dönük öğretim alt kategorilerinin, merkez(2) okulunda; kaygı/stres, öz düzenleme, akran ilişkileri, ilgi ve merak, hastalık, çalışma ortamı, disiplin, mesleki yeterlik alt kategorilerinin, köy okulunda; kaygı/stres, öz düzenleme, akran ilişkileri, ruh sağlığı ve rehberlik alt kategorilerinin, özel okulda ise; kaygı/stres, öz düzenleme, akran ilişkileri, ilgi ve merak, özel okul algısı alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 24: Öğrencilerin Okul Ortamı ve İmkânları ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Fiziksel Koşullar		✓	✓	
Disiplin	✓	✓		✓
Güven		✓		
Sosyal Faaliyetler	✓			

Öğrenci görüşlerine göre okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenler kategori altında okul türlerinin hepsinde ortak olan bir alt kategori olmadığı görülmüştür. Sosyal faaliyetler alt kategorisinin sadece merkez(1) okulunda yer alıyor olması bu okuldaki öğrencilerin başarı için daha fazla sosyal aktiviteye gerektiği görüşü ortaya koymalarındandır. Diğer okullarda bu alt kategorinin oluşmamasında ise merkez(2) ve köy okulunda alışlagelmiş bir aktivite kültürü olmadığından öğrencilerin eksikliğini hissetmiyor olmasından, özel okulda ise zaten sosyal faaliyetlerin fazlasıyla yapıldığından bu alt kategorilerin bu okullarda yer almadığı düşüncesi ortaya çıkmaktadır.

Güven alt kategorisinin ise sadece merkez(2) okulunda yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle yine öğretmen ve yönetici görüşlerinde değinilen olumsuz akran ilişkileri neticesinde ve öğrenci görüşlerinde ortaya çıktığı üzere disiplinsizlik sebebiyle, merkez(2) okulunu öğrencilere ve öğretmenlere güvensiz bir ortam haline dönüştürmüştür. Bu durumun aksine disiplin alt kategorisinin ise sadece köy okulunda

bir başarısızlık nedeni olarak algılanmadığı görülmektedir. Burada da köy okullarında hala öğretmen otoritesinin sağlandığı, köy çocuklarının belli bir kültür birikimi ile okula geldikleri ve bunu okul ortamına yansıttıkları düşünülmektedir.

Merkez(1) okulunda; disiplin ve sosyal faaliyetler, merkez(2) okulunda; fiziksel koşullar, disiplin, güven alt kategorileri, köy okulunda; fiziksel koşullar alt kategorisinin, özel okulda ise; disiplin alt kategorisinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 25: Öğrencilerin Teknolojik Araç Kullanımı ile İlgili Etkenlere İlişkin Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Okullar	Merkez 1	Merkez 2	Köy	Özel
Alt Kategoriler				
Teknoloji Bağımlılığı			✓	✓

Öğrenci görüşlerine göre teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenler kategori altında köy okulu ve özel okulda tek alt kategori oluşmuştur ve ortaktır. İki okulda bulunan öğrenci görüşlerine göre de teknoloji bağımlılığı alt kategorisi bir başarısızlık nedeni olarak yer almaktadır.

Merkez(1) ve merkez(2) okulunda öğretmenler teknolojik araç kullanımı ve medya etkisinden bahsetmişken öğrenciler böyle bir sorun olduğunun farkında değiller. Buradan hareketle merkez(1) ve merkez(2) türünde olan okullar öncelikli olmak üzere teknoloji bağımlılığı ve medyanın zararlı etkileri üzerine bu okullardaki öğrenciler ve aileleri bilinçlendirilmelidir. Köy okulundaki öğrenciler ise muhtemelen öğretmenlerinin yönlendirmeleri ve ailenin telkinleri sonucu teknolojik aletlerle uğraşmanın bir zaman kaybı olduğunun, başarısızlığının sebeplerinden birinin de bu olduğunun farkına varmıştır.

Burada verilen sonuçlar ve ortaya çıkarılan durumlar göz önüne alındığında, alanyazın ile karşılaştırıldığında birçok etkenin araştırma ile benzer olduğu ortaya çıkmaktadır. Araştırma sonuçlarının güncel ve nitel verilere dayanması dolayısıyla alanyazında karşılaşılmayan yeni etkenler de ortaya konmuştur. Alanyazında yer alan bu sınıflandırmalardan bazılarını bakılacak olursa benzer yönler ve farklılıklar ortaya konulacaktır.

Zorlu'nun (2010) yaptığı sınıflandırmada; biyolojik nedenler, çocuğun yaşadığı duygusal sorunlar, öğrencinin yeterli olgunluğu kazanmadan okula başlamış olması, ders çalışma alışkanlığının kazanılmamış olması ve verimli ders çalışma yollarının bilinmemesi, hastalık, uyku-beslenme kategorilerini başarısızlık nedeni olarak ifade

etmiştir. Araştırma da göstermiştir ki kalıtım, hazırbulunuşluk, öz düzenleme, ruh sağlığı ile ilgili sorunlar başarısızlıkta birer etkidir.

Sezgin, Koşar, Koşar ve Er'in (2016) yaptığı araştırmada ise başarısızlık nedenlerini; geçmişteki başarısızlıklar, öğrenme güçlüğü yaşama, düşük motivasyon, sosyo ekonomik durum, düşük aile desteği, parçalanmış aile, olumsuz arkadaş çevresi, okul altyapısındaki yetersizlikler, Öğretmenlerin ilgisiz olması, okul kültürü, sınav sistemi, müfredatın iyi hazırlanmamış olması, uzun vadeli eğitim politikamızın olmaması, ezberci eğitim sistemi olarak alt kategorilere ayırarak ifade etmiştir. Bu sonuçların tamamı ile araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir.

Akbaba-Altun (2009), öğrencilerin başarısızlık nedenlerini; ailelerin eğitime olan ilgisizliği, öğrencilerin motivasyon eksikliği ve ilgisizliği, okulla ilgili sorunlar, öğretmen niteliği ile ilgili sorunlar, programla ilgili sorunlar ve sistemle ilgili sorunlar olmak üzere altı başlık altında toplamıştır. Bu sonuçlar ile araştırma sonuçları paralellik göstermiş ve ortaa konan bu etkenlerin her biri için uygulanabilir çözüm önerileri de ortaya konmuştur.

Mandel ve Marcus (1988), yaptıkları sınıflandırma ile başarısızlık nedenlerini; öğretmenin olmaması, ebeveynin hastalığı, eksik aile, parçalanmış aile, okul değiştirme, öğrencinin hastalanması, dengesiz beslenme, kişilik bozukluğu, öğrenme güçlüğü, görme ve işitme sorunları olarak belirlemiştir. Başarısızlık nedenleri ile ilgili alanyazında yer alan farklı çalışmalar ve farklı nedenlerde ortaya konulmuştur (Büyükkaragöz, 1990; Özabacı ve Acat, 2005; Özbaş, 2010; Tuncer ve Bahadır, 2017; Yaşar ve Balkıs; 2004).

Araştırma sonucunda ortaya koyulan eğitim politikaları, sınav sistemi, politikalarda süreklilik, müfredat, maddi yetersizlikler, rehberlik, iletişim, çalışma ortamı, öğretmenlerin mesleki yeterlikleri, öğrencilerin öz düzeneleme yetisi, ruh sağlığı, kaygı/stres, akran ilişkileri, ruhsal ve fiziksel rahatsızlıklar, okul ve aile baskısı, sınıf mevcudunun kalabalık olması, okul kültürü, güven ve bunları çağrıştıran alt kategoriler alanyazında başarısızlık nedeni olarak yer almaktadır (Akbaba-Altun, 2009; Akbaba-Altun ve Çakan, 2008; Artuksi, 2003; Bilgin, 1990; Çuhadaroğlu, 2006; Demirtaş, 2010; Glasser, 1999; Mandel ve Marcus, 1988). Ama yapılan araştırmaya göre elde edilen bulgulardan; sınıf geçme sistemi uygulamalarını, adalet, bürokrasi, öğretmenlerin ekonomik kaygıları, öğretmenliğin itibarsızlaştırılması, öğretmenlerin mesleki doyumu, kaynaştırma eğitimi, sınıflardaki seviye farklılığı, öğrencilerin iş gücü olarak görülmesi, öğrenci merkezli eğitimin olumsuz yönlerinden kaynaklanan

nedenler, liyakatsizlik, sosyal medyanın ve medyanın etkileri, yaşama dönük eğitimin gerçekleşmiyor olması, kalıtım, maddi imkan fazlalığının eğitimi önemsizleştirilmesi, özel okul algısı alt kategorileri ise alanyazından yapılan taramada karşılaşılmayan başarısızlık nedenleri olarak ortaya konmuştur.

5.1.2. Yönetici-Öğretmen ve Öğrencilerin Çözüm Önerileri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Bu başlık altında yönetici, öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmelerde elde edilen çözüm önerileri sonucunda merkez(1), merkez(2), köy ve özel okul türleri karşılaştırılmış, okul türlerine göre benzer ve farklılıkların neler olduğu, sonuçların bu şekilde çıkma sebepleri tartışılmıştır.

5.1.2.2. Yönetici-Öğretmenlerin Çözüm Önerileri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

İdareci-öğretmen görüşlerine göre dört okulda çözüm önerileri teması altında merkez(2), köy ve özel okulda kategorilerin aynı olduğu (eğitim sistemi ve politikalar, ekonomik etkenlere yönelik çözüm önerileri, aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri) merkez(1) okulda ise farklı olarak 1 kategorinin (ekonomik etkenlere yönelik çözüm önerileri) yer almadığı görülmüştür.

Tablo 26: Yönetici-Öğretmenlerin Eğitim Sistemi ve Politikalar ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar				
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel	
Doğru İletişim Kurulmalı	✓				
Bürokrasi Düzeltilmeli	✓	✓	✓	✓	
Uygun Eğitim Politikaları Seçilmeli	✓	✓	✓	✓	
Adalet Sağlanmalı	✓			✓	
Öğretmen Merkezli eğitim Uygulanmalı	✓	✓			
Doğru Bir Sınav Sistemi Belirlenmeli	✓			✓	
Doğru Rehberlik Yapılmalı	✓	✓			
Disiplin Yaptırımları Uygulanmalı		✓	✓	✓	
Mesleki Yeterlik Sağlanmalı		✓			
İlgi ve Beceriye Uygun Yönlendirme Yapılmalı		✓	✓		
Politikalarda Süreklilik Sağlanmalı		✓	✓	✓	
Doğru Sınav Sistemi Belirlenmeli		✓			
Öğretmenin İtibarı Artırılmalı		✓	✓	✓	
Müfredat Doğru Değiştirilmeli		✓	✓	✓	
Öğretmen ve Yöneticilere Özerk Bir Alan Bırakılmalı				✓	
Sınıf Tekrarı Uygulanmalı			✓		
Öğretmen İhtiyacı Giderilmeli			✓		

İdareci-öğretmen görüşlerine göre eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenlere çözüm önerileri kategorisi altında, okullarda; bürokrasinin düzeltilmesi, uygun eğitim politikaların seçilmesi alt kategorilerinin hepsinde ortak olduğu görülmüştür. Bu durum eğitim politikalarında ve eğitim sisteminde çözüme ulaşmak için nerden başlanması gerektiği hakkında bir yol çizmektedir.

Doğru iletişim kurulması alt kategorisinin sadece merkez(1) okulunda çıkması bu okuldaki öğretmenlerin, sınav sistemi değişimlerinde, müfredat değişimlerinde kendi düşüncelerine önem verilmediği kanaati oluştuğundan kaynaklanmaktadır. Taşrada yaşanan sıkıntıların farkına varılıp, çözüm buluna bilmesi için bu iletişimin sağlıklı ve hızlı bir şekilde kurulması esas öncelik olmalıdır.

Mesleki yeterlik sağlanmalı ve doğru bir sınav sistemi belirlenmeli alt kategorileri sadece merkez(2) okulunda kendini gösteriyor olması da yaşanan disiplin sorunları neticesinde ve merkezi sınav sonuçları neticesinde öğretmenlerin kendilerini veya yöneticilerini, yöneticilerin ise öğretmenleri veya kendilerini eksik buluyor

olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu araştırma sonuçlarına mesleki yeterlik olarak yansımaktadır.

Sınıf tekrarı uygulanmalı ve öğretmen ihtiyacı giderilmeli alt kategorileri sadece köy okulunda çıkması mevcut şartlar göz önüne alındığında, bu öğretmenlerin ve bu yöneticilerin ilk bekleyecekleri adımlardır. Sınıf tekrarının çok ciddi tedbirler dışında uygulanmıyor olması ve köy okullarında öğretmen ihtiyacının karşılanamıyor ya da ücretli öğretmen çözümü ile geçiştiriliyor olması buradaki eğitimin kalitesini düşürmekte, sonuç olarak ta öğrencilerin başarısını azaltmaktadır. Köy okulunda da diğer okullardan farklı olarak öğretmen ihtiyacı giderilmeli alt kategorisine yönelik çözüm belirtilmesi köy okullarında bu sorunun diğer okullardan daha fazla öneme sahip olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Öğretmen ve yöneticilere özerk bir alan bırakılmalı alt kategorisi ise sadece özel okulda ortaya çıkmıştır. Öğretmenler bu çözüm önerisiyle veli ile maddiyata dayalı bir ilişkinin olması dolayısıyla her işlerine karışılmasının önüne geçmeyi ve herkesin bildiği işi yapabilmesi için uygun ortam oluşturma gayreti içerisinde olduğu açıktır.

Merkez(1) okulunda diğer okullardan farklı olarak disiplin sorunlarıyla ilgili bir çözüm önerisi belirtilmemesi ve öğretmenin itibarının artırılmasıyla ilgili bir çözüm önerisi belirtilmemesi bu okullarda otoriteden kaynaklı bir sorun olmadığı sonucunu akla getirmektedir. Merkez(1) okulunda ki öğretmen-yöneticiler yine diğer okullardan farklı olarak müfredat ile ilgili ve politikaların sürekliliği ile ilgili bir çözüm önerisi sunmamaları bu alt kategorilerle ilgili bir çözüme ihtiyaç duymadıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Merkez(1) okulunda; doğru iletişim kurulmalı, bürokrasi düzeltilmeli, uygun eğitim politikaları seçilmeli, adalet sağlanmalı, öğretmen merkezli eğitim uygulanmalı, doğru bir sınav sistemi belirlenmeli, doğru rehberlik yapılmalı alt kategorileri, merkez(2) okulunda; öğretmen merkezli eğitim uygulanmalı, disiplin yaptırımları uygulanmalı, mesleki yeterlik sağlanmalı, bürokrasi düzeltilmeli, ilgi ve beceriye uygun yönlendirme yapılmalı, uygun eğitim politikaları geliştirilmeli, politikalarda süreklilik sağlanmalı, doğru sınav sistemi belirlenmeli, öğretmenin itibarı artırılmalı, müfredatın doğru değişmesi, doğru rehberlik yapılmalı alt kategorileri, köy okulunda; ilgi ve beceriye uygun yönlendirme yapılmalı, disiplin yaptırımları sağlanmalı, bürokrasi düzeltilmeli, müfredat doğru değiştirilmeli, sınıf tekrarı uygulanmalı, uygun eğitim politikaları seçilmeli, politikalarda süreklilik sağlanmalı, öğretmenin itibarı artırılmalı, öğretmen ihtiyacı giderilmeli alt kategorileri, özel okulda ise; politikalarda süreklilik

sağlanmalı, uygun eğitim politikaları seçilmeli, müfredat doğru değişmeli, bürokrasi düzeltilmeli, adalet sağlanmalı, doğru sınav sistemi belirlenmeli, disiplin yaptırımları uygulanmalı, öğretmenin itibarı artırılmalı, öğretmen ve yöneticilere özerk alan bırakılmalı alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 27: Yönetici-Öğretmenlerin Ekonomi ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Doğru Rehberlik Yapılmalı				✓
İmkân ve Fırsat Eşitliği Sağlanmalı		✓		✓
Okul Gereçleri İhtiyacı Karşılacak Nitelikte Olmalı		✓	✓	
Maddi Destek Sağlanmalı		✓		

İdareci-öğretmen görüşlerine göre ekonomi ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri kategorisinde tüm okullarda ortak olan bir alt kategorinin olmadığı görülmektedir. Burada çıkarılabilecek önemli bir sonuçta merkez(1) okulunda ekonomi ile ilgili maddi yetersizlikler alt kategorisi ortaya çıkmışken, bu kategoriye ait herhangi bir çözüm önerisi getirilmemiştir. Bu durum öğretmenlerin yakındığı fakat kendi yapabilecekleri ölçüsünde bir çözüm geliştiremedikleri etken olarak ortaya çıkmaktadır.

Doğru rehberlik alt kategorisi sadece özel okulda yer almaktadır. Bunun sebebi olarak ta öğretmenlerin düşüncesine göre ailelerin çocuklarına doğru rehberlik yapamamaları, özellikle onların başarısından ziyade kendi işlerine yönlendirmeye önem vermelerini kastettikleri düşünülmektedir.

Maddi destek sağlanmalı alt kategorisinin sadece merkez(2) okulunda ortaya çıktığı görülmüştür. Burada bir yönetici görüşünde devletin akademik başarı oranınca ailelere destek vermesi gerektiği, bunun hem ihtiyacı karşılayacağı hem de öğrencilerde ve ailelerde bir motivasyon aracı olacağı görüşü ile çözümünü sunmuştur.

Merkez(2) okulunda; imkân ve fırsat eşitliği sağlanmalı, okul gereçleri ihtiyacı karşılayacak nitelikte olmalı ve maddi destek sağlanmalı alt kategorileri, köy okulunda ise sadece, okul gereçleri ihtiyacı karşılayacak nitelikte olmalı alt kategorisi, özel okulda ise; doğru rehberlik yapılmalı, imkân ve fırsat eşitliği sağlanmalı alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir. Beklenenin aksine köy okullarında maddi destek sağlanmalı alt kategorisinin ortaya çıkmaması köy şartlarındaki öğrencilerin beklentilerinin az olmasıyla ilgili olduğu, bu yüzden de öğretmen ve yöneticilerin buna yönelik bir çözüm getirmeye odaklanmadıkları düşünülmektedir. Öğretmenlerin maddi destekten ziyade merkez(2) ve köy okullarında okul gereçlerinin nitelikleri artırılarak

öğrencilerin ekstra harcamaya gerek duymadan öğrenimlerini sağlayabileceği kısma dikkat çekmektedirler. İmkan ve fırsat eşitliğinin sağlanması alt kategorisinin ise özel okulda karşımıza çıkıyor olması buradaki öğretmen ve yöneticilerin kendilerinin sahip olduğu imkanlara diğer okul türlerindeki öğrencilerinde sahip olmasının ülke genelinde başarıyı artıracak bir tedbir olduğunu düşünmesinden yer almaktadır.

Tablo 28: Yönetici-Öğretmenlerin Aile ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar				
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel	
Doğru İletişim Kurulmalı		✓	✓	✓	
Doğru Rehberlik Yapılmalı	✓	✓	✓	✓	
Uygun Çalışma Ortamı Sağlanmalı	✓	✓	✓		
Aile Baskı ve İlgide Dengeli Olmalı			✓	✓	
Özel Okul Algısı Düzeltilmeli					✓
Aile Gözünde Öğretmenin İtibarı Düzeltilmeli			✓		

İdareci-öğretmen görüşlerine göre aile ile ilgili etkenlere çözüm önerileri kategorisi altında, okullarda; doğru rehberlik yapılmalı alt kategorisinin hepsinde ortak olduğu görülmüştür. Bu sonuç tüm okul türlerinde öğretmenlerin, yöneticilerin ve ailelerin çocuklarına doğru rehberlik yapmalarının gerektiği ve ailelere seminer, konferans v.b. uygulamalarla öğrencilerine nasıl yaklaşacaklarının anlatılması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Bunun sonucunda da öğrencilerin bu doğru yönlendirme ile başarısızlıklarının ortadan kalkması yönünde faydalı bir adım olacağı ortaya konulmuştur.

Doğru iletişim kurulmalı alt kategorisinin sadece merkez(1) okulunda yer almadığı ve uygun çalışma ortamı sağlanmalı alt kategorisinin de sadece özel okulda ortaya çıkmadığı görülmüştür. Buradan hareketle veli eğitim seviyesinin yüksek olmasına karşılık bu tür okullardaki öğretmenler ailelerin iletişim sorunlarının çözülmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Özel okul öğrencilerinin sahip olduğu imkânlar dışında diğer tüm okul türleri için öğretmenler ailelerin hazırlayacağı uygun çalışma ortamı için eksiklikler olduğunu ve bunların giderilmesi gerektiğini savunmuştur.

Aile gözünde öğretmenin itibarı düzeltilmeli alt kategorisi sadece köy okulunda görülmüştür. Bunun sebebi olarak düzeltilmesi gereken konuların veli-okul etkileşimi olduğu, öğretmenin görüşlerine velilerce itibar edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu itibarsızlığın ortaya çıkmasına sebep olduğu aşikar olan medyanın ve dizilerin olumsuz etkilerinden ailelerin ve öğrencilerin korunması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu durumların dışında özel okulların diğer okullardan farklı bir işletme yapısına sahip olduğundan dolayı, aile gözündeki özel okul algısının düzeltilmesi gerektiğine yönelik çözüm önerisi alt kategorisi oluşmuştur.

Merkez(1) okulunda; doğru rehberlik yapılmalı ve uygun çalışma ortamı sağlanmalı alt kategorileri, merkez(2) okulunda; doğru iletişim kurulmalı, doğru rehberlik yapılmalı, uygun çalışma ortamı sağlanmalı alt kategorileri, köy okulunda; doğru iletişim kurulmalı, doğru rehberlik yapılmalı, uygun çalışma ortamı sağlanmalı, aile baskı ve ilgide dengeli olmalı alt kategorileri, özel okulda ise; doğru iletişim kurulmalı, doğru rehberlik yapılmalı, aile baskı ve ilgide dengeli olmalı, özel okul algısı değiştirilmeli alt kategorilerinin yer aldığı görülmüştür.

Tablo 29: Yönetici-Öğretmenlerin, Öğretmen ve İdareciler ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar				
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel	
Doğru Rehberlik Yapılmalı	✓	✓		✓	
Öğretmenin İtibarı Artırılmalı	✓		✓		
Doğru iletişim Kurulmalı	✓		✓		
Mesleki Yeterlik Sağlanmalı	✓	✓	✓	✓	
Adalet Sağlanmalı	✓				
İdeal Okul Ortamı Oluşturulmalı				✓	
Öğretmen ve Yöneticilere Özerk Alan Bırakılmalı			✓		
Disiplin Yaptırımları Uygulanmalı			✓		

İdareci-öğretmen görüşlerine göre öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri kategorisi altında, okullarda; mesleki yeterlik sağlanmalı alt kategorisinin hepsinde ortak olduğu görülmüştür. Buda öncelikli olarak hangi alt kategoride çözüm getirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu konuda öğretmenler öz eleştiri yaparak öğretmenlerde bulunması gereken yetilerin bazı öğretmenlerde eksik olduğunu ve giderilmesi halinde başarının artacağı vurgulanmıştır.

Adalet sağlanmalı alt kategorisi sadece merkez(1) okulunda ortaya çıkmıştır. Bu okuldaki öğretmen ve yöneticiler maddi imkânları iyi olan öğrencilerle kendi öğrencileri arasında yeni sınav sisteminin önceki yılların kazanımlarını içereceği ve bunun için tekrar bu konular için zaman bulunmalı düşüncesinden hareketle ek yardıma ihtiyaç duyulacağı ve bununda maddi bir yük getireceği, herkesin bunu karşılamayacağı yönünde görüş belirtmiştir. Çözüm önerisindeki adalet alt kategorisi ek hizmete ihtiyaç duymadan yerleştirme yapılabilecek bir sistemin benimsenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

İdeal okul ortamı oluşturulmalı sadece özel okulda çıkması garip görünse de buradaki öğretmen ve yöneticiler velilerin maddi yükümlülüklerinden dolayı okul ortamına müdahale ettiklerini, öğrencilerinde bu durumdan faydalandıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun ortadan kalkmasının öğrenci disiplinini sağlayacağı ve başarının artacağı yönünde çözüm sunmuşlardır.

Öğretmen ve yöneticilere özerk alan bırakılmalı, disiplin yaptırımları uygulanmalı alt kategorileri ise sadece köy okulunda ortaya çıkmıştır. Bu öğretmen ve yöneticiler kendi okullarının yanında tüm okul türlerinde de başarının artması için öğrencilerin yaptığı yanlışların veya yapmadıkları şeylerin bir karşılığının olması gerektiğini, öğretmenlerin bir uzman olduğu ve işine her kesimden alakalı-alakasız kişilerin müdahale etmemesi gerektiğini ortaya koymuşlardır. Diğer okullardan farklı olarak doğru rehberlik yapılmalı alt kategorisi köy okulunda bir çözüm önerisi olarak ifade edilmemiştir. Bu sonuç öğretmenlerin velilere ulaşamaması ya da gerekli olan etkileşimi kuramamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Merkez(1) okulunda; doğru rehberlik yapılmalı, öğretmenin itibarı artırılmalı, doğru iletişim kurulmalı, mesleki yeterlik sağlanmalı, adalet sağlanmalı alt kategorileri, merkez(2) okulunda; mesleki yeterlik sağlanmalı, doğru rehberlik yapılmalı alt kategorileri, merkez(1) okulunda; doğru rehberlik yapılmalı, öğretmenin itibarı artırılmalı, doğru iletişim kurulmalı, mesleki yeterlik sağlanmalı, adalet sağlanmalı alt kategorileri, köy okulunda; mesleki yeterlik sağlanmalı, öğretmen ve öğrencilere özerk alan bırakılmalı, disiplin yaptırımları uygulanmalı, öğretmenin itibarı artırılmalı, doğru iletişim kurulmalı, özel okulda; mesleki yeterlik sağlanmalı, ideal okul ortamı oluşturulmalı ve doğru rehberlik yapılmalı alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 30: Yönetici-Öğretmenlerin Öğrenciler ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar				
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel	
Motivasyon ve İlgi Artırılmalı					✓
Öğrencinin Öz Düzenleme Yapma Becerisi Geliştirilmeli	✓		✓		✓
Ruh Sağlığı Düzeltilmeli			✓		
Doğru Rehberlik Yapılmalı	✓		✓		
Müfredat Doğru Değişmeli			✓		
Yaşama Dönük Öğretim Yapılmalı	✓	✓			

İdareci-öğretmen görüşlerine göre öğrenciler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri kategorisinde tüm okullarda ortak olan bir alt kategorinin olmadığı görülmektedir. Buradan çıkarılabilecek sonuç okul türlerinin hepsinde öğretmen ve yöneticilerin, öğrencilerinde düzelmesinin istedikleri etkenlerin farklılaştığıdır. Bunun yanı sıra öğrencilerin öz düzenleme yapma becerisinin geliştirilmesi önerisi merkez(2) okulu hariç diğer okul türlerinde ortak çözüm önerisi olarak yer almaktadır. Yapılan görüşmelerde merkez(2) okulu öğrencilerinin öz düzenleme becerisinin gelişmesi için öğrencilerin yapması gerekenden önce bu durumu ailede düzeltmek gerektiği görüşü ortaya çıkmaktadır.

Motivasyon ve ilginin artırılması alt kategorisinin ise sadece özel okulda ortaya çıkmasının sebebi; öğretmen ve yöneticilere göre öğrencilerin çalışarak akademik başarı sağlayacağına inanan kısmın diğerlerine oranla daha az olduğunu düşünmelerindedir.

Ruh sağlığının düzeltilmesi ve müfredatın doğru değişmesi alt kategorileri sadece köy okulunda yer aldığı görülmektedir. Burada ilginç olan durum ruh sağlığının düzeltilmesi alt kategorisinin neden köy okullarında çıktığıdır. Görüşmeler gösteriyor ki aile bilinçsizliğinden ve köy şartlarından dolayı destek alması gereken öğrenciler gereken ilgiyi ve rehberliği bulamıyorlar.

Şehir merkezindeki devlet okullarında ise ortak olarak yaşama dönük öğretim yapılması çözüm önerisi diğer okullardan farklı olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 31: Yönetici-Öğretmenlerin Okul Ortamı ve İmkânlarına Yönelik Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Okul Şartları İyileştirilmeli	✓	✓	✓	✓
Doğru Akran Etkileşimi Sağlanmalı				✓
Motivasyon ve İlgi Artırılmalı	✓			✓
Sınıf Mevcutları Azaltılmalı	✓			✓
Uygun Seviyeler Bir Arada Eğitim Almalı	✓		✓	

İdareci-öğretmen görüşlerine göre okul ortamı ve imkânlarına yönelik çözüm önerileri kategorisi altında, okullarda; okul şartları iyileştirilmeli alt kategorisinin hepsinde ortak olduğu görülmüştür. Bu alt kategorinin diğer okul türlerinin aksine özel okulda çıkması ilginç karşılanmıştır. Görüşlerde bu okulda görev yapan öğretmenler belli standartlarda imkânlarla sahip olduklarını fakat her öğrencinin ilgi ve yeteneğine uygun ortam çeşitliliğinin sağlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Doğru akran etkileşiminin sağlanması alt kategorisinin sadece özel okulda yer aldığı görülmektedir.

Sınıf mevcudunun azaltılması alt kategorisi merkez(1) ve özel okulda ortak olarak yer almaktadır. Merkez(1) okulunun konumu ve hitap ettiği bölgenin kalabalık olması düşünülürse sınıf mevcudunun kalabalık olmasının çözülmesi gereken bir etken olarak görülmesi doğaldır. Fakat beklenenin aksine özel okulda da bu alt kategorinin çıkmasında buradaki öğretmenlerin sınıf mevcutlarının az olduğu ama ideal öğretim için çok küçük gruplar, hatta bireysel öğretim beklentilerinden kaynaklandığı sonucu çıkarılmıştır.

Tablo 32: Yönetici-Öğretmenlerin Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Teknoloji Eğitim İçin Kullanılmalı	✓			✓
Teknoloji Bağımlılığının Önüne Geçilmeli		✓	✓	
Sosyal Ağlar Sınırlandırılmalı	✓			

İdareci-öğretmen görüşlerine göre teknolojik araç kullanımına yönelik çözüm önerileri kategorisinde tüm okullarda ortak olan bir alt kategorinin olmadığı görülmektedir. Sosyal ağlar sınırlandırılmalı alt kategorisinin ise sadece merkez(1)

okulunda yer aldığı görülmektedir. Merkez(1) okulunda görev yapan öğretmen ve yöneticiler sosyal ağlarda dolaşan olumsuz içeriklerden öğrencileri uzak tutmak gerektiğini, böylece gelişimsel olarak daha düzgün bir nesil yetişeceğini bununda başarıyı artıracaklarını belirtmişlerdir.

Merkez(1) okulunda ve özel okulda; teknoloji eğitim için kullanılmalı, sosyal ağlar sınırlandırılmalı alt kategorileri, merkez(2) okulunda ve köy okulunda; teknoloji bağımlılığının önüne geçilmeli alt kategorisinin yer aldığı görülmektedir.

5.1.2.2. Öğrencilerin Çözüm Önerileri Görüşlerine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Öğrenci görüşlerine göre dört okulda çözüm önerileri teması altında merkez(2) ve köy okulun da kategorilerin aynı olduğu (eğitim sistemi ve politikalar, ekonomik etkenlere yönelik çözüm önerileri, aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri) merkez(1) okulunda ise çözüm önerileri 5 kategori (eğitim sistemi ve politikalar, aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri) yer aldığı görülmüştür. Özel okulda ise 6 kategori altında çözüm önerileri (eğitim sistemi ve politikalar, ekonomik etkenlere yönelik çözüm önerileri, aile ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, öğrenci ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri, okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri) belirtilmiştir.

Tablo 33: Öğrencilerin Eğitim Sistemi ve Politikalar ile İlgili Etkenlere İlişkin Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Doğru Sınav Sistemi Belirlenmeli	✓	✓	✓	✓
Bürokrasi Düzeltilmeli	✓	✓	✓	✓
Uygun Eğitim Politikaları Seçilmeli				✓
Mesleki Yeterlik Sağlanmalı				✓
Politikalarda Süreklilik Sağlanmalı	✓		✓	✓
Müfredat Doğru Değiştirilmeli	✓	✓	✓	
Adalet Sağlanmalı		✓		
Doğru Rehberlik Yapılmalı			✓	
Okul Şartları İyileştirilmeli			✓	

Öğrenci görüşlerine göre eğitim sistemi ve politikalar ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri kategorisi altında, tüm okullarda; doğru sınav sistemi belirlenmeli, bürokrasinin düzeltilmeli alt kategorilerinin ortak olduğu görülmüştür. Tüm okul türlerindeki öğrenciler bürokrasideki düzelme ile beklentilerinin; sınav sistemi ve diğer etkenlerdeki değişimlerin alandaki öğretmenler ve öğrencilerin görüşleri dikkate alınarak yapılması olduğu ve böylece doğru bir sınav sistemi belirlenebileceği sonucu ortaya çıkmış. Bu sayede taşrada da uygulanabilir ve öğrencilerin benimsediği bir sistemle başarının yakalanabileceğini ortaya koymuşlardır.

Uygun eğitim politikaları seçilmeli, mesleki yeterlik sağlanmalı alt kategorilerinin sadece özel okulda ortaya çıktığı görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında bu okul türündeki öğrencilerin istedikleri ve yetenekleri doğrultusunda eğitim almak istedikleri, ortaokulda bile ilgi duymadıkları derslerden başarılı olmalarının beklenmemesi gerektiğini savunmuşlardır.

Doğru rehberlik yapılmalı ve okul şartları iyileştirilmeli alt kategorilerinin sadece köy okulunda alt kategori olarak çıkması köy okullarının özellikle fiziksel yeterliliklerindeki eksikliklerden kaynaklandığı düşünülmüştür.

Adalet sağlanmalı alt kategorisinin ise sadece merkez(2) okulunda yer aldığı görülmektedir. Bu öğrenciler diğer okul türlerindeki akranlarıyla olan iletişimlerinde kendi okullarındaki eksiklikleri görüp, onların sahip olduğu imkânların kendilerine de sağlanması gerektiğini böylece eşit şartlarda başarı beklenebileceğini ortaya koymuşlardır.

Müfredatın doğru değişmesi gerektiği alt kategorisinin özel okulda yer almasının sebebi ise bu tür okullarda kendi seçtikleri kaynakları kullanabildikleri fakat bunun

MEB kitaplarıyla uyumsuzluklar içerdiğinden şartlara uygun müfredatın kullanılması gerektiği görüşü ile açıklanabilir.

Tablo 34: Öğrencilerin Ekonomi ile İlgili Etkenlere Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar				
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel	
Okul Şartları İyileştirilmeli			✓		
İmkân ve Fırsat Eşitliği Sağlamalı		✓			
Okul Gereçleri İhtiyaçları Karşılacak Nitelikte Olmalı		✓			
Özel Okul Algısı Düzeltilmeli				✓	

Öğrenci görüşlerine göre ekonomi ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri kategorisinde tüm okullarda ortak olan bir alt kategorinin olmadığı görülmektedir. Özel okulda; özel okul algısı düzeltilmeli alt kategorisi, merkez(2) okulunda; imkân ve fırsat eşitliği sağlanmalı, okul gereçleri ihtiyaçları karşılayacak nitelikte olmalı alt kategorileri, köy okulunda ise; okul şartları iyileştirilmeli alt kategorisi yer almaktadır.

Merkez(1) okulunda ise ekonomi ile ilgili alt kategorinin yer almadığı görülmektedir. Bu durum merkez(1) okulunda öğrencilerin temel ekonomik gereksinimlerinin karşılandığı ve başarıyı artırmak için önceliklerinin diğer etkenlerin düzelmesi üzerine olduğu sonucunu çıkarmaktadır. Diğer okullarda karşılaşılan etkenler ise eğitim politikaları ve eğitim sistemi kategorisinde ortaya çıkan çözüm önerilerinin ekonomik boyuta yansımaları olarak düşünülmektedir.

Tablo 35: Öğrencilerin Aile ile İlgili Etkenlere Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar				
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel	
Aile Baskı ve İlgide Dengeli Olmalı	✓	✓	✓	✓	
Doğru Rehberlik Yapılmalı	✓	✓	✓	✓	
Doğru İletişim Kurulmalı		✓	✓	✓	
Uygun Çalışma Ortamı Sağlanmalı	✓		✓		

Öğrenci görüşlerine göre aile ile ilgili etkenlere çözüm önerileri kategorisi altında, tüm okullarda; aile baskı ve ilgide dengeli olmalı, doğru rehberlik yapılmalı alt kategorilerinin ortak olduğu görülmüştür. Aile ile ilgili bu etkenlerin ortadan kalkması için ailelere bu konularda eğitim verilmesi gerektiği, çocuklarının gelişim dönemlerine ve öğretim hayatlarına nasıl rehberlik edeceklerini öğrenmeleri gerektiği açıktır. Bu

sayede aşırı baskı ya da ilgisizlik davranışları ortadan kalkacak, öğrenciler düzenli bir aile ortamında başarıya bir adım daha yaklaşacaklardır.

Doğru iletişim kurulmalı alt kategorisi ise sadece merkez(1) okulunda yer almamıştır. Bu sonuç ailelerin eğitim seviyesinin yüksek olması sonucunda diğer okul türlerine kıyasla çocuklarıyla iletişim kurabildiklerini ortaya koymaktadır. bu sonuç bile ebeveynlerin dolayısıyla toplumun eğitim seviyesini yükseltmenin ne kadar önemli olduğunun göstergesi durumundadır.

Merkez(1) okulunda; aile baskı ve ilgili dengeli olmalı, doğru rehberlik yapılmalı, uygun çalışma ortamı sağlanmalı alt kategorileri, merkez(2) okulunda; aile baskı ve ilgili dengeli olmalı, doğru rehberlik yapılmalı, doğru iletişim kurulması, köy okulunda; aile baskı ve ilgili dengeli olmalı, doğru rehberlik yapılmalı, uygun çalışma ortamı sağlanmalı, doğru iletişim kurulmalı alt kategorileri, özel okulda ise; aile baskı ve ilgili dengeli olmalı, doğru rehberlik yapılmalı, doğru iletişim kurulması alt kategorileri yer almaktadır.

Tablo 36: Öğrencilerin, Öğretmen ve İdarecilerle İlgili Etkenlere Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Doğru Rehberlik Yapılmalı	✓	✓	✓	✓
Disiplin Yaptırımları Uygulanmalı			✓	
Adalet Sağlanmalı			✓	
Okul Şartları İyileştirilmeli		✓	✓	
Mesleki Yeterlik Sağlanmalı	✓	✓		✓
Doğru İletişim Sağlanmalı				✓
Doğru Akran Etkileşimi Sağlanmalı				✓

Öğrenci görüşlerine göre öğretmen ve yöneticiler ile ilgili etkenlere çözüm önerileri kategorisi altında, tüm okullarda; doğru rehberlik yapılmalı alt kategorisinin ortak olduğu görülmüştür. Yani tüm okul türlerinde öğrenciler, öğretmenler ve yöneticilerden bekledikleri rehberliğin tam karşılığını alamadıklarını, bu durumun düzelmesinin iletişimi ve başarıyı artıracaklarını düşündüklerini ortaya koymaktadır.

Disiplin yaptırımları uygulanmalı, adalet sağlanmalı alt kategorileri sadece köy okulunda yer aldığı görülmektedir. Köy okulundaki öğrencilerin diğer okul türlerindeki akranlarından biraz izole olmaları onlara kendi okullarındaki disiplin sorunlarının çok büyük etken olarak düşünüyor oldukları sonucunu oluşturduğu düşünülmektedir.

Doğru iletişim sağlanmalı, doğru akran etkileşimi sağlanmalı alt kategorileri sadece özel okulda yer almaktadır. Bu okul türünde yer alan öğrenciler görüşlerinde arkadaşlarının okul dışında yaptığı aktivitelerin fazlalığı ve okuldan uzaklaştırması yüzünden başarısız olduklarını, bunun sınırlandırılmasının okul başarısı için gerekli olduğu düşüncesini ortaya koymuşlardır.

Mesleki yeterlik sağlanmalı alt kategorisi ise sadece köy okulunda yer almadığı görülmektedir. Bunun sebebi olarak ta yine köy okullarındaki öğrencilerin öğretmenlerini karşılaştırabileceği bir ortamlarının olmaması ve öğretmenlerinin olmasını yeterli görmeleri olarak düşünülmektedir.

Merkez(1) okulunda; doğru rehberlik yapılmalı, mesleki yeterlik sağlanmalı alt kategorileri, merkez(2) okulunda; doğru rehberlik yapılmalı, okul şartları iyileştirilmeli, mesleki yeterlik sağlanmalı alt kategorisi, köy okulunda; doğru rehberlik yapılmalı, disiplin yaptırımları uygulanmalı, adalet sağlanmalı, okul şartları iyileştirilmeli, özel okulda ise; doğru rehberlik yapılmalı, mesleki yeterlik sağlanmalı, doğru iletişim sağlanmalı, doğru akran etkileşimi sağlanmalı alt kategorileri yer almaktadır.

Tablo 37: Öğrencilerin, Öğrenciler ile İlgili Etkenlere Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar				
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel	
Doğru Rehberlik Yapılmalı		✓	✓		
Öğrencinin Öz Düzenleme Yapma Becerisi Geliştirilmeli	✓	✓	✓	✓	
Kaygı/Stres Etkenleri Azaltılmalı			✓		
Doğru Akran Etkileşimi Sağlanmalı		✓			
Motivasyon ve İlgi Artırılmalı					✓

Öğrenci görüşlerine göre öğrenciler ile ilgili etkenlere çözüm önerileri kategorisi altında, tüm okullarda; öğrencilerin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli alt kategorisinin ortak olduğu görülmüştür. Bu sonuç tüm okul türlerinde, öğrenci görüşüne göre kendilerinde önce düzeltmek istedikleri unsuru belirlemesi açısından önemli görülmektedir. Yani burada öğrenciler öz eleştiri yapıp tüm sorunun kendilerinin dışındaki etkenlerde olmadığını, kendilerinin de hayatlarını düzene sokmaları gerektiğinin farkında olduklarını göstermesi bakımından önemli görülmektedir. Öğrencilerin bunu başarabilmeleri için doğru rehberliğin ne kadar önemli olduğu da ortadadır.

Kaygı/stres etkenleri azaltılmalı alt kategorisinin sadece köy okulunda ortaya çıkmasının sebebi iki sebebe bağlı olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir. Birincisi;

öğrenci ailelerinin okula devam açısından çocuklarına destek vermiyor olmalarından doğan kaygı, ikincisi ise bu öğrencilerin hayal ettikleri yaşam tarzına ulaşmak için ellerindeki tek gücün eğitim olduğunu ve bunu ellerinden kaçırmaktan korktuğundan dolayı oluşan kaygı ve stres ile açıklanabilir.

Doğru akran etkileşimi sağlanmalı alt kategorisinin sadece merkez(2) okulunda, motivasyon ve ilgi artırılmalı alt kategorisinin sadece özel okulda yer aldığı görülmektedir. Bu alt kategorilerin bu okul türlerinde ortaya çıkmış olması daha önceki kategorilerde yapılan açıklamalar (özel okul öğrencisinin çalışarak başarılı olma düşüncesinin az kişide olması v.b.) neticesinde makul görülmüştür.

Merkez(1) okulunda; öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli alt kategorisi, merkez(2) okulunda; doğru rehberlik yapılmalı, öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli, doğru akran etkileşimi sağlanmalı alt kategorileri, köy okulunda; doğru rehberlik yapılmalı, öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli, kaygı/stres etkenleri azaltılmalı alt kategorileri, özel okulda ise; öğrencinin öz düzenleme yapma becerisi geliştirilmeli, motivasyon ve ilgi artırılmalı alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 38: Öğrencilerin Okul Ortamı ve İmkânlarına Yönelik Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Okullar Alt Kategoriler	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Doğru Rehberlik Yapılmalı			✓	
Müfredat Doğru Değişmeli			✓	
Okul Şartları İyileştirilmeli	✓	✓	✓	
Disiplin Yaptırımları Uygulanmalı	✓	✓		
Sınıf Mevcutları Azaltılmalı	✓			
Öğretmene Özerk Alan Bırakılmalı	✓			
Adalet Sağlanmalı(Devlet Okulları İçin)				✓

Öğrenci görüşlerine göre okul ortamı ve imkânları ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri kategorisinde tüm okullarda ortak olan bir alt kategorinin olmadığı görülmektedir. Buna rağmen özel okul dışındaki tüm okul türlerinde okul şartlarının iyileştirilmesi gerektiği önerisi yer almaktadır.

Sınıf mevcutları azaltılmalı, öğretmene özerk alan bırakılmalı alt kategorilerinin sadece merkez(1) okulunda yer aldığı görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında aynen öğretmenlerde olduğu gibi öğrencilerinde, öğretmenlerinin biraz daha özgür kararlar almaları için, öğrencilerine uygun gördüğü kaynakları kullanabilme ve

etkinlikleri yapabilmeleri için özerk bir alana ihtiyaçları olduğu tespitini ortaya çıkarmıştır.

Doğru rehberlik ve müfredat doğru değişmeli alt kategorilerinin sadece köy okulunda, adalet sağlanmalı (devlet okullarına da özel okul imkânları sağlanmalı anlamında) alt kategorisinin sadece özel okulda yer aldığı görülmüştür. Adalet alt kategorisinin özel okullarda çıkmış olması buradaki öğrencilerin kendilerini imkânlar ve gelecek için şanslı görmelerinden, aynı imkânlara sahip olmayan akranlarının da kendileriyle aynı imkânlara sahip olmasının her okul türünde başarıyı artırmak için gerekli olduğundan hareketle ortaya çıkmıştır. Özel okullarda öğrenci görüşlerine göre okul ortamı ve imkânları alt kategorisinde herhangi bir sorun olmadığı görüşünün ağırlıklı olduğu söylenebilmektedir.

Merkez(1) okulunda; okul şartları iyileştirilmeli, disiplin yaptırımları uygulanmalı, sınıf mevcutları azaltılmalı, öğretmene özerk alan bırakılmalı alt kategorilerinin, merkez(2) okulunda; okul şartları iyileştirilmeli, disiplin yaptırımları uygulanmalı alt kategorilerinin, köy okulunda ise; doğru rehberlik yapılmalı, müfredat doğru değiştirilmeli, okul şartları iyileştirilmeli alt kategorilerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 39: Öğrencilerin Teknolojik Araç Kullanımına Yönelik Çözüm Önerileri Görüşlerinin Okullara Göre Karşılaştırılması

Alt Kategoriler	Okullar			
	Merkez1	Merkez2	Köy	Özel
Teknoloji Eğitime Yönelik Kullanılmalı		✓		
Doğru Rehberlik Yapılmalı		✓		
Teknoloji Bağımlılığının Önüne Geçilmeli			✓	

Öğrenci görüşlerine göre teknolojik araç kullanımı ile ilgili etkenlere yönelik çözüm önerileri kategorisi altında okullarda alt kategorilerin hiç birinin ortak olmadığı görülmüştür. Merkez(1) ve özel okuldan bu alt kategori için hiç görüş belirtilmemiştir. Merkez(2) okulunda; teknoloji eğitim için kullanılmalı, doğru rehberlik yapılmalı alt kategorilerinin, köy okulunda ise; teknoloji bağımlılığının önüne geçilmeli alt kategorisinin yer aldığı görülmektedir. Bu durum öğretmen ve yöneticilerin, öğrenciler için çok büyük bir tehlike olarak gördükleri teknoloji bağımlılığı ve medyanın olumsuz etkilerinden çocukların habersiz olduklarını göstermektedir. Bu önemli görülen sonuç ışığında tehlikenin farkında olmayan genç beyinlerimizi bu etkenlerden korumak ve onların bu durumun farkına varmasını sağlamak toplum olarak hepimizin görevidir.

Öğrencilerin akademik başarısızlıklarını ortadan kaldırmak için sorunlar doğru tespit edilmeli ve bu sorunlarla ilgili olan kişiler üzerlerine düşen görevleri yapmalıdırlar. Genel olarak bakıldığında görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler ışığında hayatın her alanı ile ilgili ve eğitimin içerisinde yer alan her kişi ve kurumun yapması gereken görevler olduğu açıktır. Araştırmanın sonucu ile ilgili alanyazın bu konuda tutarlılık göstermektedir.

Akbaba-Altun'a (2009) göre bu başarısızlığın ortadan kalması için öncelikle yerleşmiş bir sistem getirilmeli, arkasından milli bir program oluşturulmalıdır. Konular azaltılmalı ve müfredat ilk sınıflardan başlayarak daha öğrenilebilir bir yapı içerisinde oluşturulmalıdır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular da göstermiştir ki eğitim politikalarında süreklilik olması, müfredat ve sınav sistemi gibi hususlarda yapılan değişiklikler aniden değil kademeli olarak yapılması başarıyı artıracaktır. Darling-Hammond (2000) ise öğrencilerin derslerinde başarılı olabilmeleri için öğretmenlerin kalitesi yani mesleki yeterliklerinin çok önemli olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin seçilmesinden başlayıp görev süresince en iyi durumda olmaları ve eksikliklerinin giderilmesi için çalışmalar yapılması gerekliliği yapılan çalışmada da ortaya konulmuştur. Yapılan çalışma ile eğitimin yaşama dönük yapılması gerektiği de ortaya konulmuştur. Bu sonuç ile araştırmadaki sonuçlar tamamen örtüşmektedir.

Akbaba ve Ekeren (2014), öğrencilerin doğru bir yönlendirmeye tabi tutulmasının önemini ve başarıya etkisini ortaya çıkaran bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmada da öğretmen ve yöneticilerin büyük bir kısmı doğru bir yönlendirme-yerleştirme sistemi kurulması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Bunun dışında yapılan çalışmada ayrıca öğretmenlerin itibarının artırılması gerektiği, öğretmen ve öğrencilere özerk alan tanımlanması gerektiği, sınıf tekrarı uygulamasının başarıya olumlu katkı sağlayacağı, bürokrasinin düzeltilmesi gerektiği ve bürokratların liyakat sahibi kişiler olması gerektiği, görüşmecilerin önemli bir kısmının önerisi ise öğretmen merkezli eğitim anlayışının benimsenmesi gerektiği gibi öneriler ortaya koyulmuştur. Araştırma sonuçlarında da hem öğrenci hem aile hem de öğretmen rehberliğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlere mesleki yeterlikleri doğrultusunda kendi kararlarını almaları için özerk bir alan bırakılması gerekliliği, sınıf tekrarı uygulamaları ve disiplin sisteminin işlev kazanması gerektiği neredeyse her okul türünde tekrar tekrar vurgulanmıştır.

Dam (2008) başarısızlığı ortadan kaldırmak için ailenin de çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Araştırma sonuçları da göstermiştir ki; hem öğrenciler hem de öğretmenler ailenin ilgisinin, baskı ve ilgide dengeli oluşunun, öğrenciye doğru

rehberlik yapmasının, düzenli bir aile ortamının, uygun hazırlanan bir çalışma ortamı hazırlamasının öğrenci başarısızlığını ortadan kaldırmakta önemli bir işlevi olacaktır.

Birde Şimşek'in (2011) yaptığı araştırmada da ortaya konduğu gibi ekonomik sıkıntılar öğrencilerin hem başarısız olmasına hem de okuldan uzaklaşmalarına sebep olmaktadır. Yapılan araştırmada da ekonomik durumun yetersiz olmasının bir başarısızlık sebebi olduğu ortaya konulmuş fakat alanyazın dışında ekonomik imkânların fazlalığının ve doğru kullanılmamasının da başarısızlığa sebep olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu konu ile ilgili çözüm önerisi olarak; devlet tarafından şuan kinden daha fazla maddi destek sağlaması gerektiği fakat bunu öğrencinin başarısıyla orantılı olarak artırıp teşvik etmesi gerektiği şeklinde görüş sunulmuştur.

Ama bunun dışında alanyazın taramasında karşılaşılmayan fakat çalışmada bir başarısızlık nedeni olarak özel okullardaki öğrencilerin bu okullardan zaten yüksek notlarla mezun olacaklarını düşünüp akademik başarı için çaba sarf etmemeleri sorununa çözüm olarak araştırma sonucunda öncelikle öğrencilerde ki özel okul algısının değiştirilmesi gerektiği, daha sonra ise devlet okulları ve özel okullarda tüm sınavların merkezi yapılarak öğrencilerin bu beklentiden uzaklaşmaları bir çözüm öneri olarak getirilmiştir.

Akbaba-Altun'un (2009) başarısızlığın ortadan kaldırılması için belirttiği bir diğer husus okulların fiziki imkânları, disiplin sisteminin kurulması, teknolojinin eğitimi desteklemesi, sınıf mevcutlarının azaltılması, aile- okul etkileşiminin sağlanması gibi öneriler yapılan araştırma ile uyum göstermektedir. Alanyazın dışında araştırmada karşılaşılan diğer öneriler ise; uygun seviyelerin bir arada eğitim alması gerektiği, öğretmenlere rahat çalışabilecekleri özerk alanlar ve yetkiler bırakılması gerektiği, özel okullar ile devlet okullarının eşit şartlara getirilmesi gerektiği, okula karşı olan ilginin artırılması gerektiği vurgulanmıştır.

Kodaman ve Dinç (2016) in metin yazarlığını yaptığı tbm isimki kitapçıkta teknoloji bağımlılığından kurtulmanın başarılı olmak için önemli olduğu vurgulanmıştır. Araştırma sonucunda da öğrencileri hem teknoloji bağımlılığından kurtulmak gerektiği vurgulanmış hemde medyanın yanlış ve olumsuz içeriklerinden öğrencileri korumamız gerektiği sonucuna varılmıştır.

5.2. Öneriler

1. Eğitim paydaşları tarafından ortaya konulan bu etkenler ve çözüm önerileri üzerine büyük çaplı bir kurultay toplanabilir.
2. Eğitim sistemindeki, sınav sistemindeki ve eğitim politikalarındaki güncel sorunların ortaya konmaya çalışıldığı bu çalışma başlangıcında ilgililer ve yetkililer kendi sorumluluklarında olan kısımlarla ilgili çalışmalar başlatabilir.
3. Öğretmenler ile ilgili etkenleri ortadan kaldırmak için öğretmenler bilinçlendirilip gerekiyorsa eksikliklerin giderilmesi için eğitime tabi tutulabilir.
4. Öğrencilerin başarısız olmasına sebep olan davranışlar öğrencilere fark ettirilerek, yetişkinler olarak bunların ortadan kalkıp yerine doğru davranışlar kazandırılması için gereken yöntemler benimsenebilir.
5. Okul yöneticileri kendilerinin neden olduğu etkenleri ve okul imkânlarında düzeltebileceği etkenleri düzeltip sürece olumlu ortam oluşturabilir.
6. Yetkilerin eğitim ve öğretim sürecine her gruptan temsilci görüşleriyle katkı bulmayı beklediği düşünülürse; bu araştırma Sivas İli'nde yapıldığından bölgesel sonuçlar barındırma ihtimaline karşı daha büyük örneklem gruplarında ya da farklı illerde yapılarak hem farklı bulgular ortaya konabilir hem de iller arası karşılaştırmaya gidilebilir.
7. Araştırmanın sınırlılıkları nedeniyle kapsama alınmayan görüşlerinin de alındığı araştırmalar yapılabilir.

8. Araştırmacı tarafından öğrencilerin akademik başarısızlığı bütün olarak ele alınmıştır. Diğer araştırmacılar ortaya konan kategorileri ayrı ayrı ele alıp derinlemesine çalışabilirler.
9. Okul rehberlik servislerinin işleyişı güçlendirilmeli, her okulda yeteri kadar rehber öğretmen görevlendirmesi yapılmalı.
10. Teknoloji bağımlılığı ile ilgili önlemler alınmalı. Okullarda teknoloji kullanımına yönelik kurallar getirilmelidir.
11. Okullarda sınıf mevcutları azaltılmalı, okulların tamamı normal eğitime geçmeli.
12. Öğretmenlerin itibarını yükseltecek önlemler alınmalı. Öğretmen özerkliği artırılmalı.
13. Öğrenciler için imkân ve fırsat eşitliği sağlanmalı, adaletli uygulamalara yer verilmeli.

Kaynakça

- Adams, J. F. (1976). *Understanding adolescence: current developments in adolescent psychology*. New York: Allyn and Bacon Inc.
- Ainscrow, M. (1998). Would it work in theory? arguments for practitioner research and theorizing in the special needs field. C. Clark, A. Dyson, ve A. Millward (Dü) içinde, *Theorizing special education*. London, UK: Roudledge.
- Akbaba-Altun, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.
- Akbaba-Altun, S. ve Çakan, M. (2008). Öğrencilerin Sınav Başarılarına Etki Eden Faktörler. *İlköğretim Online*, 7 (1), 157-173.
- Akbaba, S. (2006). eğitimde motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Anderson, L. W., Ryan, D. W. ve Shapiro, B. J. (1989). *The IEA classroom environment study*. New York: Pergamon Press.
- Aricı, İ. (2007). Öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin ilköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersindeki başarılarına etkisi. *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12 (2), 151-168.
- Artuksı, E. (2003, Kasım). *Okul başarısızlığı*. 10 Mayıs 2018 tarihinde www.egitisim.gen.tr: http://www.egitisim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/sayi-1-10/sayi-4-kuresellesme-ve-egitim-kasim-2003/46-okul-basarisizligi adresinden alındı
- Aslanargun, E. (2005). Okul - aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 119-135.
- Ataç, F. (2001). *öğretmenler için öğrenci psikolojisi/önce ruhsal eğitim*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Atik, G. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrencileri arasındaki zorbalık davranışını yordama da denetim odağı, benlik saygısı, aile stili, yalnızlık ve akademik başarının rolü*. Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Aydın, Y. (1993). Matematik öğretmeni nasıl yetiştirilmeli. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 109-114.
- Aysan, F., Tanrıöğen, G. ve Tanrıöğen, A. (1996). *Perceived causes of academic failure among the students at the faculty of education at buca*. ERİC: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED406326.pdf> adresinden alınmıştır

- Baker, A. J. ve Soden, L. M. (1998). *The challenges of parent involvement research*. NewYork: ERIC Clearinghouse on Urban Education.
- Balantekin, Y. ve Kartal, H. (2016). Öğrencilerin okula devamından sorumlu paydaşların görüşlerine göre okul devamsızlığının nedenleri ve buna yönelik çözüm önerileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 16-39. Dergipark. adresinden alınmıştır
- Balcı, A. (1988). Etkili okul. *Eğitim ve Bilim*, 70, 21-30. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Balcı, A. (2007). *Etkili okul, okul geliştirme: Kuram, uygulama ve araştırma*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baltaş, A. (1998). *Stresten uzak üstün başarı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Başar, M. (2001). Ailelerdeki yanlış başarı algısının öğrenciler üzerindeki etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 116-124.
- Başhan, M. (1989). *Öğretmenin el kitabı*. Ankara: Sanem Matbaacılık.
- Bayat, Ö. (2007). *Yabancı dil olarak ingilizce öğrenenlerde özerklik algısı, okuduğunu anlama başarısı ve sınıf için davranışlar arasındaki ilişkiler (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Beidel, D. C., Turner, S. M. ve Taylor-Ferreira, J. C. (1999). Teaching study skills and test-taking strategies to elementary school students. *Behavior Modification*, 23 (4), 630-646.
- Bilgin, M. (1990). *Ankara merkez ilçelerindeki ortaokullarda okul ve ailenin işbirliği ve sorunları*. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara
- Bogdan, R. ve Biklen, S. K. (1998). *Qualitative research for education: an introduction to theory and methods*. Boston: Allyn and Bacon.
- Bos, C. S. ve Vaughn, S. R. (2002). *Strategies for teaching students with learning and behavior problems(9 th Edition)*. U.S.A: Pearson.
- Bourke, S. (1986). How Smaller Is Better: Some relationships between class size, teaching practices, and student achievement. *Ameracan Educational Research Journal*, 23 (4), 558-571.
- Briggs, C. L. (1986). *Learning how to ask: a sociolinguistic appraisal of the role of the interview in social science research*. NewYork: Cambridge University Press.
- Brophy, J. (1985). *Motivating students to learn*. mahwah, NewJersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Burgaz, B. (2002). Kalabalık sınıf nitelikli öğretmen. *Bilim veTeknik*, Kasım, 76.

- Busher, H. ve Barker, B. (2003). The crux of leadership: Shaping school culture by contesting the policy contexts and practices of teaching and learning. *Educational Management Administration Leadership* , 31 (1), s. 51-65.
- Butler-Port, N. (1985). *Underachievers in school: issues and Intervention*. NewYork: John Willey and Sons Inc.
- Büyükkaragöz, S. (1990). Okula uyumsuzluk ve başarısızlıkta ailenin rolü. *Din Öğretimi Dergisi*. 23.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Centra, J. A. ve Potter, D. A. (1980). School and teacher effects: an interrelational model. *Review of Educational Research* , 50 (2), 273-291.
- Cesim, D. T. (2014). *Sınıf tekrarı yapan ortaöğretim öğrencilerinde görülen başarısızlık nedenlerinin sınav kaygısı ve çalışmadavranışı değişkenleri açısından incelenmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri EnstitüsüBiyoloji Öğretmenliği Bilimdalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Christakis, D. A., Zimmerman, F. J., DiGiuseppe, D. L. ve McCarty, C. A. (2004). Early television exposure and subsequent attentional problems in children. *Pediatrics* , 113 (4), 708-713.
- Chuang, T.-Y. (2007). Effect of computer-based video games on children: an experimental study. *First IEEE International Workshop on Digital Game and Intelligent Toy Enhanced Learning* , 114-118.
- Clark, C. ve Peterson, P. L. (1986). Öğretmenlerin düşünce süreçleri. M. C. Wittrock içinde, *Handbook of Research on Teaching*, 255-296. NewYork: Macmillan.
- Collins, S. F. (2003). *Başarının hazzı*. (M. Abuş, Çev.) İstanbul: Mopa Kültür Yayınları.
- Considine, G. ve Zappana, G. (2002). The influence of social and emaitonal disadvantage in the academic performance of school students in austrialia. *Journal of Sociology* , 38 (2), 129-148.
- Cunningham, G. K. (2003). *Can education schools be saved?* 10 Mayıs 2018 tarihinde <http://www.aei.org/publication/can-education-schools-be-saved-2/> adresinden alınmıştır
- Cüceloğlu, D. (1997). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi kitabevi.
- Çakan, M. (2002). Bilişsel stil ile zeka kavramlarının öğrenci başarısı açısından irdelenmesi ve taşıdıkları önem. *Eğitim Araştırmaları*, 8, 86-95.

- Çalık, E. (2008). *İlköğretim öğrencilerinin iyimserlik düzeylerinin ve okula ilişkin algılarının incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Çalık, T., Özbay, Y., Kurt, T., Özer, A. ve Kandemir, M. (2009). İlköğretim okulu öğrencilerinin zorbalık statülerinin okul iklimi, prososyal davranışlar, temel ihtiyaçlar ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* , 15 (60), 555-576.
- Çelik, V. (2002). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Çuhadaroğlu, B. (2006). *Ortaöğretimde başarısızlık nedenleri: diyarbakır örneği*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Dam, H. (2008). Öğrencilerin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* , 7 (14), 75-99.
- Demirali, E. (1995). Ölçeklerde geçerlik ve güvenilirlik. *M.Ü.Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* , 7, 125-148.
- Demirtaş, H. ve Çınar, İ. (2004). *Yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilerin başarı algısı ve eğitime ilişkin görüşleri (Malatya İli Örneği)*. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. Malatya: XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı.
- Demirtaş, Z. (2010). Okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim* , 35 (158), 4-5.
- Diaz, S. L. (1989). The Home Environment and Puerto Rican Children's Achievement: A Researcher's Diary, (Bul. Kyn. Satır, 1996). The National Association for Education Conference, Hulston, April-May.
- Döş, İ. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi* , 41 (190), 72-91.
- Durmuş, E. ve Gürkan, U. (2005). Lise Öğrencilerinin Şiddet ve Saldırganlık Eğilimleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* , 3 (3), 253-269.
- Eastman, B. (1988). Family Involvement In Education. (Bul.Kyn. Satır, 1996). Wisconsin State Department of Public Instruction, January.
- Elmacioğlu, T. (1998). *Başarıda aile faktörü*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Erbay, E. (2008). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilere sahip olma düzeyleri*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi .
- Erden, M. (2001). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Alkım Yayınları.

- Erdoğdu, M. Y. ve Kenarlı, Ö. (2008). Duygusal zeka ile akademik başarı arasındaki ilişki. 178-300.
- Ergene, T. (1994). Sınav kaygısı ile başa çıkma programının etkililiği. *3P (Psikiyatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji Dergisi)* , 2, 10-16.
- Ergül, H. (2006). Çevrimiçi eğitimde akademik başarıyı etkileyen güdülenme yapıları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology* , 5 (1), 124-128.
- Eskicumalı, A. (2002). Eğitim, öğretim ve öğretmenlik mesleği. Y. Özden (Dü.) içinde, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Fan, X. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: a growth modeling analysis. *The Journal Experimental Educaation* , 70 (1), 27-53.
- Fer, S. ve Cırık, İ. (2007). *Yapılandırmacı öğrenme kuramdan uygulamaya*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Fidan, N. (1996). *Okulda öğrenme ve öğretmen*. İstanbul: Alkim Yayınevi.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1992). *Eğitime giriş*. Ankara: Feryal Matbaacılık.
- Finn, J. D. ve Rock, D. A. (1997). Academic success among students at risk for school failure. *Journal of Applied Psychology* , 82 (2), 221-234.
- Finn-Stevenson, M., Desimone, L. ve Chung, A.-M. (1998). Linking child care support service with the school: pilot evaluation of the school of the 21st century. *Children and Youth Services Review* , 20 (3), 177-205.
- Fullan, M. (1991). *The new meaning of educational change*. London: Cassell.
- Garbarino, J. (1985). *Adolescent development: an ecological perspective*. Columbus: Merrill Pub Co.
- Gelbal, S. (2008). Sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyoekonomik özelliklerinin türkçe başarıları üzerinde etkisi. *Eğitim ve Bilim* , 33 (150), 1-13.
- Gençbay, S. E. (2015). *Devamsızlık nedenlerine ilişkin öğrenci görüşleri*.
<http://img.eba.gov.tr/722/187/2cf/d8d/299/d54/1fd/9b6/966/c10/aaf/413/33a/324/003/7221872cfd8d299d541fd9b6966c10aaf41333a324003.pdf?name=Orta%C3%B6%C4%9Fretim%20Okullar%C4%B1ndaki%20Devams%C4%B1z%C4%B1k%20Nedenlerine%20C4%B0li%C5%9Fkin%20%20C3%96%C4%9F>
adresinden alınmıştır
- Glasser, W. (1999). *Başarısızlığın olmadığı okul*. (K. Teksöz, Çev.) İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. (P. Yalçınoğlu, Çev.) Ankara: Anı yayıncılık.

- Gordon, T. (1993). *Etkili öğretmenlik eğitimi*. (Yayımları, Dü., ve E. A. Özkan, Çev.) İstanbul: YA-PA.
- Gökdağ, D. (2002). *Aile psikolojisi ve eğitimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gronlund, N. E. (1998). *Assessment of Student Achievement (6th Ed.)*. Boston: Allyn ve Bacon Publishing.
- Gruenert, S. (2005). Correlations of collaborative school cultures with student achievement. *NASSP* , 89 (645), 43-55.
- Güleç, S. ve Alkış, S. (2003). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin derslerdeki başarı düzeylerinin birbiriyle ilişkisi. *İlköğretim-Online E-Dergi* , 2 (2), 19-27.
- Gündoğdu, M. (1994). *İlköğretim okulu altıncı sınıf öğrencilerinde öğrenilmiş çaresizlik, sınav kaygısı ve akademik başarı ilişkisi*. Ankara: ODTÜ.
- Güner, N., Sezer, R. ve İspir, O. (2013). İlköğretim ikinci kademe öğretmenlerinin TIMSS hakkındaki görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 11-29.
- Gürhan, C. (2004). Kişilik gelişimi. B. Yeşilyaprak (Dü.) içinde, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 114. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Hattie, J. A. (2002). Classroom composition and peer effects. *International Journal of Educational Research* , 37 (5), 449-481.
- Hedges, L. V. ve Srock, W. (1983). The effects of class size: an examination of rival hypotheses. *American Educational Research Journal* 20 , 63-65.
- Henderson, A. T. ve Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: the impact of school, family, and community connections on student achievement*. Austin: National Center for Family and Community Connections with Schools.
- Hollingsworth, P. M. ve Hoover, K. H. (1999). *İlköğretimde öğretim yöntemleri*. (E. G. Tanju Gürkan, Çev.) Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Hoy, W. K., Sweetland, S. R. ve Smith, P. A. (2002). Toward an organizational model of achievement in high schools: the significance of collective efficacy. *Educational Administration* , 38 (1), 77-93.
- Humphreys, T. (1998). *Aile: terk etmemiz gereken sevgili*. (T. Anapa, Çev.) İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Joyce, B. ve Showers, B. (2002). *Student achievement through staff*. Virginia.
- Kaplan, L. ve Owings, W. (2001). Teacher quality and student achievement: recommendations for principals. *NASSP Bulletin* , 85 (628), 64-73.

- Karakaya, İ. ve Doğan, D. (2010). *Öğrenci başarısının belirlenmesi: performansa ve portfolyoya dayalı durum belirleme*. (Ö. Kutlu, Dü.) Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Karpicke, H. ve Murphy, M. E. (1996). Productive school culture: principals working from the inside. *NASSP Bulletin* , 80, 26-34.
- Kasatura, İ. (1991). *Okul başarısından hayat başarısına*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kelecioğlu, H. (1992). Güdülenme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 175-181.
- Keskin, H. K. ve Yapıcı, Ş. (2008). *Başarılı ve başarısız öğrencilerin kişilik özellikleri ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri*. <http://dergipark.gov.tr/akukeg/issue/29336/313941> adresinden alınmıştır.
- Kirk, J. ve Miller, M. L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. Canada: A Sage University Paper.
- Kodaman, U. ve Dinç, M. (2016). *Teknolojiye bağımlı yaşama*. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi. http://tbn.org.tr/media/1152/04_lise_tekno.pdf adresinden alınmıştır.
- Korkmaz, H. ve Kaptan, F. (2002). Fen eğitiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ilköğretim öğrencilerinin akademik başarı, akademik benlik kavramı ve çalışma süresine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 91-97.
- Kubiszyn, T. ve Borich, G. D. (2003). *Educational testing and measurement*. A.B.D.: Willey and Sons Inc.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- LeCompte, M. D. ve Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research* , 52 (1), 31-60.
- Lockheed, M. E. ve Komenan, A. (1989). Teaching quality and student achievement in africa: the case of nigeria and swaziland. *Teaching and Teacher Education* , 5 (2), 93-113.
- Looney, J. W. (2009). *Assessment and innovation in education*. 10 Mayıs 2018 tarihinde OECD Education Working Paper (No. 24): https://www.oecd-ilibrary.org/education/assessment-and-innovation-in-education_222814543073 adresinden alındı
- Mandel, H. ve Marcus, S. (1988). *The psychology of underachievement*. A.B.D: John Willey and Sons, Inc.
- McLoughlin, J. A. ve Lewis, R. B. (2002). *Özel gereksinimli öğrencilerin ölçümlenmesi*. (F. Gencer, Çev.) Ankara: Gündüz Eğitim Yayınları.

- Miles, M. B. ve Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Molnar, A., Smith, P., Zahorik, J., Palmer, A., Halbach, A. ve Ehrle, K. (1999). Evaluating the SAGE program: a pilot program in targeted pupil-teacher reduction in Wisconsin. *Educational Evaluation and Policy Analysis* , 21 (2), 165-177.
- Oğuzkan, F. (1985). *Orta dereceli okullarda öğretim (amaç, ilke, yöntem ve teknikler)*. Ankara: Emel Matbaacılık.
- Oktay, A. (2000). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Olçay, A. ve Döş, İ. (2009). Ortaöğretimde başarıyı olumsuz etkileyen unsurların öğrenci boyutuyla tespitine yönelik bir uygulama. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 8 (1), 131-155.
- Öner, N. (1990). *Sınav kaygısı envanteri elkitabı*. İstanbul: Yüksek Öğrenimde Rehberliği Tanıtma ve Rehber Yetiştirme Vakfı Yayınları.
- Özabacı, N. (1999). *Algılanan okul başarısızlığının nedenleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özabacı, N. ve Acat, M. B. (2005). Sosyo-ekonomik çevreye göre ilköğretim öğrencilerinin başarısızlık nedenleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 6 (1), 145-169.
- Özbaş, M. (2010). İlköğretim okullarında öğrenci devamsızlığının nedenleri. *Eğitim ve Bilim* , 35 (156), 156-169.
- Özbay, Y. (2004). Kişisel rehberlik. G. Can (Dü.) içinde, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Özer, R. (2002). *Rize ilinde öğrenci başarısızlığının çeşitli faktör ve değişkenlere göre incelenmesi*.
http://www.rizeram.gov.tr/yayinlar/arastirmalar/ogrenci_basarisizligi.htm
adresinden alınmıştır
- Özer, Z. ve Burgaz, B. (2002). Kalabalık sınıf nitelikli öğretmen. *Bilim ve Teknik* , 420, 76.
- Özgüven, İ. E. (1998). *Bireyi tanıma teknikleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özkal, N. ve Çetingöz, D. (2006). Akademik başarı, cinsiyet, tutum ve öğrenme stratejilerinin kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 46, 259-275.
- Özkal, N. ve Çetingöz, D. (2005). sosyal bilimler dersinde kullanılan öğrenme stratejileri ve başarı güdüsü arasındaki ilişkiler. *Qafqaz Üniversitesi Dergisi*, 15.

- Öztürk, D. ve Uçar, S. (2010). Timss verileri kullanılarak tayvan ve türkiye'deki 8 sınıf öğrencilerinin fen başarısına etki eden faktörlerin belirlenmesi ve karşılaştırılması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 13 (3), 241-256.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use Qqualititative methods in evaluation*. Newbury park: Sage Publications Inc.
- Peterson, K. D. ve Deal, T. E. (2002). *The shaping school culture fieldbook*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Pingree, S. (1986). Children's activity and television comprehensibility. *Communication Research* , 13 (2), 239-256.
- Poore, P. (2005). School culture: The space between the bars; the silence between the notes. *Journal of Research in International Education* .
- Popham, J. W. (1999). *Classroom assessment: What teachers need to know (2nd ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Rehbein, F., Kleimann, M., Mediasci, G. ve Mößle, T. (2007). Prevalence and risk factors of video game dependency in adolescence: results of a German nationwide survey. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking 2010* , 13 (3), 269-277.
- Sandelowski, M. (1995). Qualitative analysis: What it is and how to begin. *Research in Nursing and Health* , 18 (4), 371-375.
- Sanders, W. L., Wright, P. ve Horn, S. P. (1997). Teacher and classroom context effects on student achievement: implications for teacher evaluation. *Journal of Personnel Evaluation in Education* , 11 (1), 57-67.
- Sarı, M. (2006). Okul yaşam kalitesi: tanımı, değişkenleri ve ölçülmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 32 (2), 139-151.
- Satır, S. (1996). Özel Tevfik Fikret Lisesi Öğrencilerinin Akademik Başarılarıyla İlgili Anne-Baba Davranışları ve Akademik Başarıyı Artırmaya Yönelik Anne-Baba Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi. *A. Ü Sos. Bilm. Enst. Yayınlanmamış. Yüksek Lisans Tezi*.
- Schoen, L. T. ve Teddlie, C. (2008). A new model of school culture: a response to a call for conceptual clarity. *School Effectiveness and School Improvement* , 19 (2), 129-153.
- Schunk, D. H. (2007). *Eğitimsel bir bakışla öğrenme teorileri (2. basım)*. (M. Şahin, Çev.) Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Seidman, A. (2005). The learning killer: disruptive student behavior in the classroom. *Reading Improvement* , 42 (1), 40.

- Sezgin, F., Koşar, D., Koşar, S. ve Er, E. (2016). Liselerde akademik başarısızlık: nedenleri ve önlenmesine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 95-111.
- Shapson, S. M., Wright, E. N., Eason, G. ve Fitzgerald, J. (1980). An experimental study of effects of class size. *American Educational Research Journal*, 17 (2), 141-152.
- Stewart, C. J. ve Cash, W. B. (1985). *Interviewing: principles and practices*. Dubuque, Iowa: W. C. Brown Co.
- Stolp, S. ve Smith, S. (1995). *Transforming school culture: stories, symbols, values ve the leader's role*. University of Oregon: ERIC Clearinghouse on Educational Management.
- Sucuoğlu, B., Ünsal, P. ve Özokçu, O. (2004). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin önleyici sınıf yönetimi becerilerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 51-64.
- Sünbül, A. M. ve Gürsel, M. (2001). Başarılı ve başarısız lise I. sınıf öğrencilerin öğrenilmiş çaresizlik ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 353-363.
- Şevik, Y. (2014). *İlkokul müdür ve müdür yardımcılarının öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri ile akademik başarılarına katkıları*. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Şimşek, H. (2011). Lise öğrencilerinde okulu bırakma eğilimi ve nedenleri . *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1 (2), 27-47. <http://ebad-jesr.com/>.
- Taylı, A. (2008). Okulu bırakmanın önlenmesi ve önlemeye yönelik uygulamalar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 91-104.
- Tatlılıoğlu, K. ve RAM, S. (2006, mayıs 5-7). *okul başarısızlığının nedenleri üzerine bir değerlendirme*. 05 Mayıs 2018 tarihinde Bozok Sempozyumu: <https://bozoksempozyumu.bozok.edu.tr/dosya/cilt3/6-23.pdf> adresinden alındı
- TED. (2009). *Öğretmen yeterlikleri özet rapor*. Ankara: Adım Okan Matbaacılık.
- Terzi, M., (2002). *İlköğretim yedinci ve Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin, Matematik Dersine Yönelik Davranışlarını Algılamaları ile Matematik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tezcan, M. (1984). Okulda başarısızlık ve önlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17 (1), 385-388.

- Tollefson, N. ve Chen, J. S. (1988). Consequences of teachers' attributions for student failure. *Teaching and Teacher Education* , 4 (3), 259-265.
- Trivette, P. ve Anderson, E. (1995). The effects of four components of parental involvement on eight-grade student achievement: structural analysis of nels-88 data. *School Psychology Review* , 24 (2), 51-59.
- Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Ortaokul öğrenci görüşlerine göre başarısızlığın nedenleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 1 (1), 1-11.
- Uluğ, F. (1990). *Okul başarısı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uzun, N. ve Sağlam, N. (2006). Orta öğretim öğrencileri için çevresel tutum ölçeği geliştirme ve geçerliliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 240-250.
- Ülgen, G. (1995). *Eğitim psikolojisi: birey ve öğrenme*. Ankara: Lazer Ofset Matbaacılık.
- Weiner, B., Frieze, I., Kukla, A., Reed, L., Rest, S. ve Rosenbaum, R. M. (1971). *Perceiving the causes of success and failure*. Morristown: General Learning Press.
- Weiner, I. B. (1982). *Child adolescent Psychopathology*. Canada: John Willey and Sons Inc.
- Weissglass, J. (2002). Inequity in mathematics education: questions for educators. *Mathematics Educator* , 12 (2), 34-39.
- Witziers, B., Bosker, R. ve Krüger, M. (2003). Educational leadership and student achievement: the elusive search for an association. *Educational Administration Quarterly* , 39 (3), 398-425.
- Yaşar, M. ve Balkıs, M. (2004). Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesinde yaz okuluna kayıt yaptıran öğrencilerin başarısızlık nedenleri incelemesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 15 (1), 130-165.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar: kuramsal bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 17 (1), 33-46.
- Yıldırım, A. ve Hasan, Ş. (2008). *Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). İçerik Analizi. A. Yıldırım, & H. Şimşek içinde, *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, 259-272. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, N. (1999). Çocukların okul başarısında aile ve çevresel faktörlerin rolü. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yin, R. K. (2003). *Case Study Research Design and Method 3*. London: SAGE Publications.
- Yin, R. K. (1994). *Case study research: Design and methods (2nd ed.)*. Newbury: Sage Publications.
- Yin, R. K. (1984). *Case study research: design and methods*. London: Sage Publication.
- Zorlu, A. (2010, Ekim). *Okul ve ders başarısızlığının nedenleri*. https://www.tavsiyeyorum.com/makale_5748.htm adresinden alınmıştır

EKLER

Ek 1: Tez Araştırma İzni

T.C.
SİVAS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı: 92255297-605.01-E.17920044
30.10.2017

Konu: Araştırma İzni
(Orhan KAYA)

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi :a) Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü'nün 23/10/2017 Tarihli ve 30182376-044-E. 237268 Sayılı Yazısı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22/08/2017 Tarihli 35558626-10.06.01-E. 12607291 Sayılı 2017/25 No'lu Genelgesi
c) Valilik Makamının 25/09/2017 Tarih ve 92255297-605.99-E.14865549 Sayılı Onayı.

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Orhan KAYA, "Ortaokullarda Öğrenci Başarısızlığı Nedenleri ve Çözüm Önerileri; Aile, Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri" konulu tez çalışması kapsamında, İlimiz merkez ilçede bulunan ortaokulların idareci, öğretmen, öğrenci ve velilerine yönelik görüşme çalışması yapmak istemektedir.

İlgi (a) yazı ekindeki görüşme çalışması; Valilik Makamının ilgi (c) onayı ile oluşturulan Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup, eğitim öğretimin aksatılmaması ve katılımcıların izni olmadan resim, video ve ses kayıtlarının alınmaması kaydıyla, İlimiz merkez ilçede bulunan ortaokulların idareci, öğretmen, öğrenci ve velilerine uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

Onaylarınıza arz ederim.
Ayhan BÜLBÜL
Müdür a.

Şube Müdürü

OLUR
30.10.2017

Mustafa ALTINSOY
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Muhim Yazınoğlu Bulvarı No:23 SİVAS
Elektronik Ağ: <http://sivas.meb.gov.tr>
E-posta: arge58@meb.gov.tr; istatistik58@meb.gov.tr

Bilgi için: L. KELDAL / Şef

Tel: 0 346 2284800/132
Faks: 0 346 2270639

Görüşme Formu Giriş Bölümü

GÖRÜŞME FORMU

Araştırma sorusu: Ortaokullardaki öğrenci başarısızlığının nedenleri ve olası çözüm öneri üzerine aile, yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

Tarih: ___/___/201___

Saat

(Başlangıç/Bitiş)

Giris

Merhaba adım Orhan KAYA. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda Yüksek lisans öğrencisiyim. Aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı'nda Matematik Öğretmeniyim. Ortaokul gruplarında yaşanan akademik başarısızlığın nedenleri ve çözüm önerileri konusunda bir araştırma yapmaktayım. Bu konuyla ilgili paydaşlardan biri olarak sizin görüşlerinizin önemli olduğunu düşünüyorum. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Görüşmemize geçmeden önce, görüşmemizin gizli olduğunu ve görüşmede konuşulanları yalnızca benim ve tez danışmanımın bileceğini belirtmek isterim. Ne diğer öğretmenler ve de yöneticiler konuşulanları hiçbir şekilde duymayacak ve okumayacaklardır. Bunun yanında araştırma raporunda isimleriniz kesinlikle yer almayacak, bunun yerine takma isimler kullanılacak ya da isimleriniz şifrelenecektir.

Görüşmemize başlamadan önce sormak istediğiniz soru ya da belirtmek istediğiniz herhangi bir düşünceniz var mı?

Konuşmalarınızı kaydetmek istememin sebebi görüşme esnasında not tutarken akışı engellemek ve söylediğiniz bilgilerin unutulma ihtimalini ortadan kaldırmaktan başka amacım yoktur. Konuşmalarınızın kaydedilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz? Görüşme sonunda istemediğiniz bazı bilgileri silebilirsiniz.

Görüşmeye devam etmek istiyor musunuz?

Görüşmenin yaklaşık yarım saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Öğrenci Görüşme Formu

1. Sizce başarısız bir öğrencinin (derslerinde) başarısızlığına sebep olan etkenler nelerdir?

Sonda: Ekonomi ile ilgili etkenler neler olabilir, açıkla mısınız?

Aile (anne-baba tutumları, çalışma ortamı, kardeş ilişkileri v.b) ile ilgili etkenler neler olabilir, açıkla mısınız?

Öğretmen ile ilgili etkenler neler olabilir, açıkla mısınız?

Kişisel (hastalık, ilgi, motivasyon, stres v.b) olarak etkenler neler olabilir, açıkla mısınız?

Okul ortamı ve imkanları (insan ilişkileri, okula ilgi, değer, sosyal faaliyetler) ile ilgili etkenler neler olabilir, açıkla mısınız?

Milli Eğitim Bakanlığı'nın izlediği eğitim politikaları ve sınav sistemleri ile ilgili etkenler neler olabilir, açıkla mısınız?

2. Öğrenci başarısızlığının ortadan kaldırılması için olası çözüm önerileriniz ve beklentileriniz nelerdir?

a) Çözüm Önerileri:

b) Beklentiler:

b.1) Kimden? Ne (Nasıl) bekliyorsunuz?

Öğretmen Görüşme Formu

1. Sizce başarısız olan öğrencilerinizin (derslerinde) başarısızlığına sebep olan etkenler nelerdir?

Sonda: Ekonomi ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklayınız?

Aile (anne-baba tutumları, çalışma ortamı, kardeş ilişkileri v.b) ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklayınız?

Öğretmen ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklayınız?

Kişisel (hastalık, ilgi, motivasyon, stres v.b) olarak etkenler neler olabilir, açıklayınız?

Okul ortamı ve imkanları (insan ilişkileri, okula ilgi, değer, sosyal faaliyetler) ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklayınız?

Milli Eğitim Bakanlığı'nın izlediği eğitim politikaları ve sınav sistemleri ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklayınız?

2. Öğrencilerinizin başarısızlığının ortadan kaldırılması için olası çözüm önerileriniz ve beklentileriniz nelerdir?

c) Çözüm Önerileri:

d) Beklentiler:

b.1) Kimden? Ne (Nasıl) bekliyorsunuz?

Yönetici Görüşme Formu

1. Sizce başarısız olan öğrencilerinizin (derslerinde) başarısızlığına sebep olan etkenler nelerdir?

Sonda: Ekonomi ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklar mısınız?

Aile (anne-baba tutumları, çalışma ortamı, kardeş ilişkileri v.b) ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklar mısınız?

Öğretmen ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklar mısınız?

Kişisel (hastalık, ilgi, motivasyon, stres v.b) olarak etkenler neler olabilir, açıklar mısınız?

Okul ortamı ve imkanları (insan ilişkileri, okula ilgi, değer, sosyal faaliyetler) ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklar mısınız?

Milli Eğitim Bakanlığı'nın izlediği eğitim politikaları ve sınav sistemleri ile ilgili etkenler neler olabilir, açıklar mısınız?

2. Öğrencilerinizin başarısızlığının ortadan kaldırılması için olası çözüm önerileriniz ve beklentileriniz nelerdir?

e) Çözüm Önerileri:

f) Beklentiler:

b.1) Kimden? Ne (Nasıl) bekliyorsunuz?